

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

- Jeszcze o polskich paszportach • Prywatne licea z angielskim - oferta dla powracających
- Typowy Polak jest krótkogłowy (z badań)
  - Cudowne leczenie po chińsku

Lecisz do Polski?
OBNIŻONA CENA!

Czarterem **Pekao**

- Najszybciej
- Najwygodniej
- Bez przesiadek

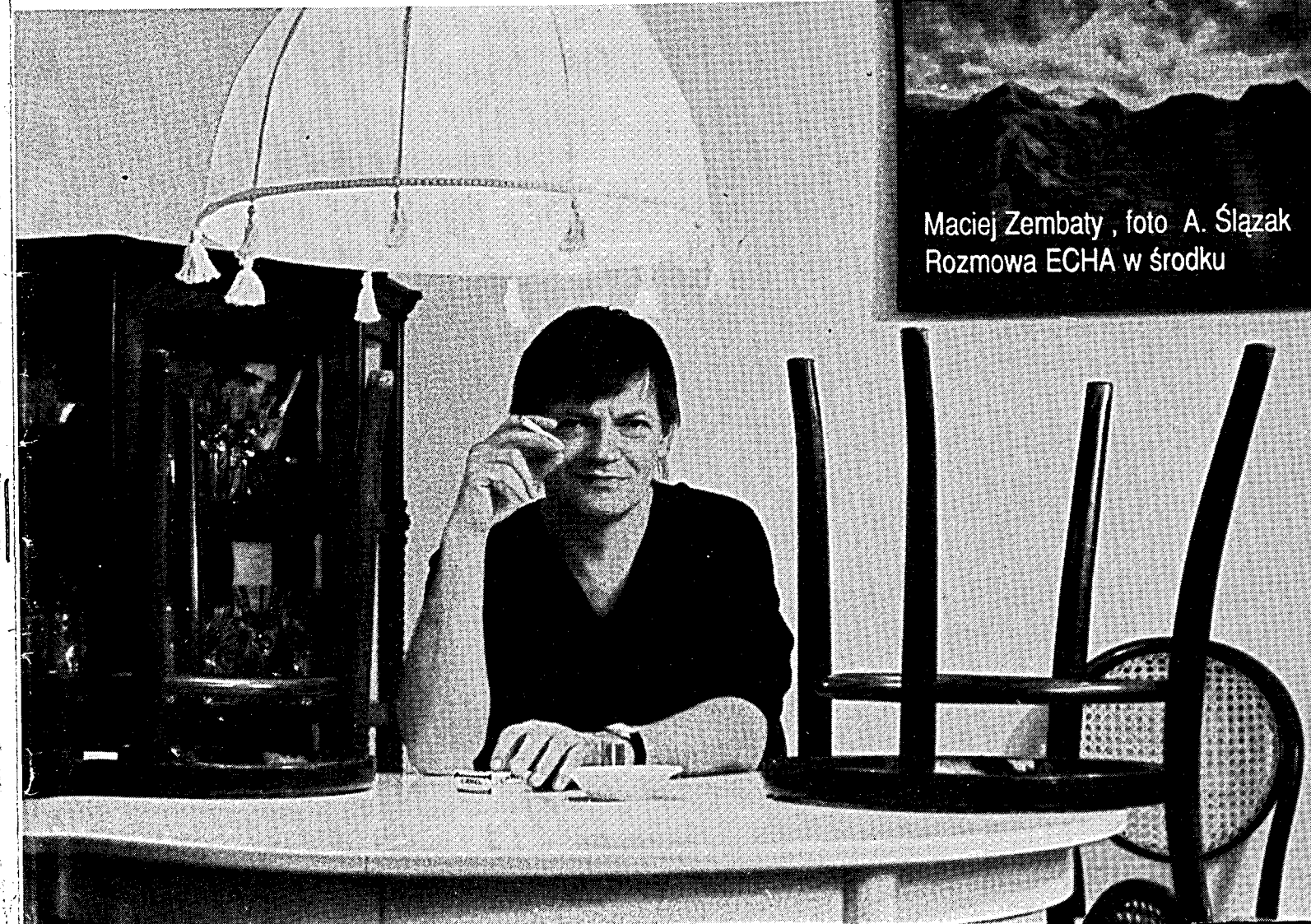
Zdecyduj już dziś!

(ilość miejsc ograniczona)

Dzwoń do **Pekao Travel**

☎ 588-1988 ☎ 588-2982

lub swojego agenta podróży

Maciej Zembaty, foto A. Ślęzak
Rozmowa ECHA w środku

POLONIA LATA LOTem

Informacje i rezerwacje

TORONTO TEL. 236-4242
1-800-668-5928

MONTREAL TEL. 844-2674
1-800-361-9071

ZAPRASZAMY DO KLASY BUSINESS
W NASZYCH SAMOLOTACH

BOEING 767

POLSKIE LINIE LOTNICZE

LOT

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

WYDAWCY: Grażyna i Zbigniew Farmus

Redaktor naczelny: Grażyna Farmus

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada, Polska
Leszek Szaruga (Niemcy)	- Z dystansu
Karolina Jankowska	- Lektury nieobojętne
Hania Sokolska	- Imigracja
dr Krzysztof Ostaszewski (USA)	- Pokochać kapitalizm
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
Halina Baranowska	- Życie nie umierać
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie
Janusz Pietrus	- Film

WSPÓLPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska), Jan Rulewski (Polska), Ryszard Łada (Polska), Andrzej Kobos, Andrzej Stawicki, Stanisław Siekanowicz, Nina Geysztor-Zawirska, Wacław Liebert, Andrzej Werbel, Stanisław Dubiski, Miłosz Aleksander F., Adam Tomaszewski, Iwona Majewska, A.Nike Mineyko, Wojciech Wojnarowicz, Jerzy Zieleniewski (ZSSR), Krystyna Niepokólczycka-Weber (Austria, Europa Zach.), Kazimierz Wodziński (Bliski Wschód), Jerzy Skoryna (Meksyk, Ameryka Łacińska), Marek Janik (RPA, Afryka)
Skład, łamanie: Olimpia Orlewicz
Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż
Druk: Związkowiec. Okładka: Futura Graphics

ECHO schodzi do druku w środę przed południem. Numer zamknięty jest we wtorek o godz. 5 po poł. Pismo ukazuje się w sklepach w środę i w czwartek. Regularnie dostarczane na pocztę do wydziału II klasy pocztowej po selekcji, w czwartek. Opóźnienia w dostawach prenumeraty nie wynikają z naszej winy. Wszystkie reklamacje, zmiany adresów i zamówienia prenumerat przyjmujemy na piśmie. Inne informacje - maszyna. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń i komunikatów. Materiałów nie odsyłamy.

ADRES	51A Thistle Down Blvd., Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada
POCZTOWY:	TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046
ADVERTISEMENTS:	\$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. - 1 1/2 inch. \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$150.00, 2 col. - 3 inches \$290.00, photo extra \$5.00.
GST R120882998	Full page special rate \$200.00, half page \$130.00, back cover \$450.00, in. cover \$250. Add 7% GST to all prices.
SUBSCRIPTION PRENUMERATA:	Półroczna \$32 + 7% GST \$2.24 = \$34.24, roczna \$56 + 7% GST \$3.92 = \$59.92, dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów. Zagraniczna półroczna \$35 US, roczna \$60 US, lotnicza 100% więcej. Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek. Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

UWAGA NOWO PRZYBYLI!

BEZPŁATNA, 3-MIESIĘCZNA PRENUMERATA NA ZAGOSPODAROWANIE
DLA KAŻDEGO NOWO PRZYBYŁEGO

(obecnie przyjmujemy zgłoszenia osób przebywających do 2 lat w Kanadzie, które nigdy nie otrzymywały bezpłatnej prenumeraty ECHA)

Zgłoszenia przyjmujemy wyłącznie listownie. Proszę podać imię, nazwisko, adres wraz z kodem pocztowym oraz czas pobytu w Kanadzie.

Okres oczekiwania na bezpłatną prenumeratę według kolejności zgłoszeń.

O PASZPORTACH RAZ JESZCZE

W związku z opublikowaną w ECHU informacją oraz komentarzem "Koniec konsularnych. Nowe paszporty w lecie" posypały się głosy oszołomionych nieco i skonfundowanych polskich obywateli. Wielu ustawa zaskoczyła kompletnie, mimo iż pisaliśmy już o niej w styczniu. Ustawa została podpisana przez Lecha Wałęsę 29 listopada 90 roku i opublikowana w Dzienniku Ustaw Nr 2 z dnia 7 stycznia 1991 roku. Przepisy mówią, że ustawa wchodzi w życie 3 miesiące od dnia jej ogłoszenia, a więc 8 kwietnia. Zaskoczeni mogą więc być raczej tylko ci, którzy nas nie czytają. Szczególnie boleśnie obecne zmiany dotkną tych, którzy nie przedłużyli swych polskich paszportów przed wejściem w życie ustawy, z wyjątkiem tych, których sprawy zostały już przez urząd służbowo przeprowadzone przed terminem, wszyscy inni zmuszeni będą złożyć podania o nowe paszporty, jeśli chcą ich użyć jako dokumentu w podróży. A na nowy paszport trzeba czekać 6 tygodni. W Konsulacie w Toronto czeka bowiem na uregulowanie kilka tysięcy podań (w tym większość złożonych drogą pocztową). A jak już zostało powiedziane, paszportów turystycznych i konsularnych już się od 8 kwietnia nie przedłuża.

Wiele osób zwróciło się do redakcji o pełne i dokładne wyjaśnienie. Robimy to w dwojaki sposób. Cytując ważne fragmenty ustawy paszportowej oraz prosząc o interpretację odpowiedzialnego za sprawy wizo-paszportowe konsula z Toronto Wiesława Osuchowskiego. Jest to interpretacja praktyczna ustawy i przepisów stosowana w decyzjach konsulatu, a także, zdaniem konsula, stosowana powszechnie na granicy PRL. Nie zmienia to faktu, o którym pisaliśmy w poprzednim numerze, a mianowicie, że ustawodawstwo polskie wciąż nie uznaje pod-

wójnego obywatelstwa. Prace nad ustawą nadal trwają i wciąż jest nadzieja, że ustawa ta wejdzie w życie. Mówiąc inaczej, w kontekście omawianej sprawy: Posiadanie dwóch obywatelstw, dwóch paszportów w świetle prawa RP jest nadal nielegalne, jak nielegalne było w PRL. Jednak od wielu lat stosowana jest polityka przymkniętego oka, czyli obchodzenia niezyciowego przepisu. Z naszego wywiadu środowiskowego wynika, że do czasu uchwalenia ustawy o obywatelstwie polityka ta będzie jednak wobec Polonii kontynuowana.

Mimo więc, że ustawa o paszportach i obywatelstwie oraz stosowane przepisy brzmią groźnie, zmuszając "podwójnego" obywatela do legitymowania się na granicy RP kanadyjskim paszportem z wbity wiza i wyjeżdżania na tym samym paszporcie (na przykład tak pisała o tym w Polsce "Gazeta Wyborcza") to jednak informacje z przejść granicznych i z samego konsulatu w Toronto nie potwierdzają tej rzetelnej acz niezyciowej interpretacji. Na granicy podwójny obywatel legitymuje się dwoma dokumentami. Ważnym paszportem polskim (bez wizy) oraz dowodem, że mieszka na stałe w Kanadzie (paszport kanadyjski lub Landed Immigrant). Będzie to, zwłaszcza dotyczyć osób, które w nowych paszportach polskich wpisane będą miały miejsce stałego pobytu Kanada (lub inny kraj). Dokument ten ma być dowodem, że wjeżdżający Polak akurat do kraju na stałe się nie wybiera (dotyczy to nas w znacznie mniejszym stopniu niż Polaków ze Wschodu czy krajów ościennych). Wyjeżdżamy z Polski według zasady przymkniętego oka, jak bywało, na paszport kanadyjski. Osoby powracające na stałe mogą legitymować się na granicy nieważnym już paszportem lub paszportem wydanym przez konsula, składając służbom

granicznym stosowne oświadczenie. Powróciwszy składają w kraju podanie o nowy paszport w urzędzie wojewódzkim. Z powyższego wynika jednoznacznie, że komu ważność paszportu polskiego wygasa, przedłużyć jej nie może i jeśli chce jechać na paszport polski musi złożyć podanie o nowy paszport. Do lipca będzie to nowy paszport na starych książeczkach. (W tym okresie dopiero bowiem wejdą nowe, opisane w poprzednim numerze ECHA, książeczki paszportowe). Na nowy paszport (w starej skórze) czeka się obecnie 6 tygodni. Komu więc ważność paszportu polskiego wygasa, a musi jechać do Polski w okresie najbliższych 2 miesięcy, o ile jest to ważna i pilna sprawa losowa zaleca się wyjazd na paszporcie kanadyjskim (z wiza). Kto jeszcze takowego nie posiada, a posiada Landed Immigrant powinien swoje sprawy paszportowe szybko uregulować, jeśli myśli o wyjeździe do Polski. Osoby nie posiadające Landed Immigrant muszą liczyć się z tym, jak decyzyja wyjazdu do Polski, może wpłynąć na uzyskanie statusu w Kanadzie. Konsul Osuchowski stwierdził, że spotkał się z nielicznymi losowymi przypadkami takich wizyt w kraju.

Konsul twierdzi, że przekraczanie granicy z oboma dokumentami polskim i kanadyjskim nie stanowi żadnego ryzyka, a wprost przeciwnie, umożliwia usprawnienie procedur granicznych.

A ponadto rozwiązywanie takie zwyczajnie ułatwi życie tym, którzy mają sprawy dokumentów polskich uregulowane. Co jednak zrobić z tymi, którzy dopiero w ostatnich miesiącach poczuli, że obecne zmiany polityczne pozwalają im na przyjęcie polskich dokumentów? W Konsulacie w Toronto leży tysiące spraw,

Dokończenie na str. 16

SOWIECI OPUSZCZAJĄ POLSKĘ

W Warszawie odbyła się szósta tura polsko-sowieckich rozmów w sprawie wycofania wojsk sowieckich z Polski i tranzytu przez nasz kraj wojsk sowieckich z Niemiec. Obie strony podkreśliły, że wyraźnie zaznaczyła się wola osiągnięcia porozumienia. Uzgodniono już wycofanie oraz 80% tranzytu. Sowieci chcą zakończyć wycofywanie się do końca 1993 roku. Termin końca tej operacji nie został ustalony. Minister spraw zagranicznych Skubiszewski wyjaśnił, że chodzi o to, żeby żołnierze sowieccy wycofali się i jeśli zaczną się wycofywać oraz jeśli operacja nabierze dobrego tempa wówczas data zakończenia będzie traciła na znaczeniu. Na zdjęciu żołnierze sowieccy w bazie wojsk rakietowych w Sulimowie na krótko przed powrotem do ZSSR. Przemówili do nich m.in. generałowie sowieccy i polscy i odegrano im po hymnie polskim i sowieckim.

• Ponad milion Kurdów irackich przeszło do Iranu, około 200 tys. do Turcji. Ponadto wzdłuż granicy turecko-irackiej koczuje ponad pół miliona Kurdów z zamiarem przekroczenia granicy tureckiej. Tyśiące Kurdów nadal zmierza w stronę granicy z Iranem bądź Turcją. Teheran podał, że wojska irackie atakują uchodźców Kurdów zabijając i raniąc tysiące osób. Pewna część Kurdów - źródła mówią o kilkuset bądź kilku tysiącach - postanowiła wrócić do Iraku. Pozostali twierdzą, że pomimo nieznosnych warunków w obozach dla uchodźców i poza nimi w miejscach prowizorycznego pobytu nie wierzą oświadczeniu Husseina, iż udzieli amnestii wszystkim cywilnym Kurdom, którzy powrócą do swych domostw. Stany Zjednoczone podjęły akcję pomocy deklarując, iż w ramach niej dostarczą 700 tys. Kurdów jeden posiłek dziennie. Trwa akcja zrzutów żywności, lekarstw, namiotów, kocy itp. na zbocza gór, na których biwakują Kurdowie. Część zrzutów spada w miejsca niedostępne. Doszło także do kilku tra-

Mały Kurd w pobliżu granicy tracko-tureckiej.

gicznych wypadków śmiertelnych, gdy ciężkie skrzynie spadły na Kurdów. Apel o międzynarodową pomoc humanitarną wystosował Iran. Teheran podkreślił, że nie dysponuje odpowiednimi środkami, aby w pełni zaopiekować się milionem uchodźców. W akcji pomocy dla Kurdów bierze udział ponad 30 państw - w większości zachodnich - zadeklarowały one wstępnie pomoc wartości 250 mln dol. Według uchodźców kurdyjskich Ankara jest wrogo do nich nastawiona. Utrudnia pomoc dla nich, wypędza tych, którzy przedostali się do Turcji, oraz nie wypuszcza tych, którzy znajdują się w pobliżu granicy. Działacze Międzynarodowego Czerwonego Krzyża oskarżyli Turcję o blokowanie pomocy dla uchodźców kurdyjskich na terytorium Turcji.

• Turecki minister stanu K. Inan skrytykował podejście Zachodu do problemu uchodźców za pominięcie prawdziwej przyczyny ich tragedii. Inan zażądał szybkiej wymiany władz irackich na rząd humanitarny i demokratyczny. Stwierdził, że świat nie powinien beczynie patrzeć na zbrodnie i ubolewać nad nieszczęściami Kurdów czy szytów, lecz podjąć stanowcze kroki, tak by nigdy więcej nie doszło do powtórzenia zdarzeń. Inan wyraził opinię, że na Radzie Bezpieczeństwa ONZ, która poprzednio podjęła rezolucje, które doprowadziły do wyzwolenia Kuwejtu, spoczywa odpowiedzialność za końcowy rezultat tej akcji.

• Wielka Brytania poinformowała o dojściu do porozumienia z USA w sprawie tworzenia strefy bezpieczeństwa dla Kurdów. Do realizacji tego celu przypuszczalnie potrzebne będą siły pokojowe ONZ. Trwają konsultacje dyplomatyczne jak enklawa dla Kurdów ma wyglądać. Tymczasem USA i siły sojusznicze ostrzegły Irak, by powstrzymał się od wszelkich akcji wojskowych na obszarze rozciągającym się powyżej 36 równoleżnika. Obszar ten obejmuje pas o szerokości około 150 km ciągnący się wzdłuż granicy Iraku z Turcją i Iranem.

• Po pożarze ambasady USA w Moskwie amerykańscy dyplomaci pracują w tymczasowych, zatłoczonych pomieszczeniach. Pożar, który wybuchł 28 marca zniszczył pokryty antenami dach oraz górne kondygnacje 10-piętrowego budynku, spowodował także poważne szkody na niższych piętrach. Dyplomaci nie przeniosą się do pustego nowego gmachu ambasady amerykańskiej, gdyż zgodnie z zasadą wzajemności sowieccy dyplomaci byłiby wówczas uprawnieni do zajęcia nowego kompleksu ambasady ZSSR w Waszyngtonie, do którego nie pozwolono im się wprowadzić po wykryciu podszuchu w nowym budynku amerykańskim w Moskwie. Personel ambasady amerykańskiej w Moskwie spodziewa się pracować w prowizorycznych warunkach przynajmniej przez rok, zanim Kongres i administracja zdecydują czy remontować spalony budynek, czy też częściowo przebudować nowy, tak aby można bezpiecznie prowadzić działalność. Wiele członków personelu amerykańskiego niepokoi się o naruszenie tajemnic państwowych w czasie gdy dziesiątki strażaków sowieckich weszło do budynku podczas pożaru łącznie z najbardziej tajną sekcją zwaną "rdzeniem". Jak powiedział jeden z pracowników "dziesiątki Sowietów biegały po budynku z otwartymi sejfami zawierającymi tajne dokumenty w najbardziej tajnych sektorach ambasady". Przedstawiciel administracji amerykańskiej Joe Hulings poproszony przez dziennikarzy o skomentowanie tych informacji określił zachowanie sowieckich strażaków podczas 6-godzinnej akcji jako profesjonalne, dodając, że prowadzone jest dochodzenie w sprawie raportów o kradzieży gotówki, paszportu i innych dyplomatycznych papierów. "Wiele rzeczy brakuje" - powiedział.

• Izrael oświadczył, iż jest gotów do przystąpienia do rozmów pokojowych z państwami arabskimi w obecności delegacji Stanów Zjednoczonych i Związku Sowieckiego. Zainteresowane państwa arabskie

przyjęły oświadczenie Izraela z zadowoleniem. Arabia Saudyjska oświadczyła, że przerywa pomoc finansową dla Organizacji Wyzwolenia Palestyny.

• Stany Zjednoczone wycofały wszystkich żołnierzy amerykańskich z południowego Iraku do 10-kilometrowej strefy zdemilitaryzowanej biegnącej wzdłuż granicy iracko-kuwejckiej. Część żołnierzy powróci do Stanów Zjednoczonych. Wraz z żołnierzami amerykańskimi do strefy zdemilitaryzowanej przeszły tysiące uchodźców irackich.

• W pobliżu portu włoskiego Livorno zatonął prom włoski. Uratowała się 1 osoba, co najmniej 141 poniosło śmierć. Prom "Moby Prince" zderzył się w gęstej mgłę z tankowcem "Agip Abruzzo". Z kolei w pobliżu Genui zatonął tankowiec Haven zarejestrowany u armatora cypryjskiego. Na trzy dni przed zatonięciem na tankowcu nastąpiła kesplozja, która wywołała pożar. Stosunkowo nieznaczna ilość ropy naftowej dostała się na zewnątrz, zagrażając zalaniem plaż wzdłuż włoskiego, a nawet francuskiego Lazurowego Wybrzeża. Olbrzymia ilość ropy - ponad milion baryłek znajduje się w zbiornikach spoczywającego na dnie tankowca. Jeśli ekipom ratunkowym nie uda się jej bezpiecznie przepompować do innych tankowców wówczas może dojść do olbrzymiej katastrofy ekologicznej na Morzu Śródziemnym i Lazurowym Wybrzeżu.

• Amerykański minister obrony Dick Cheney powiedział w wywiadzie dla telewizji amerykańskiej, iż sądzi, że pogłębiająca się katastrofa gospodarcza ZSSR doprowadzi do upadku Gorbaczowa. W przypadku, gdy do władzy dojdą twardogłowi wówczas Stany Zjednoczone będą zmuszone do błyskawicznego odbudowania swej potęgi wojskowej. Jednakże zdaniem ministra upadająca gospodarka sowiecka zapobiegnie jakiemuś poważnemu zagrożeniu ze strony Związku Sowieckiego w ciągu najbliższych dwóch lat. Dlatego w tym okresie

budżet obronny Waszyngtonu może być zmniejszony. Zdaniem Cheney'a sowiecki krach gospodarczy ma olbrzymi negatywny wpływ na stan sowieckich sił zbrojnych, a potężne konflikty wewnętrzne różnego typu na stan najwyższego dowództwa sowieckiego. Cheney powiedział, że Stany Zjednoczone będą bacznie obserwować sytuację w ZSSR i w przypadku pojawienia się napięć w stosunkach amerykańsko-sowieckich poczynią natychmiast odpowiednie korekty w budżecie obronnym. Stwierdził, że jego prognoza sprzed dwóch lat, iż reformy Gorbaczowa nie powiodą się i zostanie on zastąpiony przez innego przywódcę niestety potwierdza się i obecnie można już powiedzieć, że Gorbaczow niewątpliwie zostanie odsunięty.

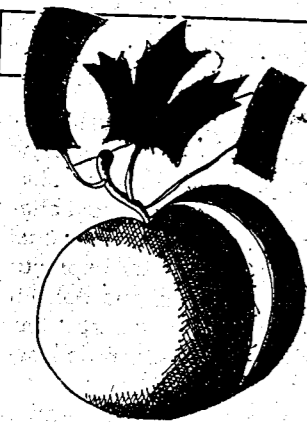
• Sytuacja w Związku Sowieckim jest wybuchowa. Od ponad miesiąca strajkuje pół miliona górników, w Mińsku - pomimo moratorium Gorbaczowa na strajki i demonstracje - manifestowało ponad 200 tys. osób, w Gruzji dochodzi do regularnych ostrzeżeń pomiędzy nacjonalistami gruzińskimi a oddziałami sowieckimi, broniącymi według nacjonalistów Osetyńców. Sama Gruzja (jako druga po Litwie) ogłosiła swą niepodległość. Parlament sowiecki podał, że deficyt

budżetowy za I kwartał br. wyniósł rekordową sumę 53 mld rubli.

• W bazie wojskowej Edwards w Kalifornii wylądował po pomyślnej 6-dniowej misji wahadłowiec "Atlantis". Ze względu na złe warunki atmosferyczne panujące na Ziemi, ryzykowne dla lądowania, załoga zmuszona była o dzień dłużej przebywać w kosmosie. Podczas misji pięcioosobowa załoga umieściła na orbicie okołoziemskiej obserwatorium promieni gamma, którego budowa pochłonęła 617 mln dol. Dwu astronautów odbyło dwukrotnie spacer w kosmosie. Misję Atlantis uznano za początek nowej ery podboju Kosmosu, gdyż astronauta przetestował sprzęt, który w przyszłości zostanie użyty przy budowie stacji orbitalnej "Freedom". Prace zacząć się mają pod koniec bieżącego stulecia. W trakcie lotu Atlantis znajdował się w odległości około 120 km od sowieckiej stacji MIR, ale wielokrotne próby nawłazania łączności z sowieckimi kolegami nie przyniosły żadnej odpowiedzi z ich strony. W ub. tygodniu minęła 10 rocznica pierwszego lotu amerykańskiego wahadłowca. "Columbia" wystartowała 12 kwietnia 1981 roku i od tego czasu amerykańskie wahadłowce odleciały w kosmos 39 razy.

W ub. tygodniu gorączka buntu osiągnęła stosunkowo spokojną dotychczasową porę Białorusi. Na terenie całej republiki odbyły się wielotysięczne demonstracje i strajki z żądaniem placowymi i politycznymi. Głównie atakowano - jak w Mińsku na zdjęciu - Gorbaczowa.

POMAGAMY KURDOM

Minister spraw zagranicznych Joe Clark oznajmił w Ottawie, że Kanada przeznaczy dodatkowo 4 mln dol. na pomoc humanitarną dla Kurdów. Poprzednio Clark zapowiedział pomoc w wysokości 3,3 mln dol. Minister oświadczył także, iż Kanada popiera utworzenie enklawy dla Kurdów na terytorium Iraku kontrolowanej przez ONZ. Kanadyjska pomoc dla Kurdów zostanie przekazana za pośrednictwem międzynarodowych organizacji takich jak Czerwony Krzyż, UNICEF oraz inne ciała ONZ. Pierwsze samoloty z żywnością i lekarstwami oraz sprzętem pierwszego użytku wyleciały już w ubiegłym tygodniu do Turcji.

MA HIV - CHCE UCZYĆ

33-letni nauczyciel Eric Smith oświadczył, że chce powrócić do zawodu nauczyciela. Smith przerwał pracę nauczycielską w 1987 roku po 9 latach nauczania w szkole na Cape Sable Island w Nowej Szkocji, gdy

Eric Smith

wyszło na jaw, że jest nosicielem wirusa HIV, powodującego AIDS. Rodzice zażądali dymisji bądź zwolnienia Smitha, który nie chciał ustąpić, twierdząc, że nosiciel wirusa HIV nie jest w stanie zarazić dzieci w trakcie zajęć szkolnych. Napiętą sytuację rozwiązał rząd Nowej Szkocji, który dał Smithowi pracę w prowincjonalnym Ministerstwie Edukacji. Obecnie jednak Smith, który jest w pełni zdrowy i nie zachorował na AIDS oświadczył, że jego prawdziwym powołaniem jest praca nauczyciela i złożył podanie o przywrócenie go w prawach nauczyciela w szkole, w której uczył ostatnio. Rodzice na Cape Sable Island zbuntowali się i zorganizowali komitet, który domaga się od miejscowego wydziału oświaty i prowincjonalnego Ministerstwa Edukacji wydania zakazu powrotu Smitha do zawodu. Smith, który wyrósł na Cape Sable Island oraz którego rodzina nadal żyje na wyspie powiedział, że jego homoseksualizm był znany wszystkim od początku i nikomu nie przeszkadzał. Uczniowie obdarowywali go podarkami na święta adresowanymi do niego i jego partnera. Podkreślił, że jak do tej pory nie pojawiły się u niego żadne symptomy AIDS i nie widzi naprawdę żadnego zagrożenia dla uczniów. Decyzja w sprawie zatrudnienia Smitha ma być podjęta do 31 maja. Smith już zapowiedział, że jeżeli będzie negatywna będzie się odwoływał.

UBYWA NAM LASÓW

Badanie stanu zadrzewienia Kanady przeprowadzone na zlecenie rządu federalnego wykazało, że w latach 1976-1986 ubyło w Kanadzie 4.74 mln hektarów lasów. W 1976 r. lasy zajmowały w Kanadzie powierzchnię 222.3 mln hektarów, w roku 1886 - 217.6 mln hektarów. Tracimy lasy na skutek wycięcia, pożarów, szkodników i chorób drzew. Lasów nam także ubyło, gdyż przez lata nie mieliśmy 100% wskaźnika zalesiania. Minister leśnictwa Frank Oberle podkreślił jednakże, że rząd zmierza w stronę pełnego wskaźnika zalesiania. W 1988 roku wyrąbano

ponad 1 mln hektarów lasów jednakże 850 tys. hektarów zalesiono. W 1975 roku zalesienie wynosiło zaledwie 66%. Oberle przyznał jednak, że obok podstawowego celu jakim jest 100% zalesianie bardzo ważnym celem jest także jak najbardziej oszczędna gospodarka drewnem, zmniejszająca potrzebę wycięć.

KOMU ŻYWNOSĆ KOMU?

W styczniu Kanada zawiesiła udzielenie pomocy żywnościowej ZSSR protestując przeciwko interwencji oddziałów sowieckich w Wilnie. Pomoc ta w wysokości 150 mln dol. nie została do dzisiaj odwieziona. Na Ottawę naciskają z jednej strony republiki bałtyckie apelujące, aby pomoc ta została bezpośrednio z pominięciem Moskwy - im przekazana. W tym celu przybywa do Kanady premier Litwy Gediminas Vagnorius. Natomiast na przełomie kwietnia i maja w Ottawie ma być sowiecki minister spraw zagranicznych Biesmiertnych. Źródła poinformowane podają, że będzie nalegał, aby pomoc została odwieziona i przekazana do dyspozycji Moskwy. Społeczności bałtyckie w Kanadzie naciskają na rząd w Ottawie, aby pomoc została przekazana na Litwę, Łotwę i Estonię. Anonimowy przedstawiciel ministerstwa spraw zagranicznych powiedział, że Clark podejmie decyzję jeszcze przed przyjazdem do Kanady Biesmiertnycha.

LUBIMY OGLĄDAĆ

Przeciętny Kanadyjczyk spędził w roku 1989 23.4 godz. tygodniowo oglądając telewizję. Rekord oglądania telewizji odnotowany został w 1984 - gdy spędzaliśmy przed telewizorem 24.3 godz. na tydzień. Najmniej oglądaliśmy telewizję w roku 1979 - tylko 23 godz. tygodniowo. Kobiety oglądają częściej telewizję niż mężczyźni. Nastolatki mniej niż małe dzieci, ludzie w wieku 20-35 lat więcej niż ludzie w wieku powyżej 35 do 50. Powyżej 50 oglądanie narasta. Najchętniej oglądamy dramaty - 30%, wiadomości i sprawy pub-

liczne - 19.1%. Najrzadziej oglądamy programy religijne - mniej niż 1% oglądania. Wśród prowincji najwięcej czasu przed telewizją spędzają Quebeckcy - 25.7 godzin tygodniowo. Przeciętna dla Ontario wynosi 22.3. Wśród różnych grup najwięcej czasu poświęcają na telewizję Quebeckanki - 42.9 godzin tygodniowo.

STOPA PROCENTOWA SPADA DALEJ

Bank of Canada ponownie obniżył stopę procentową dla swych najlepszych klientów - wynosi ona obecnie 9.71%. Stopę oprocentowania obniżyły także główne banki i instytucje finansowe. Bank of Montreal obniżył stopę do 10.5%. Obniżce ulegają także oprocentowania hipotek. Sun Life Trust daje już półroczne hipoteki za 9.5%, a roczne za 10.25%. Stosunkowo niska stopa procentowa wpłynęła na wzrost sprzedaży domów odnotowany w całym kraju. W Toronto w marcu sprzedano 5775 używanych domów, o 64% więcej niż w lutym.

WIELOKULTUROWOŚĆ PRZESTAJE SIĘ PODOBAĆ

Wicepremier Kanady Don Mazankowski (z pochodzenia Polak) powiedział w Edmonton w przemówieniu wygłoszonym do rodziców i absolwentów Instytutu Technologii Północnej Alberty, że Kanadyjczycy pragną rzeczowego, pragmatycznego stosunku do dwóch oficjalnych języków w Kanadzie oraz są przekonani, że w sprawie wielokulturowości zbyt mocno uwydatnia się Kanadyjczków, którzy przyjęli kanadyjskie obywatelstwo zamiast podkreślać, że jesteśmy przede wszystkim Kanadyjczykami. Mazankowski podkreślił, że będzie do końca walczył o zachowanie Kanady i jej jedności. Wyrzył pewność, że sami Kanadyjczycy pokonają wszystkie głębokie podziały, ale w trakcie tego Kanada w ciągu najbliższych kilku lat przejdzie przez fundamentalne zmiany.

KRÓTKO:

• Kanadyjka Roberta Bondar otrzymała od NASA nowy termin lotu w kosmos. Ma polecieć w styczniu bądź lutym przyszłego roku na pokładzie wahadłowca "Discovery". Jeśli wszystko przebiegnie zgodnie z planem 45-letnia Bondar będzie drugim po Garneau obywatelem kanadyjskim w kosmosie.

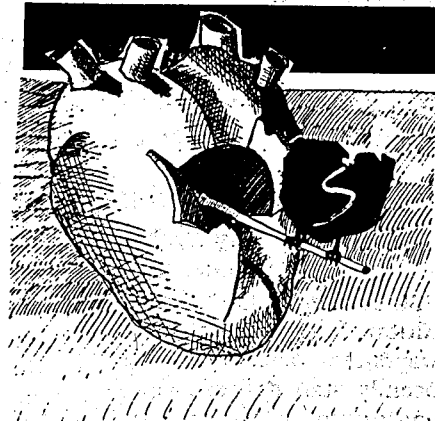
• Prezydent Meksyku Carlos Salinas de Gortari powiedział w Montrealu premierowi Quebecu Bourrasse, że historia Meksyku uczy, iż kraj jest znacznie silniejszy kiedy jest zjednoczony. Salinas przypomniał, że w XIX wieku podzielony Meksyk stracił w wojnie z USA olbrzymie połacie kraju, które obecnie stanowią Teksas, Kalifornię i Arizonę. Przywódca Bloku Quebeckiego Bouchard oświadczył, że apel Salinasa o zjednoczoną Kanadę jest znieuwagą wobec Quebecczyków i oskarżył premiera Mulroneya o zawarcie z Salinasem odpowiedniej umowy.

• Kanadyjscy pacyfiści członkowie międzynarodowej grupy "Pokój w Zatoce" zebrali w Kanadzie od obywateli prywatnych i organizacji charytatywnych dla ludności cywilnej Iraku lekarstw, żywności i sprzętu wartości ponad pół miliona dol. Pierwszy transport wartości 230 tys. dol. pojechał w tych dniach do Bagdadu.

• Federalny minister skarbu Otto Jelinek powiedział w Ottawie, że dokonując zakupów w Stanach Zjednoczonych Kanadyjczycy szkoda sobie samym, gdyż na dłuższą metę mogą doprowadzić do utraty tysięcy miejsc pracy w samej Kanadzie, głównie w przemyśle detalicznym. Jelinek podkreślił, że rząd planuje przeprowadzić kampanię "Buy Canadian" oraz zapowiedział zwiększenie kar za przemyt towarów i zwiększenie kontroli na przejściach granicznych. W wielu przypadkach celnicy nie zawahają się przed konfiskatą samochodu jako narzędzia przestępstwa - ostrzegł Jelinek.

Przywódca NDP, socjalistka Andrey McLaughlin apeluje w Kingston w Ontario (na zdjęciu) o włączenie do debaty o jedności i przyszłości Kanady spraw ekonomicznych, ochrony środowiska i układu o prawach konstytucyjnych. Obecna debata ogranicza problem jedności Kanady do spraw konstytucyjnych co, zdaniem McLaughlin, jest ujęciem zbyt wąskim. Wystąpieniem w Kingston McLaughlin otworzyła 3-tygodniową turę objazdową Kanady podczas której wystąpi w 13 miastach od Pacyfiku po Atlantyk.

POLITYKA

Założyliśmy, by pożyczac

Premier Bielecki złożył wizytę w W. Brytanii. Wziął udział w otwarciu Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, którego Polska jest współzałożycielem i ma też nadzieje być jego największym klientem. Spotkał się z przedstawicielami dużych przedsiębiorstw - apelował o inwestycje.

Ambasador brytyjski na dywaniku

Kancelaria Prezydenta RP wezwała ambasadora Wielkiej Brytanii w Polsce "w związku z pojawieniem się w niektórych gazetach w Wielkiej Brytanii oraz w BBC kampanii skierowanej przeciw osobie i urzędowi prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej" (w szczególności chodzi o film "W Solidarności", przedstawiający - zdaniem rzecznika prezydenta - Wałęsę jako antysemitę i porównujący go do Stalina).

Sekretarz stanu w kancelarii Sławomir Siwek przekazał brytyjskiemu ambasadorowi list, w którym ów problem przedstawiono bliżej, dołączając prasową dokumentację. Ambasador stwierdził w odpowiedzi, że oceny dokonywane przez brytyjskie media nie odzwierciedlają stanowiska rządu Jej Królewskiej Mości.

Zbliżająca się wizyta prezydenta RP w Wielkiej Brytanii, jej przebieg i dobra atmosfera będą najlepszą odpowiedzią (...) - powiedział. Wałęsa odbędzie oficjalną wizytę w Wielkiej Brytanii w dniach od 23 do 26 kwietnia.

Paszport dyplomatyczny dla.... ilu?

Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie w sprawie określenia stanowisk i funkcji uprawniających do otrzymania paszportów dyplomatycznych i służbowych MSZ. Paszporty dyplomatyczne otrzymają wyżsi rangą pracownicy resortu MSZ w służbie zagranicznej. Otrzymają je również osoby piastujące funkcje we władzach państwowych. Będą to m.in. prezydent, marszałkowie obu izb parlamentu, prezes Rady Ministrów.

Wybory do końca października

Najbliższe wybory do Sejmu i Senatu zarządzi prezydent tak, by odbyły się najpóźniej do końca października tego roku - taki przepis przejściowy do konstytucji przyjął Sejm.

Ponieważ wcześniej posłowie zdecydowali, że nie będzie przerwy między kadencjami starego i nowego

parlamentu, obecny Sejm odejdzie najpóźniej w listopadzie, w przeddzień rozpoczęcia pierwszej sesji nowego parlamentu.

W przypadku normalnej, czteroletniej kadencji, prezydent będzie zarządzał wybory na cztery miesiące przed jej upływem, a w razie rozwiązania Sejmu - w ciągu czterech miesięcy od podjęcia tej decyzji, zgodnie z przyjętą zmianą konstytucji.

Ciastoń i Platek zostają w areszcie

Podejrzani o nakłanianie do zabójstwa ks. Jerzego Popiełuszki oraz kierowanie akcją, gen. Władysław Ciastoń, wówczas wiceminister spraw wewnętrznych i gen. Zenon Platek, dyrektor w MSW spędzą w areszcie tymczasowym jeszcze co najmniej trzy miesiące.

Areszt mieli oni opuścić w kwietniu, ale sąd wojewódzki w Warszawie zdecydował, że muszą w nim pozostać. Zdaniem sądu śledztwo należy kontynuować do wyjaśnienia wszystkich okoliczności zbrodni.

Ukraińcy walczą o swoje

W związku z podjęciem przez rząd prac nad tzw. ustawą reprivatyzacyjną Związek Ukraińców w Polsce zwraca się o uregulowanie w tej ustawie także możliwości uzyskania rekompensaty lub zwrotu (tam, gdzie jest to możliwe) mienia skonfiskowanego obywatelom polskim narodowości ukraińskiej wysiedlonym przymusowo z ziem rodzinnych w ramach tzw. akcji "Wisła" - czytamy w liście skierowanym przez związek do premiera Jana Krzysztofa Bieleckiego.

"TS" powinien być niezależny

"Tygodnik Solidarność" powinien być niezależny od wpływów politycznych i mieć mniejszą objętość, a płaca redaktora naczelnego powinna zależeć od liczby sprzedanych egzemplarzy - stwierdził Jan Rulewski w liście opublikowanym w 3 numerze "Robotnika", organu PPS. Tygodnik "zalega półki kiosków, stając się jawnym zaprzeczeniem popularności "Solidarności" - pisze szef bydgoskiej "Solidarności".

Zdaniem Rulewskiego przestało istnieć informacyjne "mocarstwo" Związku z 1981 r., na które składały się dwa centralne biura informacyjne wydające biuletyny, stałe "okienka" w telewizji w dyspozycji Komisji Krajowej i "TS" o nakładzie 300 tys. Wystąpienia rzeczników prasowych "S" "przykuwały uwagę milionów widzów" - pisze Rulewski.

Dzisiaj obraz Związku kształtują "niezwiązkowe środki przekazu", które przeważnie "ustawiają" tematy polityczne, a "najchętniej sensacyjne i plotkarskie". "Powstaje obraz Związku jako organizacji rozpolitykowanej, zaniedbującej troski zwykłego członka walczącego z niedostatkiem" - twierdzi Rulewski.

Zamiast TPPR - SPZR

Na miejsce Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej powstało Stowarzyszenie Polska - Związek Radziecki. Prezesem został minister

przemysłu, prof. Andrzej Zawisłak. Chce nastawić SPZR na propagowanie więzów gospodarczych i samą działalność gospodarczą.

Żadnych wyjątków od zakazu aborcji

Od zakazu aborcji nie powinno być żadnych wyjątków - postanowiła komisja nadzwyczajna pracująca nad senackim projektem ustawy o ochronie życia poczętego.

Skreślony został przepis dopuszczający aborcję, jeśli ciąża jest wynikiem przestępstwa (np. gwałtu).

Lekarz ratujący życie kobiety nie popełni przestępstwa tylko wtedy, gdy poronienie będzie nie zamierzonym skutkiem jego działań.

Karą za przeprowadzenie aborcji mają być, zdaniem komisji, 2 lata więzienia, choć "w szczególnie uzasadnionych przypadkach" sąd mógłby kary nie wymierzać.

Karane byłyby także kobiety, które same doprowadziły do poronienia. Nie karano by ich, gdyby tylko współdziałały albo nakłaniały do aborcji.

GOSPODARKA

Inflacja nie słabnie

GUS podał, że ceny wzrosły w marcu o 4.5%, a płace o 6.9% w stosunku do lutego. W marcu inflacja wyniosła 4 proc. - żywność podrożała średnio o 2,5 proc., usługi o 9,2, produkty nieżywnościowe o 6,3 proc.

Rezerwy dewizowe bezpieczne

Rezerwy dewizowe Polski wynoszą ok. 6 miliardów USD i nie są zagrożone - powiedział wiceminister finansów, Stefan Kawalec. Nastąpił znaczny spadek dewizowych depozytów obywateli (o 4 biliony złotych w I kwartale). Łokaty złotówkowe są korzystnie oprocentowane. W PEKAO rachunki terminowe 3-miesięczne 67 proc., 6-miesięczne 75 proc., 12-miesięczne i dłuższe 80

proc., rachunki bieżące 20 proc., rachunki czekowe 30 proc.

Ocena gospodarki negatywna

Naczelny Komitet Wykonawczy PSL oraz Prezydium Rady Naczelnej i Klubu Poselskiego Stronnictwa na wspólnym posiedzeniu negatywnie oceniły stan gospodarki kraju. W wydanym oświadczeniu stwierdzono, że w stronnictwie nie uzyskał politycznej aprobaty program rządu premiera Bieleckiego. PSL przestrzega przed narastającą falą protestów rolników i jednocześnie ostrzega społeczeństwo przed negatywnymi skutkami deprecjacji polskiego rolnictwa.

Skomplikowana sytuacja gospodarcza

Biuro Prasowe Prezydenta RP przekazało komunikat, w którym stwierdza się, że po I kwartale 1991 roku sytuacja gospodarcza kraju oceniana jest nadal jako skomplikowana.

W związku z różnicą ocen na ten temat oraz brakiem jasnej wizji przyszłości - prezydent zaproponował spotkanie ekonomistów i polityków różnych orientacji.

Celem spotkania będzie ocena sytuacji społecznej, gospodarczej, identyfikacja zagrożeń oraz praktyczne wnioski dla kierowników gospodarki narodowej.

Prywatyzacja Swarzędzkich

Fabryk Mebli i "Wólczanki"

Sprzedż akcji Swarzędzkich Fabryk Mebli w pierwszej połowie maja zapowiedział minister Przekształceń Własnościowych Janusz Lewandowski. W drugiej połowie maja tą samą metodą - w drodze oferty publicznej - prywatyzowana będzie łódzka "Wólczanka". Oznacza to rezygnację z organizowania jednej oferty publicznej dla kilku przedsiębiorstw.

Kolejna zmiana dotyczy organizacji sprzedaży tych akcji. Nabywca,

placąc gotówką lub obligacjami, od razu otrzyma świadectwo depozytowe. Obowiązują, zatem ma zasada "kto pierwszy ten lepszy", a nie jak przy pierwszej ofercie - zasada preferowania drobnych ciulaczy.

Do błędów min. J. Lewandowski zaliczył np. zbyt agresywną reklamę, rozbudzając nadzieję na szybkie zyski z tytułu dywidend. Znadto koncentrowano się też na samej prywatyzacji, poświęcając mniej uwagi losom prywatnych już spółek.

Min. Lewandowski podkreślił, iż w procesie przekształceń własnościowych uwzględniane będą roszczenia byłych właścicieli. Jego zdaniem w porównaniu z sąsiadami jesteśmy znacznie zaawansowani w prywatyzacji, a z reprivatyzacją spóźniliśmy się przynajmniej o rok.

We wrześniu ruszy Poznańska Giełda Kapitałowa

Poznańskie instytucje finansowe przygotowują się do uczestnictwa w obrocie papierami wartościowymi na Poznańskiej Giełdzie Kapitałowej S.A., która ma być otwarta z początkiem września br. By giełda ta mogła rozpocząć działalność,

potrzeba - jak przewiduje wstępny kosztorys - zgromadzić w formie udziałów banków 7 mld zł. Oprócz kosztów utworzenia giełdy, wymagane będą także kwoty zabezpieczające dla tych, którzy utworzą związane z nią biura maklerskie. Dla firm brokerskich sumy te wynoszą od 250 do 500 mln zł, a dla firm dealerskich (z możliwością pracy na własny rachunek) - od 2 do 10 mld złotych.

Kanadyjczycy rozbudują sieć telefoniczną w woj. krakowskim

Wojewoda krakowski Tadeusz Piekarczyk przeprowadził ostatnio rozmowy z kierownictwem kanadyjskiej firmy Northern Telecom, w sprawie nowych central telefonicznych, które jeszcze w br. uruchomione zostaną w Myślenicach, Skawinie i Niepolomicach.

Oferta Kanadyjczyków okazała się najkorzystniejsza spośród przedstawionych przez wiele firm zagranicznych. Krakowska dyrekcja poczty twierdzi, że pieniądze na to przedsięwzięcie znajdują się i Kraków wreszcie ruszy z telefonią na dobre.

Górnictwo bankrutem

Przewodniczący Federacji Związków Zawodowych Górników Rajmund Moric powiedział polskiemu premierowi, że po półtorarocznym reformowaniu górnictwa ta branża stała się bankrutem uciążliwym dla państwa, reforma - plaża.

Jan Piekarczyk z Porozumienia ZZDG "Kadra" powiedział, że górnictwo kadra jest niezadowolona z powodu braku czytelnego programu reformowania górnictwa. Rząd powinien określić taki poziom wydobycia węgla, który zagwarantuje bezpieczeństwo energetyczne kraju, skalę opłacalności wydobycia, eksportu.

Premier odpowiedział, że w gospodarce rynkowej wydobywanie węgla nie będzie najbardziej dochodową działalnością gospodarczą. Być może dojdzie do tego, że górnictwo będzie istnieć dlatego, by zachować bezpieczeństwo energetyczne państwa. Premier zapowiedział przedstawienie przez rząd propozycji programu restrukturyzacji nie tylko górnictwa, ale również energetyki.

Pragniemy udzielić Śląskowi maksymalnej pomocy - powiedział szef rządu na konferencji prasowej. Chcemy utworzyć fundusz na rzecz ochrony środowiska z części polskich długów, co znalazło już potwierdzenie podczas wizyty prezydenta RP w USA.

Adidas w Przemysłu

Zarząd Miejski w Przemysłu podpisał umowę z firmą Adidas. Zarząd miejski udostępnił grunt, a Adidas za około 1 mld zł wybuduje międzynarodowy camping pomiędzy miastem a przejściem granicznym w Medyce. Adidas myśli też o otwarciu 2 lokali handlowych i utworzeniu w Przemysłu filii zakładów produkcyjnych.

Zdrożają maluchy

Małe fiaty zdrożają 10 maja - zdecydowała Izba Skarbowa w Białymostku-Białej.

Fiat 126p 650 fl w wersji podstawowej będzie kosztował 34 mln zł (dotychczas 26 mln zł), "bis" - 38 mln

zł (32 mln), a "maluch" inwalidzki (tańszy, bo wolny od podatku obrotowego) - 27 mln zł (21 mln). W tym roku fabryka wyprodukuje jeszcze przeszło 100 tys. fiatów. Połowę z nich na przedpłaty.

Ropa w Polsce - nowe odkrycia

Ropę naftową wydobywa się na ziemiach polskich nieprzerwanie od czasów Ignacego Łukasiewicza. Nadal wykorzystywany jest odwiert Bóbrka, uruchomiony w połowie ubiegłego wieku. Mimo świetnych tradycji górnictwo naftowe nie stało się naszym przemysłem narodowym. Krajowe wydobycie ropy - w ubiegłym roku 160 tys. t - pokrywa około 1 proc. potrzeb. W eksploatacji znajduje się 2300 odwiertów, o wydajności od kilkudziesięciu kilogramów do kilkudziesięciu ton ropy na dobę. Połowa krajowej ropy pochodzi z Podkarpacia, połowa - z kopalń położonych w zachodniej części Niżu Polskiego.

Do poszukiwań i eksploatacji złóż ropy naftowej nie przywiązywano w Polsce powojennej zbyt wielkiej wagi. Liczył się przede wszystkim gaz ziemny, którego wydobycie odpowiada w tej chwili, energetycznie, 4,5 milionom ton ropy i zaspokaja ponad 30 proc. potrzeb; niemniej jednak w latach siedemdziesiątych wydobywano w kraju blisko 600 tys. t ropy. Niska cena krajowej ropy - sprzedawano ją rafineriom niekiedy poniżej kosztów pozyskania - sprawiła, że poszukiwanie i eksploatacja nowych złóż stały się nieopłacalne. Wydobycie zaczęło zamierać. Dopiero w ub. roku ceny ropy wydobywanej w kraju dostosowano do cen na rynkach światowych. Tona polskiej ropy kosztuje dziś ponad 2 mln złotych, co pozwala myśleć o inwestowaniu i zwiększaniu wydobycia. Już w bieżącym roku do rafinerii trafi 180-200 tys. t ropy z własnych zasobów. W perspektywie kilku lat możliwy jest 3-4-krotny wzrost wydobycia. Wskazują na to m.in. nowe obiecujące odkrycia, takie jak złoża Nosówka pod Rzeszowem i Górzycy w woj. gorzowskim. Ocenia się, że w Górzycy

będzie można wydobyć ogółem 2-3 mln t ropy. Złóże to z uwagi na trudności techniczne - budowę geologiczną, występowanie ropy wraz z gazem i jej zasłarczenie - będzie eksploatowane przy udziale firm niemieckich. Zainteresowanie przedsiębiorstw zagranicznych poszukiwaniami złóż ropy na terenie naszego kraju stale zresztą wzrasta.

RELIGIA

Teologia wraca na uniwersytety

Senat Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach podjął uchwałę o ustanowieniu Wydziału Teologicznego. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, na którym od roku istnieje zakład prawa kanonicznego, planuje utworzenie zakładu teologii.

W pierwszym przypadku decyzji nie konsultowano z władzami diecezji katolickiej, w drugim zasięgnięto opinii miejscowego ordynariusza, biskupa chełmińskiego Mariana Przykuckiego, który przychylnie odniósł się do projektu.

Jak poinformowano w nuncjacie apostolskiej, erekcja - czyli ustanowienie wydziałów - leży w gestii watykańskiej Kongregacji do spraw Wychowania Katolickiego. Według prawa kanonicznego, każdy uniwersytet i wydział kościelny musi posiadać

własny statut i program studiów zatwierdzone przez Stolicę Apostolską (nie ma tego wymogu w przypadku zakładu czy katedry teologii). Nauczycielami mogą być tylko ludzie, którzy obok odpowiednich kwalifikacji naukowych i pedagogicznych odznaczają się "nieskazitelnością doktryny i dobrymi obyczajami". Konferencje Episkopatu oraz biskupi diecezjalni mają obowiązek czuwać nad tym, by na katolickich uniwersytetach i fakultetach były przestrzegane zasady doktryny katolickiej.

Biskup Domin przewodniczącym Caritas Polskiej

Prymas Polski, kard. Józef Glemp mianował przewodniczącym Caritas Polskiej. Został nim ks. bp Czesław Domin, biskup pomocniczy diecezji katowickiej. Bp Domin będzie przewodniczył akcji charytatywnej Kościoła w Polsce i reprezentował ją na forum międzynarodowym.

Trochę statystyki

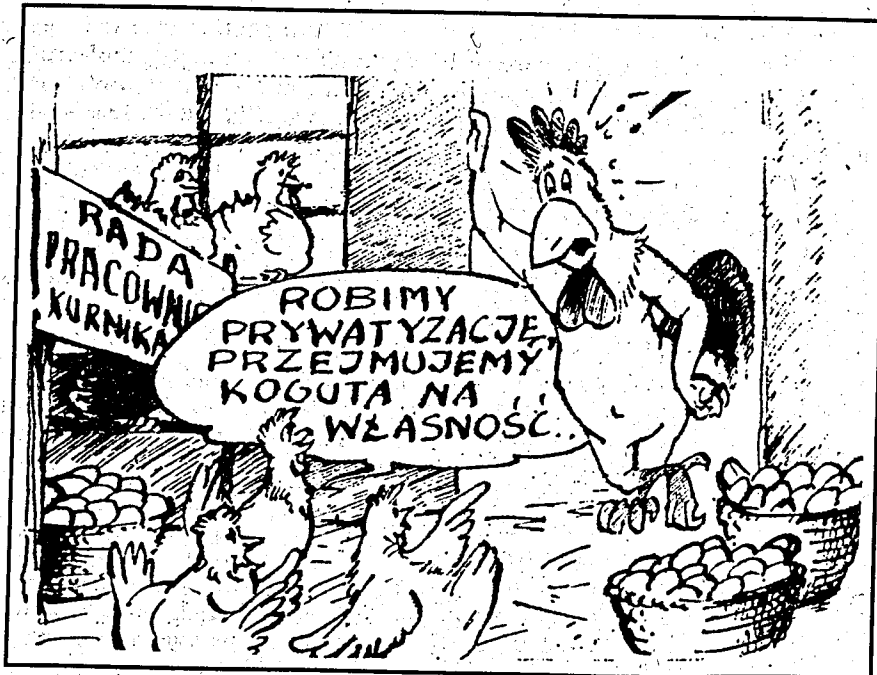
W 1990 r. było w Polsce 25 tys. 225 księży, w tym 19 tys. 37 diecezjalnych i 6 tys. 188 zakonnych - podało Biuro Prasowe Episkopatu Polski. Oznacza to, że od zakończenia wojny liczba duchownych zwiększyła się dwa i pół raza.

W 1946 r. było 11 tys. 305 duchownych; w 1974 - 18 tys. 267; w 1981 - 20 tys. 676, a w 1989 r. - 24 tys. 678.

W 1990 r. było 8 tys. 554 seminarzystów, w tym 1 tys. 576 na pierwszym roku, i wyświęcono 1 tys. 113 nowych kapłanów. Działa 112 zakonów i zgromadzeń żeńskich oraz 55 męskich.

Migawka:

Józef Kubicki, prezes Stowarzyszenia Naturystów Polskich zwrócił się pisemnie do prymasa Józefa Glempa z prośbą o audiencję. Zapytany przez łódzki "Express Ilustrowany", o czym pragnąłby rozmawiać, wyjaśnił: "Oczywiście, o naturyzmie. Chcę wyjaśnić, że nasz ruch to ogólnoswiatowe zjawisko społeczne nie będące w żadnej sprzeczności ze społeczną nauką Kościoła katolickiego, a 60 proc. polskich naturystów to osoby wierzące i praktykujące".

KSZTAŁTOWANIE ELITY

Rodzice mający grube pieniądze płacą bez najmniejszego wahania. Większość tych, którzy muszą wybrać na co wydać, a na co nie - gdyż na wszystko nie mogą sobie pozwolić wybiera dobro dzieci. Pozostali też chcieliby - tylko ich nie stać. Piszę o szkołach społecznych, których jest obecnie w Polsce około 250, w tym 100 liceów (na ogólną liczbę 900). Na krótko przed rozpoczęciem działalności, pierwszych szkół społecznych we wrześniu 1989 roku sondaż opinii rodziców pokazał, że 1/3 gdyby miała możliwość posłałaby dziecko do takiej szkoły. 1/3 twierdziła, że szkoły społeczne są jedną z największych niesprawiedliwości - wszystkie dzieci są równe, nie wolno ich w ten sposób różnicować, krzywdzić - mówiono. Pozostali nie mieli zdania.

Obecnie w zupełnie nowej sytuacji z nowym prezydentem, zmienioną nazwą Polski, z wolnym Senatem, z nadchodzącymi wolnymi wyborami do Sejmu, wreszcie z niepodlegającym wątpliwości kursem na prywatyzację fenomen szkół społecznych stał się czymś normalnym i typowym - szkoły te wyrastają jak grzyby po deszczu. Powód jest prosty. Wszyscy czują coraz bardziej, że państwowy system edukacji niedołącznie i murseje z dnia na dzień i prywatyzacja będzie czynić i tutaj postępy. W Ministerstwie Edukacji Narodowej pali się zresztą zielone światło - szkoły społeczne otrzymują dziś dotacje w wysokości 50% kosztów utrzymania ucznia w szkole państwowej. (Są z tym problemy, gdyż sposób naliczania dotacji pozostawiono w gestii kuratorów, co pozostawia administracji terenowej - jak skarżą się szkoły społeczne, zwłaszcza że poza Warszawą - zbyt dużą swobodę decydowania - kto ile dostanie. Ale panuje przekonanie, że wszystko prędzej czy później się ułoży).

Pozostałe 50% pochodzi od rodziców uczniów - którzy muszą pokryć wpisowe i czesne oraz od prywatnych donatorów (napływają także datki od Polonii). Rozpiętość opłat jest duża. W zeszłym roku w II Społecznym Liceum przy Nowowiejskiej w Warszawie czesne wynosiło 500 tys. zł, w szkole podstawowej prowadzonej przez Fundację "Pomoc dzieciom" 1 600 tys. zł. W klasie jest 6 dzieci. W szkole podstawowej przy ulicy Ostrobramskiej również w stolicy wpisowe wynosi 700 tys. zł, czesne 400 tys. W klasie jest 15 dzieci. Szkoła ma program twórczy - nacisk kładzie się na muzykę, śpiew, rysunki. W jednym narazie w Polsce prywatnym liceum umożliwiającym uzyskanie matury międzynarodowej w systemie IB (International Baccalaureate) coroczne wpisowe wynosi 950 tys. zł, comiesięczne czesne w I półroczu roku szkolnego 90/91 - 1900 tys. zł., w obecnym półroczu - 2 500 tys. zł (szkoła jako w pełni prywatna nie otrzymuje dotacji MEN). W szkole wykładają docenci i profesorowie warszawskich uczelni, a międzynarodowa matura IB - daje prawo wstępu, bez egzaminów, na wszystkie wyższe uczelnie na świecie. Za interesowanie liceum okazało się tak duże, że umożliwiło stosunkowo ostrą selekcję kandydatów. Warunkiem przyjęcia - oprócz wniesienia niebotycznych jak na polskie warunki opłat - była znajomość angielskiego, który od III klasy staje się językiem wykładowym na wszystkich zajęciach (poza lekcjami polskiego) oraz pomyslnie przejście rozmów kwalifikacyjnych podczas których zwracano uwagę na wiadomości, inteligencję, nastawienie do życia. Szkoła chce być szkołą elitarną - ale nie tyle ze względu na majątność rodziców uczniów, ile ze względu na poziom nauczania i jakość absol-

wentów. Na razie liceum rozwija się bardzo szybko. Już w tym roku zamiast planowanych trzech klas utworzono pięć (liczą po 15 osób). Planuje się organizację filii w Szczecinie, Poznaniu, Katowicach, Wrocławiu. Aby poszerzyć pulę osób mogących się zakwalifikować liceum prowadzi kursy przygotowawcze z języka angielskiego dla potencjalnych kandydatów. Dyrekcja przewiduje, że liceum będzie się powiększać z roku na rok, że wkrótce rozpocznie się budowa obiektu własnego (na razie wynajmowane są sale w Pałacu Młodzieży, na politechnice, w ośrodku filmowym na Elektoralnej). Rada Programowa przyjęła ambitny i długofalowy cel utworzenia szkoły średniej odpowiadającej jakości wychowania i nauczania najlepszym prywatnym szkołom w Szwajcarii, Francji bądź Wielkiej Brytanii. Stąd obok normalnego programu ogólnokształcącej szkoły średniej liceum naucza informatykę, wiedzę o mass mediach, muzykologię i antropologię kulturalną, drugi i trzeci język zachodni, prawo biznesu, prawo międzynarodowe. Ponadto uczniowie co tydzień uczestniczą w życiu kulturalnym, są zapoznawani z wieloma atrakcyjnymi dyscyplinami sportowymi, przydatnymi docelowo zarówno dla dobrej kondycji, jak i nawiązywania i podtrzymywania właściwych kontaktów towarzyskich (tenis, narciarstwo, pływanie, żeglarstwo, jazda konno, golf).

Szkoły społeczne są jeszcze niestabilne. Wiele z nich powstało by zniknąć w ciągu kilku miesięcy (dla uczniów jest to bardzo niekorzystne). Najdłuższym możliwym, dwuletnim stażem, legitymuje się jedynie 16 szkół podstawowych i 10 liceów. Połowa tych szkół jest w Warszawie lub innym dużym mieście. Augustów i Suwałki - to jedyne mniejsze mia-

sta. MEN twierdzi, że pęd do szkół społecznych rozprzestrzenia się po całej Polsce. Powstają szkoły innych wyznań, jest aplikacja o utworzenie szkoły czysto świeckiej, do organizacji szkół zabrało się kilkanaście gmin.

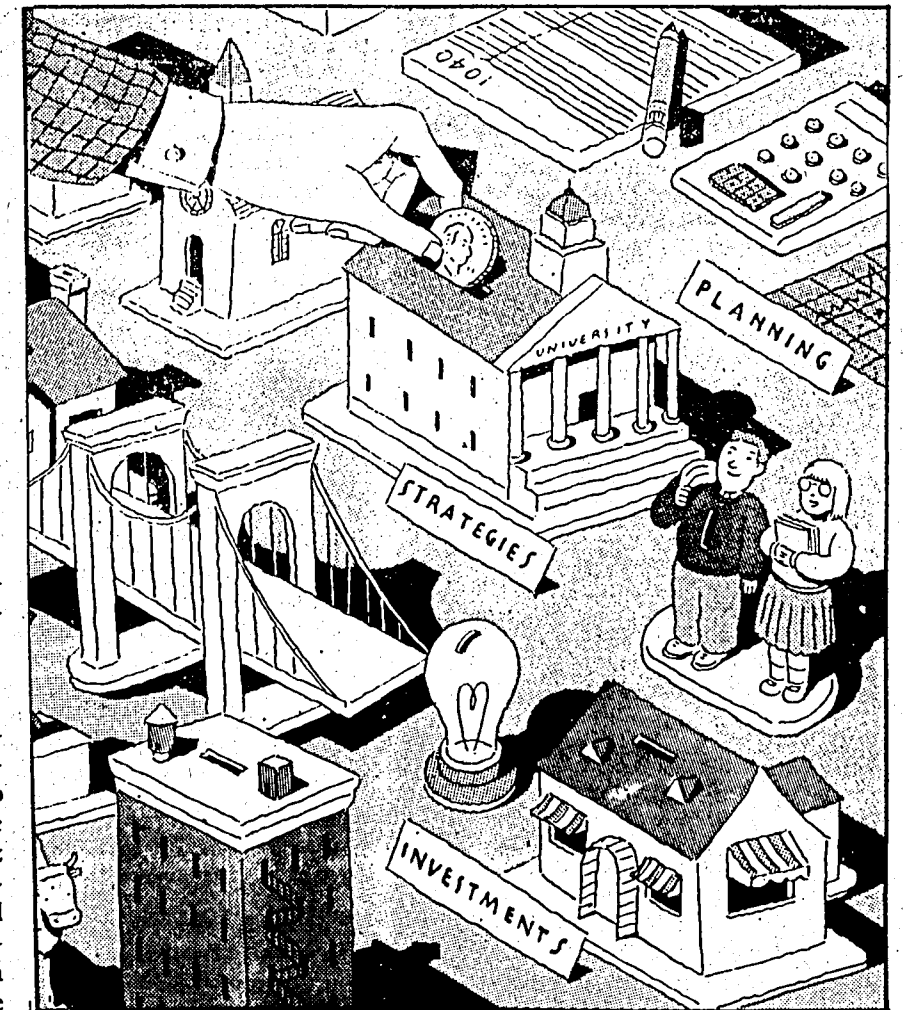
Jaki jest przekrój społeczny dzieci w szkołach społecznych? Z badań DEMOSKOP-u wynika, że tylko jeden uczeń szkół społecznych jest synem robotnika niewykwalifikowanego, nie ma żadnego dziecka rolnika. Ponad połowa rodziców ma wyższe wykształcenie. W liceach najwięcej jest dzieci lekarzy, pracowników naukowych i artystów. W szkołach podstawowych tak samo plus do głosu dochodzi jeszcze prywatna inicjatywa. W sumie dzieci z rodzin inteligentnych i biznesowych stanowią 80% uczniów w tych szkołach (w szkołach państwowych - 30%). Większość rodziców stwierdza jednoznacznie, że odpowiednia edukacja jest istotnym elementem życiowej kariery. Zarówno dzieci jak i rodzice podkreślają, że wybrali szkołę społeczną nie ze względu na luksus, snobizm, chęć pokazania się, iż ma się pieniądze. Najczęściej wymienią walory dydaktyczne szkół: mała liczba uczniów w klasie, wysoki poziom nauczania, możliwość nauki języków obcych. 25% za najważniejszą zaletę uznała bezstresowy charakter nauczania. Badania DEMOSKOP-u pokazały, że 50% uczniów szkół społecznych idzie na lekcje z radością (tylko 3% w szkołach państwowych). 21% uczniów w liceach społecznych stwierdziło, że ma duży wpływ na decyzje podejmowane w szkole (tylko słownie jeden uczeń szkoły państwowej stwierdził to samo).

Jeszcze w kraju rozlegają się głosy krytyki, iż szkoły prywatne i społeczne są za bardzo elitarne, że jest to luksus, który nie powinien być akceptowany. Ale są to głosy coraz słabsze i zanikające. Do społeczeństwa przenika świadomość, że odkąd świat światem wiedzy nie otrzymywało się za darmo, za naukę trzeba było zawsze płacić. Jest oczywiste, że szkoły polskie powinny reprezentować jak najwyższy poziom. Prywatyzacja szkół, konkurencja będzie

temu sprzyjała. Złe szkoły zbankrutują, zamkną swe podwoje, po prostu rodzice nie będą posyłać do nich swoich dzieci. Daleki jestem jednak od zaakceptowania idealistycznej wiary, że naprawdę zdolny - nawet jeśli będzie chodził do szkoły państwowej - i tak się przebiję. W trosce o tych naprawdę zdolnych pochodzących z rodzin nie mogących sobie pozwolić na szkołę społeczną powinien być wypracowany system stypendiów - prywatnych i państwowych. Narodowi nie wolno marnować swych talentów.

Ryszard Łada
P.S. Prywatne i społeczne szkoły i licea stoją otworem dla dzieci powracających emigrantów i dla mło-

dzieży polonijnej, które chciałyby się albo przez rok - dwa pouczyć w Polsce bądź nawet ukończyć tutaj szkołę średnią. Jest to ta grupa, którą stać na opłacenie nauki. Korzyści zresztą powiedziano mi w dyrekcji Liceum 1B będą wzajemne i wielostronne. Dzieci rodziców, którzy powrócili do Polski będą się dalej uczyć po angielsku, z kolei wiele z nich mówiąc już znakomicie po angielsku będzie podnosiło umiejętności swych kolegów. Nie bez znaczenia jest także fakt, że uczniowie ci posiadający na ogół obywatelstwo nie-polskie będą mogli jeśli zechcą kontynuować bez problemu studia na uczelniach zagranicznych.

DO CZEGO DOSZEDŁEM

Do czego można dojść w Polsce? Cóż - różni ludzie dochodzą do różnych rzeczy. Ja osobiście doszedłem do wniosku. A wniosek jest następujący: czas jeszcze jakiś potrwa, zanim chaos tu panujący można będzie sensownie opisać. Póki co, każde spostrzeżenie zderza się z kontrą. I tak na przykład można uważać, że widoczne są w Polsce zmiany na lepsze, lecz zaraz pojawiają się liczne przykłady czegoś wręcz przeciwnego. Można uważać, że dochodzimy do demokracji, lecz od razu trzeba się zastrzec, że jest to jak na razie demokracja osobliwa. I tak dalej. Ciągłe coś się zmienia i ciągle są to zmiany bądź niedostateczne, bądź nieprzemysłane. Jedno jednak nie ulega wątpliwości - nie ma zastoju. I choć nadal poważnym problemem politycznym w skali całego kraju jest pytanie kto zostanie naczelnym tygodnika związkowego (co pachnie absurdem), to przecież jednocześnie USA w czasie wizyty polskiego prezydenta redukują zadłużenie Polski o 70%, co już jest wydarzeniem o rzeczywistej wadze politycznej.

Im częściej przyjeżdżam do Warszawy, tym bardziej uderza mnie tempo zmian w tym mieście. Może to i powierchowe spojrzenie, niemniej warto je chyba odnotować, gdyż rejestruje ono to, co rzuca się w oczy przybyszowi z Zachodu - temu, który zna Polskę sprzed kilku zaledwie lat. Nieustannie uciesze towarzyszącej przejazdowi koło dawnego budynku KC PZPR przemienionego teraz w siedzibę banku towarzyszy zdumienie nad szybkością przebudowy fasad budynków na trasie "królewskiej" - wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia i Nowego Świata. Jeśli ktoś w tym kraju naprawdę ostatnio zarabia duże pieniądze, to przede wszystkim firmy

remontowe. Przebudowują i unowocześniają co się da. I tak np. na rogu placu Trzechy Krzyży zdomował się salon samochodowy Forda, zaś konkurencja - Mercedes-Benz - urządziła salon w "domu bez kantów" przy Krakowskim Przedmieściu. Otwierają swe podwoje i inne firmy zagraniczne - m.in. na Nowym Świecie można sobie kupić damskie i męskie pachnidła Christiana Diora. Europa i Wielki Świat zawitały do Warszawy w ciągu ostatnich miesięcy. Najwcześniej na tej trasie, już bodaj dwa lata temu, zagnieżdżyła się firma trampkowa Puma. Najwcześniej zaryzykowali, lecz bodaj z dobrym skutkiem. Powstają też nowe knajpki. W dawnej mordowni "Kameralnej" - słynnej zresztą z literatury, bywał tu m.in. Marek Hłasko - w tej chwili otworzyła podwoje restauracja japońska. Nie brak i innych: greckiej (w dawnej "Harendzie" przy Krakowskim, też zresztą słynnej: oczy wypłakiwała tam moja małżonka 8 marca 1968 po gazowym ataku "golędzinowa" przeciw demonstrującym studentom), żydowskiej (podobno znakomita, nie zdążyłem odwiedzić) i wielu innych. Robi się rzeczywiście kolorowo i interesująco.

Natomiast gdy człowiek ogląda nie fasady i witryny, lecz ceny, robi mu się słabo. Pensja przeciętna w Polsce wywindowała się na 1 700 tys. złotych. Z czystej ciekawości wstąpiłem do domu Mody Polskiej przy Świętokrzyskiej, by zbadać, za ile mogę kupić garnitur. Otóż przeciętny, z haka, żaden luksus, kosztuje 2 mln 200 tys. Woda męska w sklepie Diora - 100 mg - za jedne prawie 600 tys. złotych. Koszty jednego obiadu bezalkoholowego już zdołałem kiedyś opisać. Co najważniejsze - dla mnie - książki osiągały ceny niebo-

tyczne. Dość powiedzieć, że za zrecenzowanie jakiegoś tomu otrzymuję honorarium nie pozwalające mi na jego nabycie, co już zaiste jest lekką przesadą. Rzecz nie w tym, że książki za drogie, lecz w tym, że płace zbyt małe. Te relacje stają się ściśle koszmarnie i nie dziwię się, że bardzo wielu ludzi na tą przybyłą do Polski Europę po prostu krew zalewa i szlag trafia. Przy tym nie chodzi wcale o ludzi ubogich, lecz jak na polskie warunki średnio zamożnych.

Przy tym jednak naród zupełnie humoru jeszcze nie stracił. Oto - powiadają - prezydent wraz z małżonką udali się do Teatru Wielkiego, by obejrzeć baletowy pokaz "Jezióra łabędziego". Wałęsa, przygnieciony nawalem prac i odpowiedzialności, w pewnym momencie przysnął. Budził się w trakcie przedstawienia i pyta małżonkę "Danuśka, spałem? Czy ktoś to zauważył?". "Nie wiem - odpowiada żona - ale chyba tak. Popatrz: nawet tam na scenie chodzą na palcach". Przy czym wypada dodać, że na palcach chodzą wokół Wałęsy nie tylko na scenie teatralnej, lecz także politycznej. Zupełnie jak w zabawie dziecięcej "stary niedźwiedź mocno śpi". Ze niby niebezpiecznie jest szefa drażnić. Na ten temat zresztą ukazała się znakomita książka byłego rzecznika prasowego Wałęsy, Kurskiego, zatytułowana "Wódz", którą bardzo wszystkim zainteresowanym poleczkami na temat Wielkiego Przewodniczącego polecam. Szczególnie rozdział, w którym autor odnotowuje takie powiedzonka swego pryncypała, jak to: "Jestem za, a nawet przeciw". Wałęsa, żeby wszystko było w porządku, okazał się jednak człowiekiem nie pozbawionym poczucia humoru i w czasie zjazdu "Solidarności" książkę sam podpisywał, co by świadczyło o

tym, że obyczaje polityczne w Polsce dalekie są od zdziczenia, o które często się je posadza.

Nie znaczy to, że brak "błędów i wypaczeń". W dość interesującym artykule w "Polityce" (nadal jeden z najbardziej poczytnych tygodników w Polsce, świetnie zresztą redagowany) Helga Hirsch odpowiada na pytanie dlaczego przestała lubić Polaków. Ta korespondentka "Die Zeit", jednego z najpoważniejszych pism niemieckich, od lat zajmuje się sprawami polskimi. Jest autorką znakomitej - i szkoda, że nie przetłumaczonej na polski (powinniśmy znać opinie cudzoziemców, o nas) - pracy doktorskiej o opozycji lat 1976-1980. Przez całe lata z sympatią i aktywnie - także starając się o pomoc wówczas, gdy to było potrzebne - towarzyszy walce Polaków o wolność i demokrację. Nie kryła dotąd sympatii dla dzielnego plemienia znad Wisły, które potrafiło wbrew przeciwnościom, szykanom i terrorowi przeciwstawić się przeważającym siłom. Teraz jednak, gdy nadszedł czas "bez taryfy ulgowej", przygląda się nam bardziej krytycznie. Zauważa więc - a bardzo mi to spostrzeżenie odpowiada, sam wielokrotnie o tym pisałem - że Polacy miast patrzeć w przyszłość wciąż zanurzeni są w swojej chwalebnej skądinąd historii i stamtąd czerpią wskazówki do dalszego życia, co jest tyleż zrozumiałe dla ludzi nas znających, co zupełnie dziś nieprzydatne, zwłaszcza w wymiarze politycznym. Dostrzega też u nas bardzo brzydka cechę ujawniającą się w poszukiwaniu winy za własne niepowodzenia wszędzie, tylko nie u siebie samych. Wytyka więc i antyniemieckość, i antyrosyjskość, i antysemityzm wreszcie pokazując, do czego takie zachowania prowadzą. Przyznam, że z przyjemnością ów artykuł czytałem (choć z żalem, iż ukazał się właśnie w "Polityce" - jest jednak faktem, że od lat pismo to ściśle współpracuje z "Die Zeit"), gdyż jeśli nas samych nie stać na samokrytycyzm i spojrzenie z dystansu, dobrze się dzieje, że postawę taką ujawniają ludzie nam życzliwi. Obawiać się jednak należy, że dzielna Helga doczeka się raczej obelg niż zrozumienia. Na zasadzie

"nie będzie Niemiec pluł nam w twarz". Obym się pomylił!

Ale się pewnie nie pomyłę. A to dlatego, że w najbliższym czasie zapewne wzrosnie fala nastrojów antyniemieckich w Polsce. Od jutra będziemy mogli bez wiz poruszać się po lepszej połowie Europy, tym samym należy się spodziewać olbrzymiej fali handlowej i czarnoroboczej turystyki do Niemiec. Z pewnością towarzyszyć będą temu zjawiska niezbyt dla naszych rodaków przyjemne, jak nie ukrywana niechęć tubylców, policyjna podejrzliwość, wreszcie - mam nadzieję, że w uzasadnionych wypadkach - deportacje. Za dwa-trzy lata to wszystko się zapewne utrzęsie i ułoży, na razie jednak należy się liczyć z obustronnymi demonstracjami uzasadnionej i nieuzasadnionej niechęci. Nie sądzę, by zachowanie Polaków nagle się miało odmienić, a w końcu nie tak dawno relacjonowałem na tych łamach różne nieprzyjemne wydarzenia z Berlina, do którego jeszcze rok temu mogliśmy przyjeżdżać bez wiz i w którym - gdy się nas postrzegало jako niezróznicowaną grupę - dawaliśmy popisy dość niekonwencjonalnego zachowania.

Z tymi zmianami postaw i zachowań u nas sprawa w ogóle nie jest zbyt łatwa. Na ogół, jak powiada przysłowie, mądry Polak po szko-

dzie, tak i tym razem w wypadku Radia Wolna Europa. Pisałem nie tak dawno, że polskiej sekcji grozi powolna likwidacja i że może warto przemyśleć sposoby pozwalające zmienić model funkcjonowania rozgłośni i tym samym uratowania także polskiej sekcji z jej niezaprzeczalnym dorobkiem dziesięcioleci. Spotkały mnie za to na łamach paryskiej "Kultury" komentarze raczej nieprzychylnie. Przelknąłem, co było robić. Tym bardziej, że moi polemisci nie poddawali w wątpliwość celowości dalszego istnienia rozgłośni w jej obecnym kształcie. Do innego wniosku doszli jednak amerykańscy mecenas i właśnie ostatnio wydatnie obcięli fundusze redukując czas anteny do minimum. Przyznam, iż nie odczuwam żadnej satysfakcji z tego, że miałem rację. Raczej smutek. Obawiam się, że mamy do czynienia z mechanicznym likwidowaniem tego zasłużonego radia. Można je chyba uratować, ale o tym nikt zdaje się nie myśleć. A szkoda, gdyż do pomyslenia jest ogólnoeuropejska rozgłośnia o nazwie Wolna Europa, której udziałowcami - jak to proponowałem - mogliby zostać wszyscy członkowie konferencji helsińskiej. Ale to temat na osobny felieton.

LESZEK SZARUGA

Dokończenie ze str. 2

dziesiątki podań o przywrócenie polskiego obywatelstwa. Spraw, które będą się ciągnąć tygodniami, miesiącami. Kraj nie chce słyszeć o zwiększeniu personelu administracyjnego placówek dyplomatycznych, ani o przetasowaniach funkcji. Można postawić tezę, że Konsulat w Toronto był zaplanowany kadrowo na stan wojenny. Ale nie na sytuację, gdzie dziesiątki tysięcy emigrantów i Polonusów z kraju blisko półmilionowej Polonii chce odwiedzić Polskę lub czuje się jej obywatelami. Gdzie o 300 procent wzrasta ruch turystyczny, gdzie rysują się możliwości inwestycyjne, biznesowe i szkoleniowe. To się prosi o jakies administracyjne rozwiązania.

Zupełnie inną sprawą jest, jak ta wielka Polonia została potraktowana. Prawda, kraj musi z czegoś żyć, ale zdzieranie skóry z gościa nie jest dowodem gościnności. W Polsce paszport RP kosztuje ok. 30 dolarów US, w USA ok. 100 dolarów, w Kanadzie suma ta przekracza wraz z podaniem 150 dolarów kanadyjskich (patrz informacje paszportowe i cennik). Czy to nie przesada i zwykłe żdździństwo? Dobrze się trzeba rozglądać, by znaleźć kraj, którego paszport tyle kosztuje. Oczywiście, znajdują się ludzie, którzy kupią go za tę cenę ze względów praktycznych czy sentymentalnych. Taka cena może jednak przyhamować popyt na polskie obywatelstwo i polskie dokumenty. Czy o to chodzi, czy też urzędy najwyższe kierują się zwykłą pazernością?

Wewnątrz numeru znajdziecie Państwo kilka dokumentów i informacji. Fragment Ustawy z 29 listopada o paszportach, informację konsularną o paszportach, cennik wiz i zasady wizowania. Myślę, że podaliśmy Państwu wyczerpujące informacje. Co najważniejsze, nie znajdziecie ich w innych polskich piśmiech w Kanadzie. Jeżeli nadal nie ma w tej sprawie jasności, prosimy o pytania w formie listów. Prosimy też o informacje jak nowa ustawa funkcjonuje w życiu, tj. na granicy RP.

NACZELNA

KRZYSZTOF MOTYKA

INFORMACJA W SPRAWIE NOWYCH PASZPORTÓW

Z dniem 8.04.1991 r. Konsulat Generalny RP w Toronto zgodnie z Ustawą Sejmu RP i przepisami wykonawczymi MSZ otrzymanymi z Polski w dniu 3.04.br. dotyczącymi spraw paszportowych zaprzestaje:
- wydawania paszportów konsularnych;
- wznawiania terminów ważności paszportów MSW (granatowych) oraz wznawiania terminów ważności paszportów konsularnych.

Celem otrzymania nowego paszportu polskiego należy złożyć:

- podanie kwestionariusz w 2 egz. (proszę podawać w pkt. 6 - miejsce stałego pobytu, w pkt. 7 - ostatnie miejsce zamieszkania w Polsce i datę wyjazdu z Polski);
- skrócony odpis aktu urodzenia;
- akt zawarcia związku małżeńskiego (jeżeli związek małżeński został zawarty za granicą Polski);
- fotokopię karty stałego pobytu (dla Polaków mieszkających na stałe w Kanadzie);
- 3 fotografie o wymiarach 4,5 x 3,5 cm (podpisane na odwrocie);
- dokument stwierdzający tożsamość i obywatelstwo polskie (np. paszport polski bądź zaświadczenie o posiadaniu obywatelstwa polskiego).

Paszport będzie wystawiony na 10 lat.

Oplaty konsularne:

- za wniesienie podania 14 dol.
- za wystawienie paszportu na 10 lat 140 dol.
- za opłatę przesyłki poleconej 7 dol.

Paszport zostanie wystawiony w okresie 6 tygodni od daty złożenia kompletu dokumentów.

WPISANIE DZIECKA DO PASZPORTU

W celu wpisania dziecka do paszportu jednego z rodziców należy złożyć (nadesłać) następujące dokumenty:

1. paszport;
2. pełny akt urodzenia dziecka (oryginał) - do wglądu;
3. pisemną zgodę obojga rodziców na wpisanie dziecka do paszportu poświadczoną notarialnie lub w Konsulacie;
4. wypełnione dokładnie i czytelnie druki "Podanie-kwestionariusz" w 2 egz. na nazwisko właściciela paszportu;
5. opłatę konsularną:
  - za wpisanie dziecka do paszportu 25 dol.
  - za legalizację zgody rodziców 30 dol.
6. kopertę z dokładnym adresem zwrotnym (jeżeli

paszport ma być wysłany pocztą oraz opłatę pocztową w wysokości 7 dol.).

PASZPORT DLA NIEPELNOLETNIEGO

Konsulat Generalny RP w Toronto uprzejmie informuje, że w celu wystawienia paszportu krajowego dla osoby niepełnoletniej należy nadesłać (złożyć) w naszym Konsulacie:

1. dokument, na podstawie którego nastąpił wyjazd dziecka z Polski (w przypadku dzieci urodzonych w Polsce);
2. wypełnione dokładnie i czytelnie druki "Podanie-kwestionariusz" w 2 egz. (włącznie z rysopisem);
3. pełny akt urodzenia - do wglądu (w jęz. polskim lub w jęz. angielskim);
4. trzy fotografie formatu paszportowego (4,5 x 6,0 cm), lewy półprofil, na miękkim szklistym papierze (nie z automatu), kolorowe lub czarno-białe, podpisane na odwrocie;
5. pisemną zgodę obojga rodziców na wystawienie oddzielnego paszportu dla osoby niepełnoletniej (poświadczoną notarialnie lub w Konsulacie);
6. opłatę konsularną:
  - za wnioski o wystawienie paszportu 14 dol.
  - za legalizację zgody rodziców (jeżeli taka legalizacja będzie dokonywana w naszym Konsulacie) 30 dol.

WIZY

Osoby podróżujące na paszportach kanadyjskich do Polski muszą mieć wizę. Pod tym względem nic się nie zmieniło. Wizy wydawane są na spodziewany okres pobytu nieprzekraczający 90 dni. Jest ona stemplowana w paszporcie. Wiza jest ważna 6 miesięcy od daty wydania dokumentu. W wypadku dłuższego pobytu w kraju można przedłużyć ważność wimy w odpowiednim wydziale policji, bezpośrednio lub dzięki pomocy Orbisu lub recepcji hotelowej. Sprawa powinna być załatwiona przed terminem wygaśnięcia wimy.

Wiza tranzytowa wydawana jest na 48 godzin. Aby ją uzyskać trzeba przedstawić wizę do kraju docelowego.

By otrzymać zwykłą wizę należy przedłożyć:

A) Paszport kanadyjski. Musi być osobiście sygnowany i ważny 6 miesięcy, dłużej niż wiza.

B) Podanie o wizę, wypełnione w sekcji A, B i C. W punkcie 19 podania należy podać liczbę wjazdów do Polski.

Dwa zdjęcia dołączone na odwrocie sekcji A i C podania. Zdjęcia powinny być trwale przyklejone lub przypletę.

D) Opłatę wizową według cennika.

E) Osoby podróżujące w interesach, w sprawach naukowych, szkolnych czy badawczych (np. uczestnictwo w konferencjach, szkoleniach, kursach, itp.) powinny przedstawić list zapraszający z Polski lub inaczej udokumentować cel wizyty.

Przypominamy, że od 1 stycznia 90 roku nie ma już obowiązkowej wymiany walut. Ceny wiz pozostają nie zmienione od 15 stycznia 1990 roku. I tak:

zwykła wiza jednokrotna kosztuje	28 dol. kan.
zwykła wiza dwukrotna	52 dol. kan.
zwykła wiza trzykrotna	76 dol. kan.
zwykła wiza czterokrotna	100 dol. kan.

wiza tranzytowa jednokrotna	18 dol. kan.
wiza tranzytowa dwukrotna	34 dol. kan.

25% zniżki obejmują studentów uniwersytetów poniżej 24 lat oraz osoby podróżujące w zorganizowanych grupach. Zwykła wiza z tą obniżką kosztuje 21 dol. kan., a tranzytowa - 13 dol. kan.

JAK DŁUGO TRZEBA CZEKAĆ?

Wydanie wizej przez Konsulat RP trwa około 2 tygodni. Ze względu na długi termin ważności, lepiej starać się o wizę wcześniej. Wizę można uzyskać w szybszym terminie (ekspresowo), jeżeli wpłacimy dodatkowo \$24 kan., w uzasadnionych poważnych przypadkach losowych można otrzymać wizę w ciągu 24 godzin.

Pocztą:

Należy oprócz wymienionych wyżej opłat załączyć 7.00 dol. kan. i zaadresowaną kopertę na odesłanie paszportu pocztą poleconą lub przedpłaconą opłatę kurierską.

Przez biura podróży

By oszczędzić czasu na wystawianie w kolejkach w gorącym okresie wakacyjnym, Konsulat poleca korzystanie z pośrednictwa renomowanych polskich biur podróży. Zarówno w załatwianiu wiz, jak i paszportów. Opłaty wynoszą kilkanaście dolarów, czyli znacznie mniej niż stracona na załatwianie sprawy dniówka.

5 U S T A W A

z dnia 29 listopada 1990 r.
o paszportach

Art. 1. Paszport jest dokumentem urzędowym uprawniającym do przekraczania granicy i pobytu za granicą oraz poświadczającym obywatelstwo polskie, a także tożsamość osoby w nim wskazanej w zakresie danych, jakie dokument ten zawiera.

Art. 2. Ustala się następujące rodzaje paszportów:

- 1) paszport,
- 2) paszport dyplomatyczny,
- 3) paszport służbowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych,
- 4) paszport blankietowy.

Art. 3. Każdy obywatel polski ma prawo do otrzymania paszportu. Pozbawienie lub ograniczenie tego prawa może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych ustawą.

Art. 4. 1. Paszporty wydaje oraz dokonuje w nich zmian w kraju - wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego osoby ubiegającej się o paszport, a za granicą - konsul, zwani dalej "organami paszportowymi".

2. W uzasadnionych przypadkach, gdy przemawia za tym ważny interes osoby uprawnionej do otrzymania paszportu, Minister Spraw Wewnętrznych może wydać paszport albo dokonać w nim zmian. Za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych wojewoda może wydać paszport albo dokonać w nim zmian z pominięciem właściwości miejscowej.

3. Paszporty dyplomatyczne i paszporty służbowe Ministerstwa Spraw Zagranicznych wydaje, wznawia ich ważność oraz dokonuje w nich zmian Minister Spraw Zagranicznych.

4. Do wznawiania ważności paszportów dyplomatycznych i służbowych Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz dokonywania w nich zmian za granicą jest uprawniony konsul.

(...)

Art. 5. 1. Paszporty i paszporty blankietowe wydaje się po przedstawieniu wymaganych dokumentów i uiszczeniu należnych opłat.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa wysokość opłat paszportowych, tryb ich uiszczenia oraz warunki i zakres stosowania ulg i zwolnień od tych opłat, a także warunki podwyższania opłat w razie zawinionej utraty paszportu.

3. Wydanie paszportu, o którym mowa w ust. 1, albo dokonanie w nim zmiany za granicą oraz podania składane w tych sprawach podlegają opłatom określonym na podstawie przepisów o funkcjach konsułów.

Art. 6. 1. Wydania paszportu w kraju odmawia się na wniosek:

- 1) sądu prowadzącego przeciw osobie ubiegającej się o paszport postępowanie w sprawie karnej lub cywilnej,
- 2) Prokuratora Generalnego w sprawie osoby ubiegającej się o paszport, co do której podjęto czynności związane z przejęciem ścigania o przestępstwo popełnione za granicą,
- 3) organu prowadzącego przeciw osobie ubiegającej się o paszport postępowanie przygotowawcze lub wykonawcze w sprawie karnej o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego albo w sprawie karnej skarbowej,

2. Wydania paszportu w kraju można odmówić:

1) jeżeli osoba ubiegająca się o paszport nie wykonała obowiązku ustawowego, a zachodzi uzasadniona obawa, że wyjazd za granicę osoby zobowiązanej uniemożliwi wykonanie tego obowiązku i niewykonanie obowiązku znajduje potwierdzenie w orzeczeniu sądu lub decyzji uprawnionego organu,

2) w razie prawomocnego skazania osoby ubiegającej się o paszport za przestępstwo popełnione za granicą, o ile czyn podlega w kraju odpowiedzialności karnej,

3) na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy, gdy uzyskano, w trybie przewidzianym w umowach międzynarodowych, potwierdzoną informację, że osoba w czasie pobytu za granicą dopuściła się przestępstwa lub wykroczenia z chęci zysku.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają zastosowanie także w przypadkach, gdy przekroczenie granicy następuje na podstawie innych dokumentów niż paszport.

Art. 7. 1. W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem osoby ubiegającej się o paszport, mimo istnienia przesłanek uzasadniających odmowę jego wydania, można wydać paszport uprawniający do jednokrotnego wyjazdu za granicę, jeżeli organ, o którym mowa w art. 6 ust. 1 wyrazi na to zgodę.

2. W przypadkach nagłych, związanych z chorobą lub pogrzebem członka rodziny albo potrzebą pilnego leczenia osoby ciężko chorej, paszport wydaje się oraz dokonuje w nim zmiany w terminie do trzech dni po spełnieniu przez osobę ubiegającą się o paszport wymagań określonych w art. 5.

3. W razie ubiegania się o paszport osoby nie posiadającej zdolności do czynności prawnych, wydanie oraz dokonanie zmiany w paszporcie może nastąpić na wniosek przedstawiciela ustawowego tej osoby.

4. W razie ubiegania się o wydanie paszportu przez osobę małoletnią, jest wymagana zgoda obojga rodziców lub opiekunów prawnych, chyba że z orzeczenia sądu wynika, że prawo decydowania w tej sprawie jednemu z rodziców nie przysługuje; w przypadku braku zgodności stanowisk rodziców lub niemożności uzyskania zgody, zastępuje ją orzeczenie sądu opiekuńczego.

Art. 8. 1. Paszport wydaje się na jedną osobę.

2. Paszport może obejmować także dzieci do lat szesnastu, odbywające podróż pod opieką posiadacza paszportu.

Art. 9. 1. Paszport ważny jest przez 10 lat od daty jego wydania.

2. Utrata ważności paszportu nie pozbawia jego posiadacza prawa przybycia na podstawie tego paszportu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

(...)

Art. 12. W razie utraty obywatelstwa polskiego przez osobę, której wydano paszport organ paszportowy wydaje decyzję o unieważnieniu paszportu.

Art. 13. Od decyzji w sprawach paszportów i paszportów blankietowych przysługuje odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 14. 1. Wojewoda może wydać polski dokument podróży uprawniający cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do przekraczania granicy, jeżeli cudzoziemiec ten nie posiada właściwego dokumentu obcego państwa i nie może go uzyskać z przyczyn od niego niezależnych albo gdy uzyskanie takiego dokumentu jest szczególnie utrudnione.

2. Do dokumentów podróży stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące paszportów, z tym że prawo przekroczenia

granicy może być ograniczone wyłącznie do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 15. 1. Minister Spraw Wewnętrznych sprawuje zwierzchni nadzór nad sprawami paszportowymi.
(...)

3. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory oraz tryb wydawania paszportów i dokumentów podróży, dokumenty wymagane do ich otrzymania, a także tryb postępowania funkcjonariuszy Straży Granicznej w przypadku ujawnienia w czasie kontroli granicznej wad w paszportach lub dokumentach podróży.

Art. 16. 1. Paszporty służbowe zachowują ważność do dnia 31 grudnia 1992 r. W okresie tym ważność paszportów służbowych może być przedłużana na wniosek naczelnych i centralnych organów administracji państwowej.

2. Paszporty konsularne stają się paszportami i zachowują ważność do czasu upływu terminów w nich określonych.

3. Paszporty nie wymienione w ust. 1 i 2 wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują ważność do czasu upływu terminów w nich określonych.

Art. 17. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy ulegają likwidacji wydziały paszportów funkcjonujące przy komendach wojewódzkich Policji.

2. Minister Spraw Wewnętrznych przekazuje wojewodom, zgodnie z ich właściwością miejscową, dokumenty, mienie oraz etaty pozostające dotychczas w dyspozycji podlegających mu wydziałów paszportów.
(...)

Art. 18. 1. W ustawie z dnia 29 marca 1963 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 15, poz. 77, z 1974 r. Nr 14, poz. 85; z 1977 r. Nr 11, poz. 45 i z 1983 r. Nr 63, poz. 288) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Kartę stałego pobytu wydaje właściwy ze względu na miejsce zamierzonego stałego pobytu (zamieszkania) cudzoziemca wojewoda, po zasięgnięciu opinii właściwego komendanta wojewódzkiego Policji. Wyrażenie tej opinii następuje w formie postanowienia, na które służy stronie zażalenie".

2) w art. 15 ust. 4 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: "Wykonanie obowiązku odstawienia cudzoziemca do granicy spoczywa na komendancie wojewódzkiej Policji właściwym ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca".
(...)

Art. 19. Traci moc ustawa z dnia 17 czerwca 1959 r. o paszportach (Dz. U. z 1967 r. Nr 17, poz. 81, z 1971 r. Nr 28, poz. 261, z 1983 r. Nr 66, poz. 298 i z 1984 r. Nr 31, poz. 172).

Art. 20. Ustawa wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia jej ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: L. Wałęsa

NARADA W CHICAGO

W Chicago, dniach 12 - 14 kwietnia, w hotelu North Shore Hilton, odbyło się zebranie Rady Koordynacyjnej Polonii Wolnego Świata.

Członkami Rady są prezesi kongresów i zjednoczeń Polonii krajów osiedlenia oraz prezesi światowych organizacji polonijnych; kombatan-ci, harcerze, światowe zjednoczenie kobiet, itp. Polonię uczestniczących w obradach krajów reprezentuje od 1 do 3 delegatów.

W obradach uczestniczą obserwatorzy z dużych organizacji, zaproszeni goście oraz prasa.

Z Kanady do Chicago pojechali na obrady prezes Polonii Wolnego Świata Stanisław Orłowski, prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej Marek Malicki, dyrektor Biura Rady Stanisław Brodzki, wiceprezes KPK Teresa Kott, wiceprezes KPK Marek Cellński, członek ZG KPK Alina Kennedy, prezes ZPwK Stanisław Godzisz i prezes ZNP Franciszek Twaróg. Była też przewodnicząca fundacji Polonia World Foundation Mira Gaalewicz i przewodniczący Fundacji św. A. Boboli Kazimierz Plater.

Listę kanadyjską dopełniła prasa, czyli my. Zwabieni przecuciem, że spotkanie Rady może być dla światowej Polonii przełomowe, poruszeni frontalnym atakiem na tę polonijną instytucję piórem Bolesława Wierzbiańskiego z nowojorskiego "Nowego Dziennika" wszystkiego mogliśmy się spodziewać. Na przykład, że amerykańscy gospodarze chcą, by ośrodek działań polonijnych przenieść do kraju wprost pod skrzydła "Wspólnoty Polskiej" lub, że Wielka Brytania szykuje zamach na tradycyjnie kanadyjskiego prezesa i biuro, by z braku rządu w Londynie utworzyć u siebie nowy silny, polityczny ośrodek.

Wierzbiański w swym dzienniku stwierdził wprost, że po przekazaniu władzy Rządu Londyńskiego powinna również rozwiązać się Rada

Koordynacyjna Polonii Wolnego Świata podkreślając, że straciła obecnie na znaczeniu. Opinię przedstawił w przeglądzie prasy chicagowskiej "Dziennik Związkowy". Nie znając dobrze stosunków w amerykańskiej Polonii nie można było dać głowy, że były to tylko głosy niezależnej prasy. A nuż to dowód nowej polonijnej polityki? Od momentu utworzenia w Polsce "Wspólnoty Polskiej" panowało przecież przekonanie, mimo zastrzeżeń z jej strony, że będzie ona dążyć do przejęcia roli światowej centrali polonijnej wspomaganą środkami zagranicznymi. Nie przesądzać o słuszności takiego rozwiązania, które w okresie PRL było całkowicie nie do przyjęcia, można dziś sobie wyobrazić dyskusję nad nowym kształtem Polonii i optymalną relacją ze "Wspólnotą Polską". Nie ułatwił jednak tej dyskusji atak na polonijne reprezentacje na Zachodzie, a zwłaszcza na Radę Koordynacyjną, że jest to instytucja papierowa, bez środków i możliwości egzekwowania swych uchwał. Negatywny, nieprzemysłowy stereotyp łatwo rozpowszechnić i łatwo nim zdobyć posłuch - gorzej z wizją i koncepcją.

Jechaliśmy więc do Chicago poruszeni atmosferą, jaka ostatnio wokół Rady Koordynacyjnej powstała.

Na miejscu okazało się, że pogłoski są grubo przesadzone. Przynajmniej na poziomie oficjalnych obrad i towarzyszących im kularów nie widać było przepowiadanego kryzysu. Wprawdzie poszczególne kraje nawiązały współpracę ze "Wspólnotą Polską", jednak nie było na spotkaniu wyraźnych tendencji odsrodkowych. Zamiast burzy, żmudne kosmetyczne poprawki, dotyczące zmian proceduralnych; liczby delegatów, zasad dotyczących głosowania i wreszcie nazwy. Są to w dodatku propozycje zmian statutowych i regulaminowych na Zjazd

Polonii. Aeropag polonijny zgodnie z filozofią tych poprawek pozostanie więc ciałem niezależnym od kraju i przyjmie skromniejszą nazwę Rady Polonii Świata. Niezależność ta, nie wiadomo zresztą na jak długo, jest szczególnie ważna dla Polonii tych krajów, gdzie integracja Polaków jest ułatwiona naturą państwa otwartego dla imigracji. Dotyczy to zwłaszcza USA, Australii i Kanady, których mieszkańcy trwale asymilują się w imigrancką społeczność i postrzegani są jako pełnoprawni obywatele Nowego Świata. Organizacja Polonii z Polski mogłaby zagrozić ich pozycji jako lojalnych obywateli krajów osiedlenia. Polonia obawia się, może niesłusznie, sterowania z kraju według aktualnych polskich interesów. Dopóki interesy te są niesprzeczne z interesami Kanady, USA czy Australii nie ma w tym nic złego. Jak się jednak zachować ma Polonia, gdy pojawi się konflikt interesów? Polonia obawia się, że wówczas będzie postrzegana niczym "pięta kolumna". Obaw tych nie rozwieje pęd do instytucjonalizacji luźnych polonijnych struktur. Zwłaszcza, że nie jest zakończony proces demokratyzacji w Polsce, wciąż niepewna jest sytuacja w ZSSR. A więc i relokalizacja ośrodka władz polonijnych grubo przedwczesna. Kto wie, może całkiem niepotrzebna?

A w przyszłym roku dopiero i to jesienią odbędzie się w kraju pierwszy światowy zjazd polonijny, który chyba potwierdzi obecną ostrożną i niezależną linię. Zjazd ten miał się odbywać, zgodnie z rzymskimi ustaleniami w tym roku. Trudno się jednak zjeżdżać nie mając jasności co do przyszłości Polonii i jej struktur. Kraj, w końcu też się nie spieszy z ustawą o obywatelstwie, z wyborami za granicą, z politykami z emigracji. Tam też nie ma jasności co do tego jak traktować Polonię i emigrację. Może ten darowany czas pozwoli na ustalenie priorytetów.

GRAŻYNA FARMUS

Z radością przyjęliśmy decyzję Rady o przekazaniu części Funduszy zebranych w kanadyjskiej Fundacji Free World Polonia na fundusz imie-

Dokończenie obok

IMIGRANCKA TRAGEDIA

W ub. tygodniu w Hamiltonie, jak donosi z tego miasta Marek Lachowicz, odbył się pogrzeb 29-letniego Zbigniewa Redki, niedoszłego imigranta: Redka popełnił samobójstwo wieszając się na prysznicu w General Hospital w Hamilton, gdzie przebywał po nieudanej próbie samobójstwa przez podcięcie żył. Po dwukrotnej operacji Redka znajdował się w stanie głębokiej depresji. Nie chciał widzieć się z krewnymi i prosił szpital, by nie zawiadamiać ich o wypadku. Nie zostawił żadnego listu ani wyjaśnienia motywów samobójstwa. Niedzielę świąteczną spędził z kolegami. Był według relacji znajomych bardzo przygnębiony informacją, że otrzymali list z imigracji o ponad 2-letnim czekaniu na termin interwju. Redka sponzorowany

przez parafię w Mississauga i KPK przyjechał z wizytą do Kanady w 89 roku i złożył podanie o stały pobyt. Oznaczało to dalszą rozłąkę z rodziną, nie spodziewał się i dla siebie lepszej wiadomości. Koledzy składali podania w podobnym terminie.

Zbigniew Redka miał ukończyć 12 kwietnia 29 lat. W Polsce miał żonę i 19-letnią córeczkę, wiele mówił o rozłące z nimi i bardzo z tego powodu cierpiał.

Historia Zbigniewa Redki jest jedną z wielu emigranckich tragedii. Był ofiarą wielkiego stresu jaki niesie wieloletnie oczekiwanie na decyzję imigracyjną.

Marek Lachowicz zapowiedział, że w sobotniej audycji radiowej opowie więcej o tragicznych losach Zbigniewa Redka.

IMIGRACJA

SESJA INFORMACYJNA IMIGRACYJNA

Kiedy: niedziela, 21 KWIETNIA, 1991 r.
Gdzie: Sheraton Hotel (naprzeciwko City Hall).
Godz.: 13:00.

Spotkanie to jest zorganizowane przez firmę Emmar E.E.C. Corporation. Udział wezmą Hania Sokolska i adwokaci: Richard Boraks (Ontario) oraz Pierre Dufour (Quebec).

Tematy uwzględniają następujące punkty:

1. "Refugee Backlog";
2. Ew. specjalny program dla "Backlogu";
3. Self-Exiled (Buffalo/Detroit);
4. Nowe przepisy imigracyjne dot. stałego pobytu w Kanadzie dla prowincji Quebec.

Po ogólnym spotkaniu, będzie możliwość przedyskutowania indywidualnych przypadków/spraw.
Wejście bezpłatne.

Pytanie: Przyjechałem do Kanady w roku 1986. W zeszłym tygodniu miałem przesłuchanie humanitarne w biurze imigracyjnym. Odrzucili moją prośbę. Rozmowa trwała dosłownie dwie minuty! Będę teraz miał Sąd, po którym na pewno będą chcieli mnie deportować do Polski. Jestem w rozpacz. Co mam zrobić? Jeszcze chcę dodać, że kolega miał takie samo "interview" - i przeszedł! Dlaczego?

Odpowiedź: Jeśli będzie nakaz deportacji, jeszcze istnieje jedna

szansa na samym końcu - pismo do biura Ministra Imigracji ostatnia "prośba o humanitarne pozostanie". Nie należy liczyć na oficera imigracyjnego, by przygotował tą prośbę. Każda osoba musi sama do tego się przygotować - i to teraz, a nie przy samym końcu, bo może być za późno. Jeśli kolega dostał pozytywną odpowiedź, a Pan nie, sugeruję zgłosić się do Kongresu w celu złożenia protestu. Trzeba mieć pisemne upoważnienie kolegi, aby móc użyć jego sprawę jako precedens. Trzeba też

UWAGA!!!

Wszystkie osoby, które korzystały z usług następujących firm: K.L.E. LUCKY EMIGRANT CO. Ogłoszenie m.in. w "Życiu Warszawy", oferujące kontrakty na pracę w Kanadzie lub

X-TRADE INTERNATIONAL i pobierającą depozyt w wysokości 1500 dol. kanadyjskich, proponującą znalezienie oferty pracy dla osoby ubiegającej się o stały pobyt (ogłoszenie ukazało się w lutym w piśmie "Gazeta") oraz osoby, które zetknęły się w sprawach biznesowych i imigracyjnych z panami Janem Kaszubą, Lessem Jasińskim lub Leszkiem Gorszyńieckim w ramach ich działalności w firmie X-Trade International - proszone są o kontakt telefoniczny pod numerem 638-8633 (po polsku) z powołaniem się na to ogłoszenie).

pisać do kogo się da: posła do parlamentu, ministra imigracji. Rodzina, koledzy, znajomi też niech piszą. Wszystkim sugeruję żeby DUŻO pisać.

HANIA SOKOLSKA
766-4779

Dokończenie ze str. 20

nia Ity Kozakiewicz, tragicznie zmarłej w Rzymie delegatki Polaków z Lotwy, autorki głównego rzymskiego referatu, posłanki do parlamentu lotewskiego i kobiety roku 1991 Lotwy, osoby wybitnej, odważnej i budzącej powszechny szacunek. Fundusz byłby nie tylko uczczeniem Jej pamięci jako polityka i działacza polskiego, ale również gromadzeniem środków na badanie historii i działalności Polonii lotewskiej. Z funduszu opłacane będą stypendia doktoranckie. Pewne środki zgromadziła już na ten cel organizacja kobieca w Wielkiej Brytanii. Pamięć o Icie będzie pamięcią o tych, którzy w izolacji, wśród prześladowań i wynarodowienia odważyli się zachować polskość. A Ita Kozakiewicz była najgodniejszym reprezentantem tej grupy. O pracach nad funduszem i podjętych krokach będziemy Państwa informować.

PANFIL WYGRYWA MARATON BOSTOŃSKI

Polka Wanda Panfil wygrała 95 Maraton Bostoński - według powszechnego uznania po olimpiadzie i mistrzostwach świata najbardziej prestiżowy bieg maratoński na świecie. Panfil przebiegła dystans 42 km 195 m w czasie 2 godzin 24 minut 18

Panfil na mecie Maratonu Bostońskiego.

sekund (jest to jej rekord życiowy). Panfil biegła w czołówce od samego startu. Na 25 km oderwała się od złotej medalistki z Los Angeles Amerykanki Samuelson i Norweżki Kristiansen (do której należy najlepszy czas osiągnięty przez kobietę w maratonie - 2:21:06 ustanowiony w Londynie w 1985) i niezagrożona samotnie podążała do mety. Panfil za zwycięstwo otrzymała oprócz wieńca laurowego - 55 tys. dol. US. Drugie miejsce zajęła Amerykanka Jones - 2:26:40, a trzecie Niemka Pippig - 2:26:52. Czwarta była Samuelson - 2:26:54, a szósta Kristiansen - 2:29:24. Wspaniale pobiegły także dwie inne Polki Kamila Gradus zajęła 5 miejsce - 2:26:56 (\$12 tys. nagrody), a Małgorzata Birbach ósme - 2:32:13 (\$7 tys.). Najlepsza Kanadyjka Odette LaPierre z Quebecu zajęła 9 miejsce - 2:32:55.

Wśród mężczyzn zwyciężył Kenijczyk Hussein w czasie 2:11:06 (\$55 tys.). Drugi był Etiopczyk Mekonnen - 2:11:22, a trzeci Amerykanin Roman - 2:11:27. Polak Andrzej Witczak zajął 10 miejsce - 2:14:49 (\$4 tys.). Najlepszy z Kanadyjczyków Greg Gillson był 79 - 2:30:18. W 95 Maratonie Bostońskim wzięło udział 7069 mężczyzn i 1541 kobiet. Czas Panfil dałby jej 39 miejsce w klasyfikacji mężczyzn. Zwycięstwo w Bostonie stawia Panfil w gronie ścisłych faworytek na tegorocznych mistrzostwach świata oraz na przyszłorocznej olimpiadzie.

LEGIA - MANCHESTER 1:3

W pierwszym półfinałowym meczu o PZP Legia Warszawa przegrała na stadionie na Łazienkowskiej 1:3 z Manchester United. Zaczęło się dobrze, gdyż Legia objęła prowadzenie, ale Anglicy szybko opanowali grę i strzelili 3 bramki. Szanse na awans do finału są więc minimalne.

W drugim półfinale FC Barcelona pokonała 3:1 Juventus Turyn. Pozostałe wyniki:

PUCHAR EUROPY

Bayern Monachium -
Crvena Zvezda Belgrad 1:2
Spartak Moskwa -
Olympique Marsylia 1:3

PUCHAR UEFA

Sporting Lizbona - Inter
Mediolan 0:0
Brøndby IF Kopenhaga -
AS Roma 0:0

Mecze rewanżowe zostaną rozegrane 24 kwietnia.

SAFARI 91 DLA KANKKUNENA

Fiński kierowca Juha Kankkunen na Lancii Delta Integrale po raz drugi w swojej karierze zwyciężył w słynnym Rajdzie Safari. Kankkunen jadący w parze z Pilonenem zwyciężył na mecie w Nairobi zespół szwedzki Ericsson/Billstan na Toyota. Trzecie miejsce przypadło Argentynczykom Recalde/Christie na Lancii, a czwarte Szwedowi Waldegaardowi z pilotem Gallagherem na Toyota.

Kankkunen, który w 1985 roku w swoje 26 urodziny zwyciężył w Safari jako najmłodszy w historii tego rajdu kierowca był i tym razem niezwykle wzruszony.

"Pierwsze zwycięstwo było z całą pewnością podniecające, ale i tym razem czuję się bardzo szczęśliwy. W tym roku dysponowałem zupełnie innym samochodem niż rok wcześniej. Mieliliśmy znacznie lepsze zawieszenie i silnik mocniejszy o 10 KM". Zwycięstwo Kankkunenowi nie przyszło oczywiście łatwo. Hiszpan Carlos Sainz wystrzelił na początku jak rakietą i podczas swojego drugiego startu w tym rajdzie prowadził przez pierwsze cztery z sześciu etapów. Niestety jego "Toyota Celica GT4" uległa awarii silnika.

"Wcale nie martwiłem się tym, że Carlos prowadził, ponieważ jechał jak na tego typu rajd zbyt szybko. Postanowiłem utrzymywać równe tempo. Wiedziałem, że mogę jechać szybciej jeżeli będzie to potrzebne, ale po

pięciu startach nauczyłem się już jak należy jechać w tym rajdzie" - skomentował Kankkunen.

Pierwsze dwa etapy rajdu przyniosły kilka wypadków. Nowy "Nissan Sunny" Davida Llewellyna zderzył się z samochodem innego uczestnika, a "Lancia" Mikki Biasiona została wyeliminowana po kolizji z ciężarówką podczas powrotnej drogi do Mombassy. Nikt na szczęście nie został poważnie ranny, ale powrócił problem rywalizacji przy otwartym ruchu. Drugi na mecie Ericsson powiedział w Nairobi:

"W ub. roku ruszyłem zbyt szybko - powiedział - ale to było moje pierwsze Safari, a nauka nie poszła w las. Teraz podobnie jak Juha jechałem stałym tempem, chociaż z pewnością nieco wolniej niż Kankkunen. Nie miałem wielu problemów z samochodem a lecący nad nami helikopter ostrzegał o cychających niebezpieczeństwach na drodze".

MIESZANKA AGENCYJNA:

Trener Strelau powołał na mecz Polski z Turcją (17 kwietnia) w ramach eliminacji ME 92 16 piłkarzy - aż 10 gra w ligach Zachodniej Europy.

Wojciech Łazarek były trener reprezentacji narodowej został trenerem LKS Łódź. Zarząd Klubu przyjął rezygnację dotychczasowego trenera Z. Ulatowskiego. Rezygnację złożył także trener Ruchu Chorzów Zdzisław Pododworny. Zarząd Ruchu powierzył funkcję trenera Edwardowi Lorensovi.

W czerwcu przyjedzie do Polski szachowy mistrz świata G. Kasparow. Otworzy mistrzostwa świata dzieci w tej dyscyplinie i rozegra kilka pokazowych partii.

Rekord (nie)frekwencji padł w ub. tygodniu na stadionie Górnika w Wałbrzychu. II-ligowe spotkanie Górnika z Gwardią Warszawa obejrzało 296 kibiców.

Trenerem kadry narodowej żużlow-

ców został Ryszard Nieścieruk. Na drugim etapie dorabiał sobie będzie w II-ligowej Sparcie Wrocław.

Koszykarki Włókniarza Pabianice drugi raz z rzędu zdobyły mistrzostwo Polski. W finale w czterech spotkaniach włókniarki pokonały LKS Łódź 3:1.

Mistrzostwo Polski w piłce ręcznej kobiet wywalczyły piłkarki Pogoni Szczecin - 37 pkt. przed Startem Elbląg - 35, AKS Chorzów i AZS Wrocław po 33 pkt.

Rekordzista świata w skoku o tyczce Siergiej Bubka otrzymał nagrodę honorową od księcia Asturii i premię w wysokości 5 milionów pesetów (ok. 50 tys. dolarów). Przewodniczącym jury był prezydent MKOl. Juan Antonio Samaranch, który oświadczył, że lekkoatleta dokonał niezwykłych wyczynów przesuwając od 1984 rekord świata na wysokość 6,12 m.

W pierwszym meczu barażowym o udział gry w hokejowym turnieju

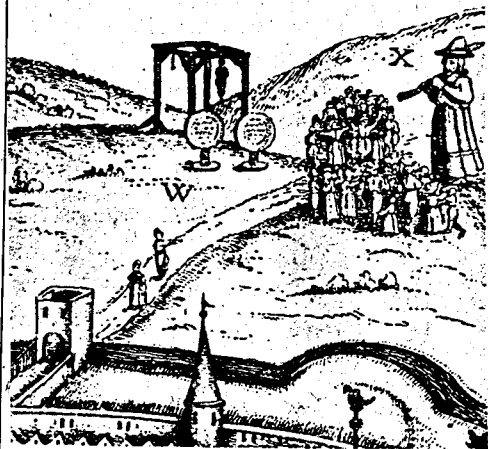
Cieszą się piłkarze Manchester United. Brian McClair (pierwszy z prawej) strzelił legioniście wyrównującą bramkę. Następne dwie strzelił także Anglicy i oni wygrywając pierwsze spotkanie półfinałowe w PZP 3:1 w Warszawie są faworytami przed spotkaniem w Manchester.

olimpijskim w Alverville Polska pokonała w Kopenhadze Danię 4:6 (0:5, 2:1, 2:0). Bramki dla Polski strzelili: Stebnicki, Dybas, Cholewa, Puzio, Czerkawski i Copija.

W warszawskim hotelu Forum brydżyci polscy rozegrali finałowe rozgrywki, będące ostateczną eliminacją na mistrzostwa Europy w brydżu sportowym, które w tym roku odbędą się w Irlandii. Team mistrzów Martens-Szymanowski, Gawryś-Lasocki i Balicki-Zmudzkiński pokonał team kandydatów Michałek-Romański, Kaczorowski-Starkowski i Kowalski-Tuszyński.

Jak grać to tylko w baseball! Przeciwna placą baseballisty w jednej z dwóch głównych lig zawodowych obejmujących 26 drużyn (24 z USA i 2 z Kanady - Toronto Blue Jays i Montreal Expos) wynosi w tym sezonie 891 188 dol. US. 223 baseballistów otrzyma \$1 mln bądź więcej (w tym 123 - \$2 mln bądź więcej, 32 - \$3 mln bądź więcej).

CZY SZCZUROŁAP Z HAMELN ISTNIAŁ NAPRAWDĘ?

Część III

PRAWDY I MITY

HAMELN ANNO DOMINI 1350

Uzbrojeni w podstawowe wiadomości o dżumie i jej epidemiologii, spróbujmy teraz odtworzyć wydarzenia w Hameln pod koniec czerwca 1350 roku. Ponieważ nadzieja na znalezienie nowych pisanych dokumentów odnoszących się do tragedii jest nikła, warto skoncentrować się na przekazach ustnych. Historycy przekonali się wielokrotnie, że w tradycji ludowej tkwi więcej prawdy, niż komukolwiek mogłoby się na pierwszy rzut oka wydawać. A zatem, nie odrzucając z góry przekazu braci Grimm, starajmy się go wytłumaczyć w świetle dzisiejszej wiedzy. Hameln w XIV wieku było ośrodkiem przemysłu młynarskiego, a więc jest więcej niż pewne, że szczury i myszy były jedną z głównych plag miasta. Wobec zbliżającej się epidemii dżumy, miasto siedziało na beczce prochu, nie będąc tego zresztą świadome. Położone w głębi łąd, nie było narażone na niebezpieczeństwo bezpośrednio, ale zawleczenie zarazków z zewnątrz groziło natychmiastową epidemią. W tej sytuacji zjawia się szczurołap.

KONCERT NA FUJARCE WPRAWIA SZCZURY W PANIKĘ

Szczury porozumiewają się za pomocą ultradźwięków, a więc tonów o wysokiej częstotliwości niesłyszalnych dla ludzkiego ucha. Wydając odpowiednie ultradźwiękowe piski, szczury mają ostrzegać się wzajemnie o niebezpieczeństwie i wzywać do ucieczki. Nawet dzisiaj wiemy o tych rzeczach bardzo niewiele, mimo że potrafimy słuchać sygnałów nadchodzących na falach radiowych z kosmosu. Ultradźwięki można wydawać za pomocą odpowiednich, zupełnie prostych piszczałek. Można, na przykład, porozumiewać się przy pomocy takiej piszczałki ze specjalnie tresowanymi psami - które - podobnie jak szczury słyszą ultradźwięki. Jest zatem bardzo prawdopodobne, że w średniowieczu istniał "zawód" szczurołapów, którzy za pomocą piszczałek, których wyrób był otoczony głęboką tajemnicą, wydawali dźwięki wprawiające szczury w panikę i powodujące masową ich ucieczkę. Osobnik,

który posiadał umiejętność wywołania takiej reakcji u szczurów, zarabiał na życie, podróżując po kraju i ofiarowując swoje usługi ojcom miast. Można sobie wyobrazić, że wobec lukratywności takiego zawodu, wyrób piszczałek i inne tajemnice zawodowe były przekazywane z pokolenia na pokolenie w bardzo wąskim gronie ludzi.

BECZKA PROCHU WYBUCHA

Nie ulega wątpliwości, że właśnie wizyta szczurołapa była iskrą, która wywołała wybuch epidemii dżumy w Hameln. Aby zawlec dżumę do Hameln, szczurołap musiał być nosicielem pcheł, zarazków, lub jednych i drugich. Najprawdopodobniej sam przeszedł dżumę kilka miesięcy lub tygodni wcześniej i jakimś cudem wyzdrowiał. Zjawia się teraz cudacznie ubrany i wywołuje sensację w miasteczku. Grając na flecie chodzi ulicami, a za nim biegają rozradowane cztery dzieci, które jak wszystkie dzieci na świecie są niezmiernie ciekawskie, a takiego cudaka jeszcze nie widziały. Gdy już wzbudził zainteresowanie całego

miasta, ogłasza swoją ofertę i po przyjęciu jej, ciągle przy asyście dzieciarni, przystępuje do dzieła. Dorośli, mający inne rzeczy na głowie rozchodzą się do domów. Pchły tymczasem z lubością rzucają się na słodką krew dzieci z Hameln...

W drugim, nieco mniej prawdopodobnym wariancie wydarzeń możemy sobie wyobrazić, że szczurołap, który przez wiele lat obcował z tymi zwierzętami, zorientował się, że od niedawna giną one szybko i gwałtowną śmiercią i że zaraz można przenieść do nowego środowiska przez podrzucenie trupa przyniesionego z ostatniego miejsca pomoru. Ta obserwacja pozwala mu albo na użycie dodatkowej, obok "akustycznej" metody deratyzacji, albo też na całkowite przerwienie się wyłącznie na stosowanie metody bakteriologicznej. W obydwu przypadkach znajduje entuzjastycznych pomocników w dzieciach, z którymi razem zbiera padłe gryzonie i wrzuca do Wezery...

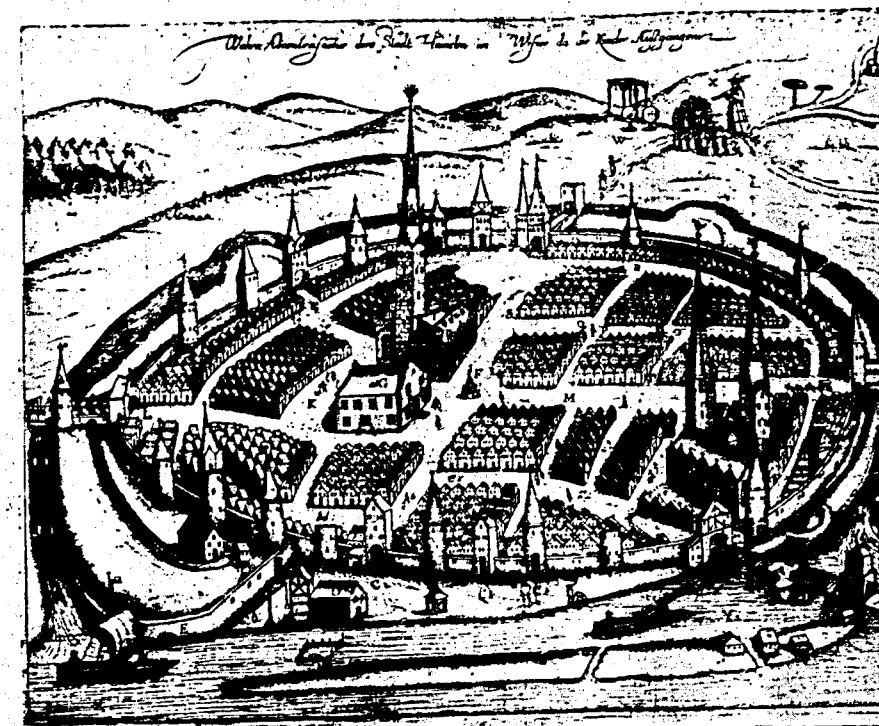
PRAWDA I MIT

W każdym wypadku, pierwszymi, a być może jedynymi (oprócz szczurów) ofiarami zarazy w Hameln były dzieci, które były bezpośrednio narażone na infekcję. Czy mieszczanie z Hameln dotrzyimali umowy, czy zawiadzony i gniewny szczurołap przyszedł do miasta ponownie, aby "uprowadzić" młodzież i czy zmienili wtedy garnitur i kapelusz? Na pewno w czasie krótkiego swego pobytu w Hameln stał się ulubieńcem dzieci, które poszłyby za nim i bez specjalnej czarodziejskiej muzyki. To wszystko wydaje się jednak nielotne i mogło zostać "dorobione" przez przekazujących historię, ponieważ nie dostrzegali oni prawdziwego związku między szczurołapem, szczurami, a śmiercią dzieci. Oczywiście Hameln, jak zresztą i inne miasta w Europie, nawiedzane było przez dżumę jeszcze wiele razy. Wtedy jednak była to zaraza już znana, dotycząca całą ludność miasta, podobnie jak i ludność innych miast w okolicy, zaraza której nie towarzyszyły inne, niezrozumiałe zjawiska. Tragedia związana z wizytą szczurołapa była pierwszą,

spadła jak grom z jasnego nieba, w dziwnych okolicznościach i dlatego na tak długo zapadła w zbiorową pamięć miasta. A sprawa zniknięcia dzieci w zapadlinie na górze Kalwarli (Koppeln)? Wiadomo, że często ofiary epidemii grzebano poza cmentarzami. Na ilustracji z 1622 roku przedstawiającej uprowadzenie dzieci na Kalwarie, widzimy że na górze tej stoją szubienice, a więc naj-

widoczniej było to miejsce straceń przestępców. A zatem mogło to być również odpowiednie miejsce do grzebania ofiar zarazy... Ciekawe, że nikomu nie przyszło dotąd do głowy próbować wykopać kilka rowów na Kalwarli. Być może, że tam, a nie w archiwach miejskich kryje się klucz do rozwiązania zagadki tragedii 26 czerwca 1350 roku!

S.D.

TRAGEDIA
QUE IN ARCHIVIS CIVITATIS

Ein Weidmann...
Der Herr...
Die Kinder...
Die Stadt...

Opis i ilustracja wyprowadzenia dzieci z Hameln; druk z 1622 roku

Wywiad z Maciejem Zembatym

Małgorzata Jędrzejczyk: Witaj Maćku! Co robisz w Kanadzie?

M.Z. Maciej Zembaty: W zasadzie to samo co w Polsce, to znaczy, jeżdżę od miasta do miasta z koncertami. Tylko, że odległości tutaj jakby trochę większe.

M.J.: Gdzie już koncertowałeś?

M.Z.: W Montrealu, Sherbrooke, Ottawie, w Mississaudze i wielu innych miastach. Mam zamiar przejechać przez całą Kanadę aż do Vancouver, przekroczyć tam granicę amerykańską i spróbować szczęścia po drugiej stronie. Z końcem kwietnia wrócę do Kanady na jeszcze kilka koncertów i do domu.

M.J.: To chyba potwornie męczący tryb życia?

M.Z.: Prowadzę go od dwudziestu pięciu lat i jakoś mi służy. Z jednej strony w takiej trasie traci się bardzo dużo energii, ale z drugiej, mój wewnętrzny akumulator jest nieustannie ładowany przez różne przeżycia. Mam tutaj na myśli przede wszystkim spotkania z ludźmi. Czy Ty wiesz, ile ja się już nasłuchałem, a ile się jeszcze nasłucham? Życia większości Polaków mieszkających w Kanadzie można by napisać taką książkę. I kto wie, może po powrocie taką książkę napiszę?

M.J.: Myślałam, że piszesz tylko teksty piosenek.

M.Z.: Piszę także scenariusze filmowe, opowiadania i mam już na koncie książkę o Leonardzie Cohenie.

M.J.: Czy spotkałeś się z nim w Montrealu?

M.Z.: Niestety nie, ale mam nadzieję, że ślapię go w Montrealu, kiedy będę odlatywał do Warszawy.

M.J.: Jak oceniasz kanadyjską publiczność polonijną?

M.Z.: Publiczność jest znakomita. Życzylbym sobie zawsze takiej podczas moich koncertów w Polsce. Ludzie tutaj naprawdę słuchają,

więcej, chłoną każde słowo. Reagują prawidłowo na każdy żart, najmniejszą aluzję. Przed wyjazdem trochę się bałem, jak to będzie, ale okazało się, że zupełnie niepotrzebnie.

M.J.: Jak wyglądają twoje koncerty?

M.Z.: Zwyczajnie. Wychodzę na estradę z gitarą i staram się nawiązać z ludźmi kontakt. Na ogół to się udaje. Recital trwa około dwóch godzin. Połowę czasu wypełniają piosenki: są to moje własne utwory i tłumaczenia ballad Cohena. Druga połowa to czyste słowo. Opowiadam o Polsce, o życiu, starając się robić to tak, żeby ludzie się śmiali.

M.J.: I śmieją się?

M.Z.: Przecież byłeś na moim koncercie i sam widziałem, że śmiałaś się, kiedy opowiadałem o stanie wojennym i o prezydencie Wałęsie.

M.J.: Zauważyłam także, że po koncercie w Hamilton, ludzie nie rozeszli się tylko zostali jeszcze przez godzinę, żeby z Tobą porozmawiać.

M.Z.: Tak się czasem zdarza. I świetnie rozumiem, że chcą wykorzystać okazję, żeby zapytać o Polskę kogoś, kto właśnie stamtąd przyjechał.

M.J.: No właśnie, co w Polsce?

M.Z.: Polska zupa gotuje się intensywnie i jak to przy gotowaniu na wierzch wypływają różne szumowiny. No i przez cały czas trzeba bardzo uważać, żeby zupa nie wykłapała, bo wtedy nie będzie co zbierać. Pomimo to gotować ją musimy.

M.J.: Jak wygląda sytuacja w polskiej kulturze?

M.Z.: Złożona. Jestem przekonany, że przeżywająca obecnie ciężkie chwile polska kultura przetrzyma tak zwane urynnowienie i wyjdzie z niego silniejsza i bogatsza. Cała bieda w tym, że jeszcze do niedawna działaliśmy w ciągłej kontrze do znienawidzonego systemu i teraz, gdy zabrakło przeciwnika, musimy po-

nownie się odnaleźć. Ale to nastąpi, jestem o tym głęboko przekonany. Wystarczy przyrzeć się bogatemu rozwojowi literatury w dwudziestoleciu międzywojennym, żeby stwierdzić, że możemy mieć nadzieję.

M.J.: Jaki jest Twój stosunek do prezydenta?

M.Z.: Jak na satyryka przystało, żartuję sobie z każdej władzy, a więc i z Lecha Wałęsy. Znam go osobiście od wielu lat i jestem pewien, że moje dowcipy mu nie zaszkodzą, a mogą pomóc. Czerwoni potwornie ball się żartów na swój temat, mam nadzieję, że nowa władza nie powtórzy błędów swoich poprzedników.

M.J.: Nie odpowiedziałeś na moje pytanie.

M.Z.: Chodzi o moje sympatie polityczne? Układają się raczej po stronie ROAD-u niż Porozumienia Centrum, nie mówiąc już o różnych ugrupowaniach endeckich czy postkomunistycznych. Tacy ludzie jak Jacek Kuroń czy Adam Michnik pozostaną zawsze moimi przyjaciółmi. Nigdy jednak nie zapiszę się do jakiegokolwiek partii. Artysta powinien stać z boku, żeby móc powiedzieć "nie" lub "uwaga".

M.J.: Gdzie upatrujesz największe zagrożenie stojące przed Polską?

M.Z.: W zawiedzionych nadziejach i błędnych wyobrażeniach. Chodzi o to, że ludzie wyobrażali sobie to wszystko inaczej i mieli nadzieję, że zmiana systemowa dokona się szybko, bezboleśnie i za cudze pieniądze. O tym, że jest wielu ludzi myślących w ten sposób przekonaliśmy się w czasie wyborów prezydenckich. Stan Tyمیński wiedział do kogo mówi i odebrał miliony głosów Mazowieckiemu i Wałęsie.

M.J.: W jaki sposób można walczyć z tym zagrożeniem?

M.Z.: Poprzez właściwą polity-

kę informacyjną. Ale jak dotąd nie wygląda to najlepiej. W Radiokomitecie kręci się karuzela stanowisk, z której wypadają niekoniecznie ci, którzy powinni. Mam nadzieję, że kiedy wrócę do Polski sytuacja będzie już dużo lepsza.

M.J.: Może na koniec zaśpiewasz coś dla Czytelników ECHA? Nie wszyscy mogą zobaczyć Twoje koncerty.

M.Z.: Proszę bardzo. Zaśpiewam "Hymn Internowanych Ekstremistów". Napisałem tę piosenkę w więzieniu w Białolece w styczniu 1982 roku.

"Niech się junta wystrzela
Trafi szlag Jaruzela

*Orla wrona nie zdoła pokonać
Wtedy wolni związkowcy
Ekstremiści, korowcy
Na premiera wybiorą Kuronia*

*Będą tańczyć wśród zgłiszczy
Gwiazda, Jurczyk i Michnik
Wokół trumny Siwaka Albina
Na wieść o tym sam Breżniew
Tak potężnie się zerznie
Że rozleci się mumia Lenina*

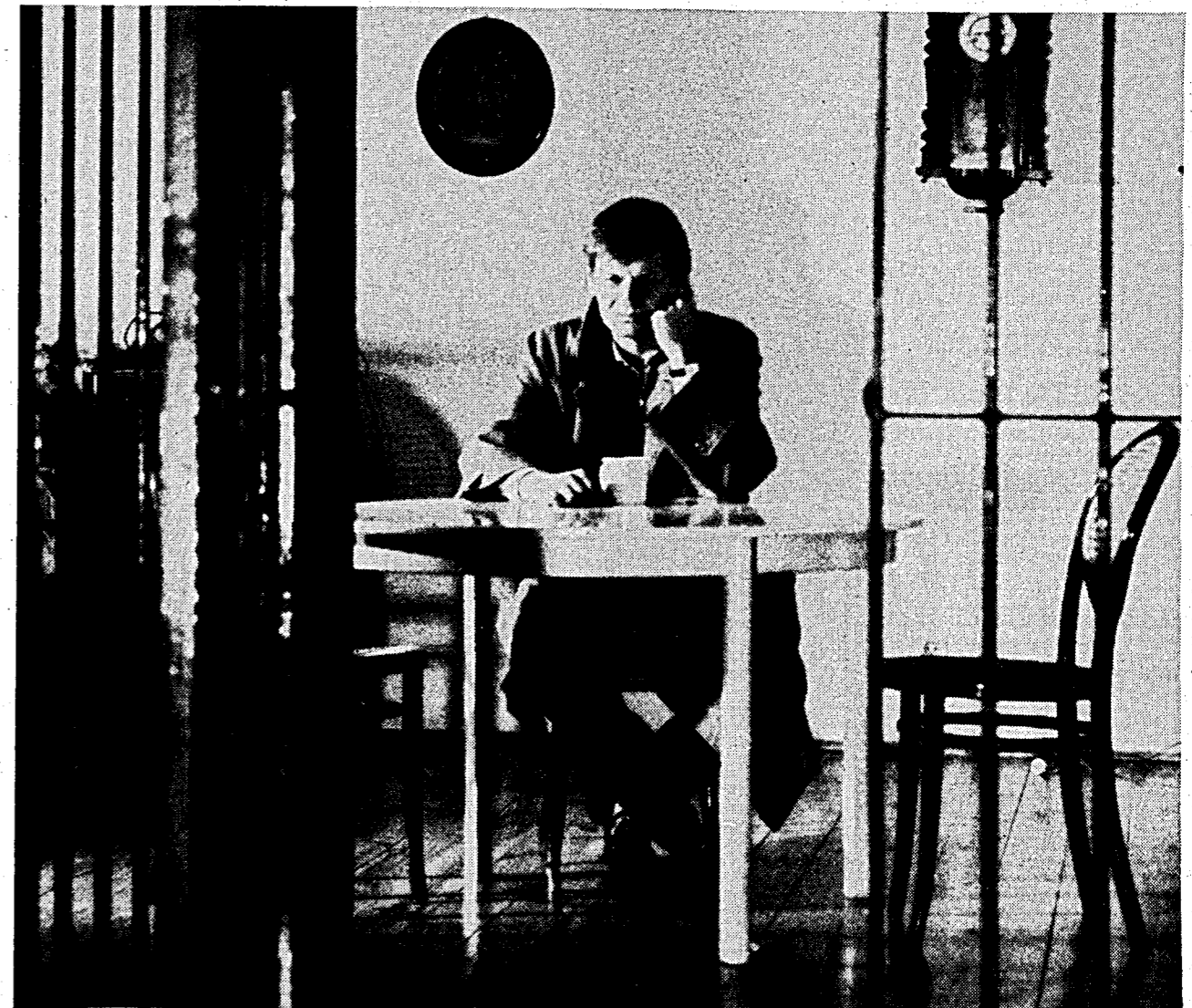
*Potem wszystkich czerwonych
Hen za Ural się zgoni
I gdy Polska tu zacznie się znowu
Chłirczyk gorszy od Berli
Każe im na Syberii
Aż do śmierci komunę budować".*

KALENDARZYK WYSTĘPÓW:

25.04. godz. 8:00 wiecz.
LONDON, 419 Hill Str.
(Sala parafialna)
Inf. rez. 659-2109

26.04. godz. 7:30
TORONTO
SPK, 206 Beverley Str.
Inf. rez. 279-5957

28.04. godz. 6:00
ST. CATHARINES
SPK, 85 Hanes Ave.

MACIEJ ZEBMATY - portret Andrzeja Słazaka

JACY JESTEŚMY

- mówi antropolog i psycholog

Co odczytują z badań o Polakach antropologowie? Otóż struktura antropologiczna ludności Polski na ogół odzwierciedla centralne położenie geograficzne Polski w Europie, ma bowiem pod wieloma względami charakter przejściowy, między północą a południem oraz wschodem i zachodem kontynentu. Polacy stanowią np. populację zdecydowanie bardziej jasnowłosą i jasnoocą niż ludy południowej Europy, jednak nieco ciemniej pigmentowaną niż Skandynawowie, częstość występowania u osób dorosłych oczu niebieskich wynosi w Polsce około 45-50 proc., a włosów blond około 20-25 proc., oczy ciemne spotyka się u około 20-25 proc. osobników, a najciemniejsze, podobnie jak najciemniejsze włosy (granatowo-czarne), występują u rdzennych Polaków bardzo rzadko.

Pod względem wzrostu Polacy stanowią w skali europejskiej populację średnio wysoką; średnia wzrostu dorosłych mężczyzn wynosiła około 169 cm, kobiet - 158 cm; zaznaczają się tu jednak różnice środowiskowe; ludność wiejska ustępuje średnią wzrostu o około 2 cm mieszkańcom miast, młodzież robotnicza - młodzieży inteligentnej. Zaznaczają się również różnice między poszczególnymi klasami wieku ludności dorosłej: mężczyźni urodzeni w latach trzydziestych są średnio o 2-3 cm wyżsi od mężczyzn urodzonych w początkach bieżącego stulecia; fakt ten świadczy o powiększeniu się średniej wzrostu z pokolenia na pokolenie.

Od końca XIX w. średnia wzrostu Polaków rosła z prędkością około 1 cm na 10 lat. Można zatem przyjąć, że badani przez Floriana Znanieckiego i opisywani przez Ma-

rię Dąbrowską chłopcy polscy emigrujący za chlebem do Ameryki w XIX wieku byli średnio gdzieś o 15 cm niżsi niż dzisiejszy statystyczny Polak, byli zatem niżsi niż współczesne kobiety, i to dosyć znacznie. Pod względem kształtu głów ludność Polski stanowi formację dość krótkogłową, pod względem szerokości twarzy i nosa Polacy zajmują w Europie miejsce pośrednie; twarze szerokie, o wydatnych łukach jarzmowych występują nie tak często, jak np. wśród Rosjan, częściej jednak niż w Europie Zachodniej.

Z cech serologicznych szczególnie pod względem antropologicznym najciekawszy stanowi grupa krwi B, której częstość występowania wynosi w Polsce 18-20 proc. i jest pośrednia między wschodnią i zachodnią Europą. Częstość tej cechy zwiększa się w miarę posuwania się z zachodu na wschód - u Francuzów i Anglików około 7-10 proc. krwi grupy B, u Mongołów i Tybetańczyków około 25-35 proc. Wśród Polaków zaznacza się też pewne zróżnicowanie terytorialne zanikające jednak po wojnie wskutek migracji wewnętrznej: północna Polska stanowi w porównaniu ze strefą przykarpacką terytorium zamieszkiwane przez ludność nieco bardziej długogłową, jasnowłosą i jasnoocą. Według ujęć typologicznych szkoły Jana Czekanowskiego, ludność Polski jest mieszaniną złożoną głównie z dwu "elementów rasowych", typu nordycznego i typu laponoidalnego (subnordyczny). Typ armenoidalny i śródziemnomorski obecne są tylko jako mniej znaczne przymieszki. Ciekawostką jest, że w przeciwieństwie do wielu innych rejonów Europy, Polska zachowała

wysocę archaiczną strukturę antropologiczną, mało zmienioną od czasów neolitu (dane porównawcze na podstawie cmentarzysk neolitycznych). Jedyną istotną zmianą, jaka dokonała się w cechach fizycznych Polaków w ostatnim tysiącleciu, było (obok wzrostu) przeobrażenie kształtu głowy (proces krótkogłowienia, którego przyczyny nie są jasne).

Fizyczny portret "Wszepolaka" można uzupełnić typowymi cechami natury psychicznej. Tuż po wojnie, profesor Kliniki Neurologiczno-Psychologicznej w Krakowie, Eugentusz Brzezicki, przeprowadził badania psychologiczne, a wyniki przedstawił w publikacji "Typy psychofizyczne na ziemiach polskich i ich reakcje duchowe" ("Przegląd Lekarski" 1947 r.). Badania wykazały, że przeszło 1/4 Polaków nie mieściła się w ogólnej przyjętej typologii konstytucjonalnej Kretschmera. Ernest Kretschner autor m.in. "Ludzi genialnych", jak wiadomo, swoją typologię oparł na koncepcji związku między budową ciała jednostki, a jej osobowością.

Otóż ta przeszło czwarta część Polaków stanowiła w świetle badań typ odrębny, zaś dalsze 30 proc. badanych zdradzało z nimi istotne pokrewieństwo. Ten specyficzny typ polski (spotyka się go i gdzie indziej, ale w mniejszym stężeniu) Brzezicki określił mianem "skirtotymików" (od "skakać", "kołysać"). Charakteryzuje go "gest z fantazją rycerską", słomiany ogień uczuć", samowola, zmienne tempo życia, częsta zmiana nastrojów, czyli ów "skaczący" i "tańczący" charakter. Skirtotymików cechuje miękkość, rozklejalność, mała produktywność w warunkach nor-

malnych, zwłaszcza w dobrych, natomiast wytrwałość i odporność wobec życiowych nieszczeń i kataklizmów. Walka z przeciwnościami wyzwała w nich energię, zuchwałość i ryzykanctwo. Tę typologię uzupełnił później Antoni Kępiński o typ drugi - psychastenika (nazwa pochodzi od "słabości duszy"). Są oni, w przeciwieństwie do skirtotymików, dobrymi pracownikami, można na nich polegać, są obowiązkowi, ambitni, cisi i pokornego serca. Charakteryzuje ich pewnego rodzaju niewykończenie struktury osobowości. O ile skirtotymicy mają gest i fantazję, o tyle ci są przyhamowani, przesadnie krytycznie nastawieni do własnej osoby, mają o sobie niskie mniema-

nie. Jednakże wobec niebezpieczeństwa np. w czasie wojny są najodważniejszymi żołnierzami, w trudnych warunkach odznaczają się dzielnością i uporem. W tych dwóch typach psychologicznych Antoni Kępiński upatruje głównie składniki tego, co można by nazwać charakterem narodowym Polaków, wytworzonym w procesie społeczno-historycznym. W dziele Psychopatie tak pisze: Typ skirtotymiczny jest to w zasadzie typ szlachecki - polskie "zastaw się a postaw się" - polonez, Somosierra, szarże ułanów na czółgi, polskie sejmikowante, polskie "liberum veto", tzw.... polnische Wirtschaft", przedziwna mieszanina chról i wad. Polski psychastenik - to jakby

typ polskiego kmięcia, cichy, spokojny, pracowity, nie wadzący nikomu, czasem tylko swój steniczny koleć ukązujący: wówczas pocztwy, polski kmięć przeraża obrazem Jakuba Szeli; jest uparty, i twardy w ciężkich warunkach życia. Ten dziwny rozkład naszego społeczeństwa na ludzi, którzy gadają i na tych, którzy pracują, utrzymuje się przez wieki, mimo zmian warunków życia, zmian ekonomicznych, ustrojowych, itp.

Takimi oto typami, mówiąc z żartobliwą przesadą, zaludnialiśmy świat. I nie dziwnym się teraz, że świat ma trudności ze zdefiniowaniem Polaka.

Ryszard Świerkowski
"Nasi nie nad Wisłą"

EXTRA MONEY! NATYCHMIASZ!

Stały dopływ gotówki
24h na dobę.
**BEZPŁATNY 64-STRO-
NICOWY MANUAL.**
Informacje: Mark Len
Suite W306-801 E.
6th Ave. Vancouver,
B.C. V5T 1L8.
Załącz \$2 na koszty
przesyłki i korespondencji.

NAJBARDZIEJ ZNANA
WŚRÓD POLAKÓW
W KANADZIE

Dzięki darowi intuicji
pomocze Ci w rozwiązaniu
Twoich problemów.
Wróżba z kart • przyszłość
• teraźniejszość • przeszłość
TEL. 633-4469

R.B. Holiday Travel Ltd.

1310 Dundas Street East, Suite 207
MISSISSAUGA, ONT. L4Y 2C1
TEL. 273-3238 FAX (416) 949-5606

REG 1839460

UWAGA! * SPECIAL * UWAGA!

JEDYNE BIURO KTÓRE OFERUJE NAJTAŃSZĄ
SPECJALNĄ CENĘ

DO WARSZAWY	\$ 629.00
DO WIEDNIA 01 czerwca - 28 czerwca	\$ 619.00
20 czerwca - 15 sierpnia	\$ 759.00
16 sierpnia - 15 września	\$ 699.00
16 września - 31 października	\$ 699.00

DO PARYŻA Już od \$ 250.00 w jedną stronę
PONADTO INTERESUJĄCE CENY DO WSZYSTKICH
INNYCH KRAJÓW EUROPY ORAZ NA SŁONECZNE POŁUDNIE
Najtańsze ubezpieczenia dla przyjeżdżających i wyjeżdżających •
paszporty • wize • zaproszenia

ZAPRASZA

na programy radiowe i program TV

*****

FM 108 STEREO

poniedziałek godz. 9⁰⁰-11⁰⁰ wieczorem
sobota godz. 2⁰⁰-4⁰⁰ po południu

*****

CITY TV Kanał 57 Kabel 7

niedziela godz. 10³⁰-11⁰⁰ rano

ANTONI GROCHOWSKI

M. ARCH./M.R.A.I.C.

sutton group -
north east real estate
AN INDEPENDENT MEMBER BROKER
305, 435 - 36 Street N.E.
Calgary, Alberta, Canada T2A 6K3
bus: (403) 272-0033 fax: (403) 273-3433
res: (403) 277-2222 or (403) 277-6464

Sales Associate

"SUNRIDER FOOD" - chińska filozofia zdrowia i długowieczności

(ciąg dalszy)

Wynalazcą i producentem "Sunrider food" jest dr. Tei-Fu Chen - dyplomowany farmaceuta, doktor w dziedzinie starożytnej chińskiej medycyny, a także biochemik. Doktor Chen przez wiele lat poznawał starożytne chińskie receptury lekarskie i techniki medyczne. Zawartą w nich mądrość wykorzystał i udoskonalił stosując współczesne metody badań i leczenia.

Chińskie ziołolecznictwo ma 5000-letnią historię. Przez 3000 lat udoskonalano wiele chińskich receptur. Wszystkie wysiłki w tej dziedzinie skupiano głównie na tym, ażeby prawidłowo odżywiać organizm i przywrócić mu równowagę. Wierzą bowiem i wyznawano zasadę, że "życie odnawia życie". Podstawowym pryncypium w chińskiej filozofii była REGENERACJA organizmu dokonywana poprzez właściwe odżywianie go. Celem chińskiego ziołolecznictwa przez tysiąclecia było utrzymanie organizmu w zdrowiu i długowieczności. Tajniki regeneracji organizmu były pieczołowicie gromadzone w chińskim herbarzu przez tysiące lat. Według chińskich pojęć "regeneracja" oznacza, iż "organizm leczy się sam". Regeneracja jest wrodzoną siłą organizmu, która prowadzi do równowagi psychicznej, wewnętrznego "uporządkowania" i zdrowia.

W chińskiej filozofii wyznawana jest zasada, że tylko "żywność jako całość" dostarcza organizmowi największych korzyści. Wówczas bowiem działa zasada synergizmu (współdziałania). Jeżeli żywność w procesie produkcji zostanie rozbita na poszczególne składniki takie jak: białka, tłuszcze, węglowodany,

składniki mineralne, to wówczas jej synergistyczne działanie z organizmem będzie całkowicie zaburzone. Te poszczególne składniki organiczne nie są tak przyswajane przez organizm, jak żywność rozumiana jako "całość".

Unikalna receptura "Sunrider food" polega na tym, że jej ziołowe produkty nie zostają "rozbite" w procesie przetwórczym na poszczególne składniki organiczne, ale pozostają "niepokrzywdzone". Dzięki temu są łatwiej i znacznie szybciej przyswajane przez organizm.

Produkty "Sunrider" różnią się całkowicie od innych ziołowych produktów, nawet od tych, które ostatnio wynaleziono w Chinach i na Tajwanie, który znany jest jako "ojczyzna przemysłu zielarskiego". Produkty "Sunrider" otrzymywane są w unikalnym procesie technologicznym, który nie niszczy struktury organicznej poszczególnych składników. Charakteryzuje je również bardzo wysoka jakość.

Według chińskiej medycyny zioła dzieli się na trzy grupy: 1) zioła odżywcze, 2) zioła lecznicze, 3) zioła wspomagające, które powinny być dawkowane przez lekarza. Produkty "Sunrider" zalicza się do pierwszej grupy, czyli do tzw. ziół odżywczych z wyjątkiem White Willow Bark (kora białej wierzby) i Golden Seal, które należą do grupy ziół leczniczych.

Filozofia stosowania "Sunrider food" sprowadza się do trzech reguł:

1. Twój organizm ma ogromną zdolność do samoregeneracji wówczas, gdy dostarczysz mu właściwych składników odżywczych,

2) Składniki te muszą być czer-

pane ze wszystkich rodzajów żywności,

3) Ty sam musisz wziąć odpowiedzialność za swoje zdrowie i spokój psychiczny.

Produkty "Sunrider food" dzieli się na trzy podstawowe grupy. Są to produkty dające:

1) ENERGIĘ - przywracają one organizmowi energię i równowagę poprzez odżywianie go,

2) ŻYWOTNOŚĆ - usuwają nadmiar tłuszczu z organizmu i przywracają zdrowie,

3) PIĘKNO - przywracają piękno i urodę; produkty te są opracowane na podstawie starożytnych receptur medycznych będących tajemnicą chińskich rodzin cesarskich.

"Sunrider food" obejmuje następujące zestawy produktów:

NUPLUS - mający bardzo silne własności odżywcze dla organizmu. Zwany jest on również "doskonałą żywnością"; dostarcza organizmowi niezbędnych składników odżywczych. Wzmacnia organizm, pobudza do działania i ulepsza. NUPPLUS - to sproszkowane warzywa, które miesza się z mlekiem, wodą lub sokiem. Mają one również smaki: cytrynowy, orzechowo-bananowy, cytrynowo-jabłkowy, jagodowy, itp. Udoskonalona produkcja oparta jest na recepturze opracowanej tysiące lat temu przez chińskich kapłanów, którzy stosowali ją w celu wzmocnienia organizmu i pobudzenia sił vitalnych.

CALLI - są to produkty ożywcze o właściwościach oczyszczających organizm, wzmagają pamięć i zdolność koncentracji. Regulują ciśnienie krwi, obniżają poziom cholesterolu i poziom tłuszczów w organizmie, regulują wagę ciała.

PRIME AGAIN - odżywiają cały organizm, szczególnie regulują system wydzielania wewnętrznego i gruczołów wydzielniczych.

LIFESTREAM - reguluje układ krążenia poprzez odżywianie całego organizmu.

CONCO - odżywia organizm ze szczególnym wzmocnieniem układu limfatycznego i oddechowego.

ASSIMILAD - to odpowiednio dobrane zioła, które odżywiają orga-

Dokończenie na str. 48

Z D R O W I E

DLACZEGO POTRZEBUJEMY WITAMIN

Wszyscy eksperci od żywienia zgodnie uważają, że witaminy są niezbędne dla naszego organizmu w celu utrzymania zdrowia jak i zapobiegania chorobom. Rozbieżność zdań zaczyna się w momencie gdy ci sami eksperci starają się ustalić w jakiej formie te wszystkie witaminy powinny być wprowadzone do naszego organizmu.

Niektórzy uważają, że dobrze zbalansowana dieta całkowicie wystarcza, wobec tego dodatkowe witaminy są tylko niepotrzebnym wydatkiem finansowym. Inna grupa uważa za niezmiernie ważne dodawanie witamin do naszej diety. Twierdzą oni bowiem, że przeróbka chemiczna żywności, poddawanie żywności procesom oczyszczania, zabezpieczania powoduje, że nasza żywność nie zawiera wystarczającej ilości składników odżywczych. Sto lat temu możliwe było otrzymywanie wszystkich składników odżywczych z produktów uprawianych na zdrowej, nie poddawanej procesom fertilizacji i chemicznym nawożeniom glebie. Nie było też tak silnego skażenia powietrza i wody. W chwili obecnej nawet niewielkie niedobory witamin lub minerałów mogą spowodować pewne zaburzenia w procesach życiowych ludzkiego organizmu. Obniżają one odporność człowieka na czynniki chorobotwórcze.

Witaminy i minerały pomagają neutralizować toksyczne skutki czynników środowiskowych. Tak na przykład witaminy A i E chronią nas przed szkodliwymi skutkami nadmiaru dwutlenku węgla, dwutlenku azotu i ozonu. Duże dawki witaminy C i B neutralizują trujące efekty palenia papierosów jak i nadużywania alkoholu. Witaminy B, D i E pomagają w procesie detoksyfikacji i

oczyszczania wątroby ze środków chwastobójczych i owadobójczych wprowadzanych do organizmu wraz z pokarmami i wodą.

Kiedy należy przyjmować witaminy?

Ze względu na to, że witaminy pomagają naszemu organizmowi w przyswajaniu pokarmów powinny one być przyjmowane w celu lepszej absorpcji wraz z posiłkiem, 3 razy dziennie, gdyż ich efekt działania trwa tylko kilka godzin.

W przypadku zażywania dużych dawek witamin należy ją rozłożyć w ciągu dnia. Na przykład jeśli mamy wziąć 1500 mg witaminy C, należy 500 mg przyjąć rano, 500 mg po południu, a kolejne 500 mg wieczorem.

Witaminy rozpuszczalne w tłuszczach A, D, E i K są przenoszone przy udziale kwasów tłuszczowych, z tego też powodu powinny być przyjmowane w tym samym czasie co pokarmy zawierające tłuszcze. Witaminy te są zatrzymywane w tkance tłuszczowej i w wątrobie. Witaminy rozpuszczalne w wodzie z grupy B complex oraz C są wydalane regu-

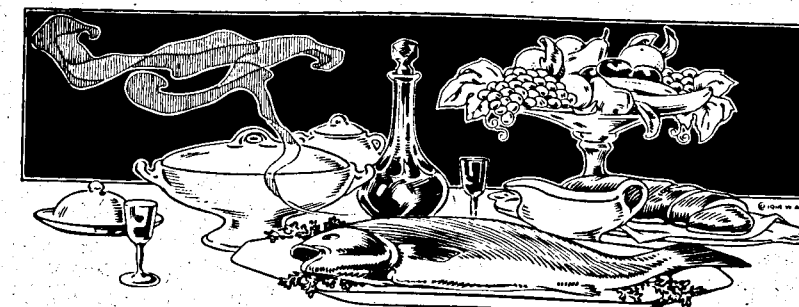
larnie wraz z moczem i potem.

Witaminy i minerały powinny być brane razem w celu lepszego przyswajania. Tak na przykład, witamina C pomaga w przyswajaniu żelaza, witamina D bierze udział w transporcie wapnia, minerał cynk natomiast zwiększa wartości witamin A i B6.

Jak należy przechowywać witaminy?

Witaminy powinny być trzymane w ciemnym, chłodnym miejscu z daleka od światła dziennego. Nie należy przechowywać ich w lodówce lub w łazience. W obu tych przypadkach występuje kondensacja pary na powierzchni kapsulek lub tabletek prowadząc do szybkiego ich zniszczenia. Kilka ziarenek ryżu umieszczonych w butelce z witaminami pomaga zaabsorbować nadmiar pary. Kupując witaminy pamiętajmy o sprawdzeniu ich daty ważności. Jeśli witaminy są otwarte jakoś ich nie powinna ulec zmianie przez około 1 roku, a w przypadku nie otwartych buteleczek 2 lub 3 lata.

DR. LIDIA DOBOSZ
TEL. 534-0050

M E N U

ONTARIO ODZNACZA SPOŁECZNIKÓW

73 Polaków i Polek z Ontario odznaczonych zostało w uroczystości, która odbyła się w Roy Thomson Hall, za działalność ochotniczą w organizacjach społecznych i na rzecz polskiej społeczności. Uroczystość odbywa się co roku. Wyróżnione osoby otrzymują odznaki w trzech kategoriach - 5, 10 i 15 lat pracy społecznej.

Adam Mickiewicz Alumni Group 10 lat

Mark Gupta, Wally Holowczak, Ted Mierzejewski, Maria Praweck, Ted SzwaGil.

Polish Canadian Community Services 5 lat

Joan Ciupak, Janina Kryniewiecka, Ted Lojko, Jacek Mikołajko, Marek Tufman, Jolanta Wilowska.

Polish Canadian Congress 15 lat

Ks. Edward Ewczynski, Maja Jabłońska - 5 lat, Tadeusz Miasik, Józefa Piltz, Lech George Placewicz, Witold Sokolski.

Polish Canadian Women's Federation 10 i 15 lat

Janina Barszczewski - 10 lat, Alina Bogusz - 10 lat, Wojciech Kociok, Anna Kopyciński, Helena Misztal, Józefa Siojewska.

Polish Alliance of Canada - Head Executive Board

Adam Biesiadecki - 10 lat, John Zurakowski - 15 lat.

Polish Alliance of Canada Branch 5
Alicja Chacińska - 10 lat, Stanisław Chochol - 5 lat, Wanda Dziembor - 15 lat, Zofia Jordeczka - 15 lat, Fred Komko - 10 lat, Michalina Szawiola - 15 lat.

Polish Canadian Action Group
Tadeusz Czuba - 10 lat, Józef Gawarecki - 5 lat, Marek Gorajek - 5 lat, Ryszard Pieniężny - 5 lat, Wojciech Skoczyński - 5 lat, Barbara Stefańska - 10 lat.

Polish Canadian Alliance Youth 5 lat

Tony Cyfko, Rick Klepacki, Magdalena Kowalczykowska, Alice Lachowicz, Christine Malinowski, Michael Sokolowski, Diane Stret.

Polish Combatants' Association, Branch No. 20

15 lat
Stanisław Hanebach, Weronika Kacperska, Adam Krutetzer, Ryszard Paudyn, Jadwiga Swiejkowska.

Polish Home Army Ex-Service Association 15 lat

Jerry Dziarski, Mirosława Dzedu-

szczyka, Józefa Piltz, Anna Siatkowska, Leszek Struzik, Danuta Wasilewska.

Royal Canadian Air Force Association, No. 430 Warsaw Wing 15 lat

Nina Czulo, Józef Dumański, Bohdan J.Ejbich, Felix Miszczyk, Józef Nycz, Stanisław Starowicz.

Royal Canadian Legion General W.Anders - Branch No. 621 15 lat

Tadeusz Gosiński, Antoni Hruszczak, Tadeusz Kędzierski, Władysław Ludwiński, Wanda Saczkowski - 10 lat, Stefania Szmyt.

Trillium Polish Senior Citizens Organization

J.Kiciński - 15 lat, J.Liebersbach - 10 lat, S.Moczulski - 15 lat, F. Podgórski - 10 lat, K.Szwajkowski - 15

WIECZÓR ARTYSTYCZNO-TOWARZYSKI

SCENA
FORMAT

przedstawia spektakl teatralny:

"OSTATECZNIE POLSKI KRÓL"
ORAZ PO PÓŁGODZINNEJ PRZERWIE (z symboliczną lampką wina)
"PRZECHOWALNIA"

Wykonawcy: **Maria Nowotarska** z krakowskiego Teatru im. J. Słowackiego
i **Jerzy Kopczewski** z krakowskiej "Piwnicy pod Baranami"

Spektakl, pod patronatem Konsulatu R.P. w Toronto, nawiązuje do 200-lecia Konstytucji 3 Maja
Sala i kuluary SPK 206 Beverley St.
27 i 28 kwietnia 1991 o godzinie 7:00 wieczór.
Bilety w cenie \$12.00 w "POLIMEX" 215 Roncesvalles Ave. Tel. 537-7914

KALENDARZYK ECHA

18 kwietnia, CZWARTEK
Apoloniusza, Bogusława, Gościława
19 kwietnia, PIĄTEK
Adolfa, Tymona
20 kwietnia, SOBOTA
Agnieszki, Amelii, Czesława
21 kwietnia, NIEDZIELA
Anzelma, Bartosza, Feliksa
22 kwietnia, PONIEDZIAŁEK
Kajli, Leonii, Łukasza
23 kwietnia, WTOREK
Jerzego, Wojciecha
24 kwietnia, ŚRODA
Aleksiego, Grzegorza

Żeby się nic nie
zmarnowało
czyli
DANIA Z RESZTEK

Salatka z resztek ryb

Z pozostałych z obiadu ryb można sporządzić doskonałą sałatkę. Nadaje się każda ryba, w jakikolwiek sposób przyprawiona. Wszystkie resztki obiera się starannie z ości, rozdrabnia dwoma - najlepiej srebrnymi - widelcami (gdyż od innego metalu ryba traci smak). Do ryb dodaje się kilka gotowanych ziemniaczków, kilka korniszonów, marynowanych grzybków, wszystko pokrojone w plasterki, kilka jaj na twardo skrojonych w kostkę, parę łyżek zielonego groszku z konserwy. Wszystko soli się i pieprzy, miesza z sosem majonezowym. Do majonezu dodaje się sok z całej cytryny, płaską łyżeczkę cukru, 1 łyżeczkę musztardy. Chcąc sałatkę podać wystawnie, formuje się z niej kształt ryby i przybiera półmisek zieloną sałatą, i jajkami na twardo.

Grzybek z reszty pieczeni

Trzy małe czerstwe bułeczki ocle-
ra się na tarce z wierzchniej skórki,
kroi w cienkie płatki i polewa mle-
kiem wymieszanym z 3 całymi jajka-

mi. Do zupełnie rozartej masy buł-
kowej dodaje się drobnutko posie-
kane resztki pieczeni, łyżkę siekanej
natki, i w razie potrzeby soli się. Wy-
mieszaną masę kładzie się na roz-
grzane w brytfannie masło (5-6 dag)
i smaży na blasze z jednej, następnie
obraca - i z drugiej strony. Podczas
smażenia rozrywa się grzybek 2 wi-
delcami na małe kawałki.

Puree z kalafiorów

Nie nadające się do podania nie-
pokaźne kalafiory można przyrzą-
dzić jako puree, które może stano-
wić dodatek do mięsa lub danie jar-
skie z kluseczkami lub ziemniakami.
Sparzone i ugotowane w słonej wo-
dzie, odsączone na sicie z wody ka-
lafiory, przetrzeć przez sito, włożyć
do ryneczki na łyżkę masła, dodać

szczyptę soli i cukru, poproszyć ły-
żeczką mąki, dolać parę łyżek słod-
kiej śmietanki. Zasmażoną na ogniu
masę, która powinna być dość gęsta,
wykładać na półmisek łyżką macza-
ną w roztopionym maśle i polewać
rumianą bułeczką z masłem.

Zupa z czerstwych bułek na śmietance

5 suchych bułek lub rogalików
kroi się w kawałki i zalewa litrem
wrzącej wody, dodaje łyżkę masła,
trochę soli, rozgotowuje i przeciera
przez sito. Szklanek śmietanki roz-
kłada się w wazle z 2 żółtkami i za-
lewa, mieszając, gorącą zupą. Poda-
je się bez żadnych dodatków. Zupa
powinna być gęsta.

Horoskop tygodnia 18 - 24 kwietnia

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia

Mimo niezłych perspektyw na ten najbliższy tydzień Twoje podejście do wiążących spraw będzie cechowała jakaś niepewność. Trudno się będzie dopatrzeć konkretnych przyczyn takiej postawy. Warto bez szukania rady samemu spróbować wyjść z tej sytuacji czy nastroju. Znak przyjazny - Bliźnięta, unikaj Koziorożca. Dzień - środa, liczba - 4.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja

Brak konkretów w sprawach w tej chwili najbardziej Cię interesujących może stać się powodem do nieporozumień i napięć w bliskim kręgu zawodowym. Szczere i otwarte postawienie sprawy, okaże się jednak najlepszym wyjściem z sytuacji i zdrowej atmosferę. Twoja zasługa w tym zostanie odpowiednio doceniona. Znak miły - Ryby, unikaj Wagi. Dzień - wtorek, liczba - 8.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca

Przed Tobą dobre dni! Warto je wykorzystać na sprawy trudne i skomplikowane. Teraz bowiem niejedna szansa na powodzenie w sytuacjach pozornie przegranych. Nic, oczywiście, nie pójdzie od razu jak z płatka: trzeba się będzie wysilić, ale efekt końcowy - gwarantowany! Nie zrażaj się niepowodzeniami. Znak sprzyjający Skorpion, unikaj Wodnika. Dzień - niedziela, liczba - 2.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca

Wprawdzie nie zabraknie napięć i nerwowych sytuacji, ale to, co teraz uda Ci się przeprowadzić, okaże się korzystne i podniesie Cię na duchu. Dobrze byłoby pokazać otoczeniu, jak wiele wkładasz dobrej woli w swoje postępowanie, jak bardzo zależy Ci nie tylko na własnej chwale przy załatwianiu bieżących spraw. Znak życzliwy - Strzelec, unikaj Panny. Dzień miły - piątek, liczba - 6.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia

Twoja życzliwość i chęć przyścia komus z pomocą może być źle zrozumiana, jako zamach na czyjąś pozycję. Trzeba więc natychmiast wyjaśnić sytuację, nie zostawiać jej bez niedomówień! Warto też wytłumaczyć swoje intencje, bo druga strona nigdy dotychczas z taką postawą jak Twoja nie miała okazji się zetknąć. Znak miły - Lew, unikaj Raka. Dzień - sobota, liczba - 3.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września

Uroczystość z okazji czyjegoś święta powinna być dla Ciebie okazją do pokazania się z jak najlepszej strony. Każda przesada, nadmiar towarzyskich uroczalceń nie są wskazane. Zbędnym wysiłkiem możesz popsuć całe dobre wrażenie, osiągnięte przedtem! Skontaktuj się z daleko mieszkającą rodziną. Znak miły - Bliźnięta, unikaj Ryb. Dzień - środa, - liczba 4.

WAGA: 23 września - 23 października

Masz przed sobą kilka dobrych szans. Trzeba umieć je dostrzec i wykorzystać! Staraj się postępować według własnego rozeznania, nie poddawaj się sugestiom otoczenia. Nagłe kłopoty materialne, gdyż nie potrafiłeś się ostatnio skupić na zarabianiu pieniędzy wyłącznie. Znak przychylny - Baran, unikaj Wagi. Dzień miły - poniedziałek, liczba - 4.

SKORPION: 24 październ. - 22 listopada

Rozejrzyj się bacznie dookoła. Warto sprawdzić, co otoczenie o Tobie myśli, jak przyjmuje Twoje działania. W tygodniu czeka Cię rozmowa z kimś, kto zechce Ci wskazać niektóre Twoje błędy, a może po prostu pomoc w zmianie stanowiska, które w jakiejś sprawie nie jest utrafiłone. Znak przychylny - Koziorożec, unikaj Raka. Dzień - sobota, liczba - 7.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia

Tydzień ważnych decyzji, dotyczących przede wszystkim Twojej osoby, ale nie tylko. Czekają Cię w tych dniach kilka spraw do rozwikłania. W jednym potrzebna będzie jednoznaczna decyzja, w innych będzie trzeba zmienić postępowanie. A wszystko to razem kosztować Cię będzie sporo nerwów i napięć. Znak życzliwy - Waga, unikaj Byka. Dzień miły - wtorek, liczba - 5.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Perspektywy zmian. Zaskoczą Cię. Ustosunkujesz się do nich z miejsca negatywnie. I to będzie pierwszy błąd, który zechcesz popełnić w tym tygodniu. A to dlatego, że te ewentualne zmiany nie są jeszcze przesądzone. Nowa znajomość. Wzbudzi ona Twój zachwyty. Zdobądź się na spojrzenie i ocenę obiektywną! Znak miły - Bliźnięta, unikaj Ryb. Dzień - wtorek, liczba - 5.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego

Uda Ci się korzystnie rozwiązać nekające Cię ostatnio problemy. Niemniej staraj się najbliższe swoje plany ułożyć tak, by nie były wstrząsem dla dnia codziennego. Niektóre mniej istotne sprawy przyczynią się do ogólnej zmiany nastroju na lepsze. Komuś bliskiemu okaż swoje przywiązanie. Liczne i dobrane towarzysstwo może się rozpaść. Znak miły - Waga, unikaj Raka. Twój dzień - niedziela, liczba - 4.

RYBY: 19 lutego - 20 marca

Najbliższe dni przebiegną pod znakiem nowych spraw. Nowych, ale ogólnie znanych Ci od dawna, tylko ich obecny kształt i kierunek wymagać będą bliższego zapoznania się. W innym wypadku trudno Ci będzie pokierować nimi we właściwy sposób, rokujący dobre efekty. Pieniądzy wystarczy, chęć do działań różnych również. Miły znak - Lew, unikaj Wagi. Dzień - piątek, liczba - 5.

ECHO POLECA

ogłoszenie na str. 32

"OSTATECZNIE POLSKI KRÓL"

(na motywach prozy M. Brandysa, listów i dokumentów - w adaptacji Jerzego Kopczeńskiego)
Rzecz o Konstytucji 3-go Maja, o udziale Rosji w pozbawieniu Polaków niepodległości, o wpływie na losy narodu polskiego prywatnych związków Króla z cesarową rosyjską Katarzyną II, o tragicznych losach pośmiertnych naszego ostatniego koronowanego władcy.

"PRZECHOWALNIA"

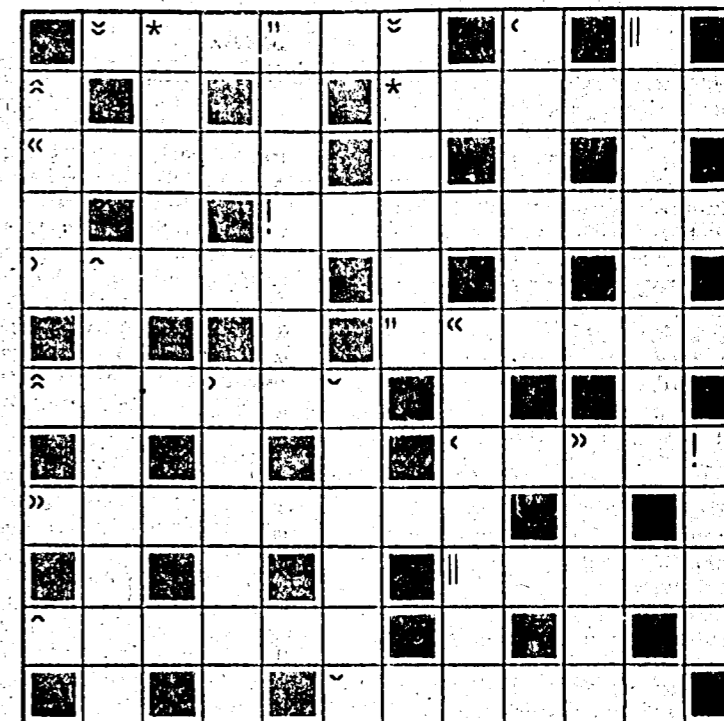
(na motywach prozy Jerzego S. Stawińskiego - w układzie Jerzego KOPCZEWSKIEGO).
Opowieść o tym, jak w latach Bieruta, Gomulki, Gierka etc., z polskiego inteligenta robiono posłuszną maszynkę do wykonywania ogólnych poleceń, jak w komunizmie, za cenę małych karier i drobnych przywilejów, rzucono ludzi na kolana, uczono uległości i oportunizmu, by w efekcie takiej obróbki mieć do dyspozycji człowieka-szmatę.

ECHO POLECA również występy Macieja Zembatego.

Krzyżówka do pary

Każdy wyraz poziomy ma swoją "parę" wpisywaną pionowo - słowo mające tę samą pierwszą literę. Wyrazy tej samej pary są oznaczone w opisie tą samą liczbą, a w diagramie - jednakowym kotylionem; który kotylion odpowiada której parze - należy odgadnąć.

POZIOMO:

- 1 jest wyznaczona przez dwa punkty
- 2 grota
- 3 dromadery w szyku
- 4 John Dunlop
- 5 skórzany futerał na pistolety
- 6 post przed Bożym Narodzeniem
- 7 widziadło, halucynacja
- 8 wieloletni przewodniczący KP Norwegii
- 9 Józek dla przyjaciół
- 10 na koszulce zawodnika
- 11 splete pnle
- 12 witka

PIONOWO:

- 1 autor "Lalki"
- 2 państwo na Płw. Arabskim
- 3 boisko do gry w tenisa
- 4 interwał większy od kwinty
- 5 pozyskiwany z kaszalota
- 6 górską rośliną o żółtych kwiatach
- 7 pracowity owad
- 8 przysmak na patyku
- 9 pęknięcie nici
- 10 zasadniczy element prostego wskaźnika napięcia
- 11 rozprawa naukowa
- 12 uzdrowisko w pobliżu Iwonicza

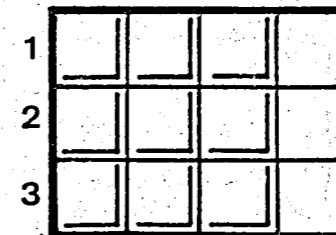
Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru

Nie tylko rzeczowniki.

POZIOMO: plotkować, warkocz, tyrania, ślamazara, młotoman, intryguje, skronie, zapalony, świecący, tarapaty, lepianka, podmywa, drakońska, rozbiła, kreskówka, gumki, śpiewki, konwenans.

PIONOWO: potem, obrót, kinoman, właśnie, ćwiartka, organy, pomahu, uznajemy, Inkwie, galopem, obelisk, lilon, zyta, porno, nitował, ludzkość, kasownik, paragon, drzemie, anemik, odkuwa, Itaka, alias.

Logogryf

Litery z pól zaznaczonych czytane rzędami poziomymi utworzą rozwiązanie - przysłowie polskie.

- 1 na szpulce
- 2 ciastko z piany i cukru
- 3 Joe - autor znanych powieści kryminalnych

ZE ŚMIECHEM NIE MA ŻARTÓW

Nic tak nie ośmiela gminu, jak choroba umysłowa państwa.

Gombrowicz

... kiedy już nie możemy, nie chcemy, nie umiemy, nie jesteśmy w stanie rozumieć, pozostaje nam tylko wrażenie.

Mrozek

Godność ludzka składa się z dwóch na pozór sprzeczności: z dumy i z pokory.

Zygmunt Krasiński

Prawdziwa sztuka: cienko pruć, a szyc grubymi niemi.

Stawomir L. Wysocki

Zdolnych i pracowitych popierają również próźniacy... W końcu muszą z kogoś żyć.

Irenusz Grębski

**POLISH
CANADIAN
COMMUNITY
SERVICES**

POLISH CANADIAN COMMUNITY SERVICES (POLSKO-KANADYJSKIE BIURO USŁUG SOCJALNYCH), 1579 Bloor St.W. Toronto, tel.: 533-9471

W ramach programu "ZDROWIE POLSKIEJ SPOŁECZNOŚCI" Polish Canadian Community Services zaprasza jak każdej soboty do Howard Public School, 30 Marmaduke Park Ave., godz. 10:00 a.m., w pobliżu Roncesvalles Ave. Niektórzy lęseją w 25 r. życia, inni są nadmiernie ostrożni, wycofują się, lub muszą wszystko sprawdzać wiele razy. Są także dzieci, które lubią chodzić do szkoły, a są także, które lubią tylko psocić, wagarować, niszczyć. Jedni są wyspani po 5-6 godzinach, inni syplają 9-10 godzin. Czy ma to związek z odżywianiem? Jak sterować naszym organizmem przy pomocy odżywiania?

Na te i inne pytania odpowie dr Barbara Stallszewska, 20.04.1991 w trakcie spotkania "ROLA WITAMIN, MINERALÓW I PIERWIASTKÓW ŚLADOWYCH W ŻYCIU CZŁOWIEKA ZDROWEGO, CHOREGO I DZIECKA".

Czy możemy sami budować naszą psychikę? Jak można zdobyć odporność na trudności? Co to jest nastawienie psychiczne? Czy można być psychoterapeutą dla siebie samego? Na te i inne pytania odpowie 27.04.1991 Iwona Majewska, psycholog, w trakcie spotkania nt. "SZYBKIE I LATWE ADOPTOWANIE PRZEZ BUDOWANIE POZYTYWNYCH NASTAWIEN DO SYTUACJI TRUDNYCH".

W High School, Bishop Marrocco, koło stacji Dundas West, 1515 Bloor Str. skrzyżowanie z Dundas St.W., sala 419 odbywa się 23.04.1991 o godz. 18:30 kolejne spotkanie KURSU RADIESTEZJI I PSYCHOTRONIKI STOSOWANEJ. Kurs jest bezpłatny i są jeszcze wolne

POLAK NIE ZGINIE

miejsca. Zgłoszenia na miejscu, u kierownika kursu p. Adama Wiśniewskiego. Ewentualne informacje - tel. 538-8866.

W tej samej sali 7.05.1991 o godz. 19:00 odbędzie się zebranie naukowe Polsko-Kanadyjskiej Wszechnicy Naukowej z cyklu "Wymiana własnych doświadczeń psychoterapeutycznych". Tytuł dyskusji: "SEKSUALNE WYCHOWANIE DZIECI". Zapraszamy wszystkich psychologów, socjologów, asystentów socjalnych, lekarzy, pedagogów i wszystkich innych zainteresowanych problemami psychoterapii.

Spotkanie z Robertem Muchą, przedstawicielem firmy Peter Burdon - Pontiac Buick na temat **CO MUSISZ WIEDZIEĆ ZANIM KU-**

PISZ SAMOCHÓD. Pan Robert Mucha udzieli wyczerpujących informacji dotyczących:

- zakupu nowego i używanego samochodu;
- uzyskania pożyczki na samochód;
- jak działa gwarancja techniczna na nowe i używane auto.

Podczas tego spotkania dowiedzą się Państwo nie tylko wszystkiego na temat motoryzacji, ale również będziecie Państwo mieli okazję spotkać się ze znanym i wielokrotnym reprezentantem Polski w sporcie samochodowym.

Zapraszamy serdecznie wszystkich zainteresowanych na to spotkanie, które odbędzie się 2 maja o godz. 18:30 (czwartek) w sali parafialnej kościoła św. Kazimierza, 156 Roncesvalles, Toronto. Wstęp wolny.

**POLONIA THEATRE & DANCE SOCIETY
POLSKI TEATR - POLONIA**

**STEFAN HOŁDA
FOUNDER & ARTISTIC DIRECTOR**

PREZENTUJE PUBLICZNOŚCI TORONTO
PREMIEROWY 3-AKTOWY, WESOLY WODEWIL
HENRYKA ZBIERZCHOWSKIEGO

PT. "PORWANA NARZECZONA"

**WEST TORONTO SECONDARY SCHOOL
COLLEGE AND LANSDOWNE**

3, 4 MAJA 1991 - PIĄTEK - SOBOTA, GODZ. 20:00

W spektaklu udział biorą zawodowi artyści polscy zamieszkałi w Kanadzie.

Irena Reczkowska-Raab, Joanna Orzeszek, Dorota Kretowska, Aleksander Aksinowicz, Robert Krzywulski, Janusz Rataj, Marek Nagengast, Bogdan Paszkiewicz, Szymon Gębski, Krzysztof Jaworski, Mirek Zajac, Andrzej Przybyszewski, Zdzisław Dębowski, Tadeusz Urbanowicz, Bogdan Minkowicz, Stefan Hołda, Joanna Kopowska, Małgorzata Drag oraz inni.

Sprzedaż biletów: PEKAO - TEL. 588-1414, STEFAN - 763-3157
Polish Canadian Community Services - TEL. 533-9471,
Solarski Pharmacy, 149 Roncesvalles Ave. - TEL. 536-5452
Cena biletów: \$18.00, \$21.00 • TYLKO 2 przedstawienia

ŻYCIE NIE UMIERAĆ

STRATEGIA czyli GRY PLAN

Lata uciekają i chciałbym, tak jak chyba wszyscy, zarobić jak najwięcej pieniędzy na inwestycjach. Do tej pory moje doświadczenia z inwestowaniem na giełdzie przyniosły mi więcej strat niż zysków, a nawet moje inwestycje w Mutual Funds (Fundusze zbiorowe) nie były zbyt korzystne. Wydaje mi się, że chociaż nie straciłem kapitału, to straciłem na potencjalnych zarobkach, nawet w porównaniu do zwykłego konta oprocentowanego. Chciałbym się dowiedzieć jaki jest sekret osiągania zysków o jakich czyta się w prasie. Oczywiście wiem, że najlepiej można osiągnąć zyski na giełdzie tanio kupując i drogo sprzedając, ale problem polega na tym jak tę zasadę zastosować w praktyce. Jaki jest sekret korzystnego inwestowania? Jak można osiągnąć te wielkie zyski?

P.L.

W prasie czyta się o czasami fantastycznych zyskach, a także o fenomenalnych stratach na giełdzie. Kiedy myślimy o inwestowaniu jakoś pomijamy w naszych kalkulacjach możliwość strat i liczymy na same zyski. Tymczasem giełda to nie gwarantowane konto oprocentowane, gdzie rezultaty są znane z góry. Inwestowanie na giełdzie jak sama nazwa wskazuje, jest grą. Jak w każdej grze, można wygrać lub przegrać. Aby uzyskać jak najlepsze rezultaty z naszej gry należy z góry określić co chcemy osiągnąć poprzez udział w niej. Mogą to być korzyści podatkowe; (od zysku od obrotu kapitałem [capital gains], czy dochodu z dywidend [dividend income] płaci się mniej podatku niż od dochodu z oprocentowania ze względu na ponoszone ryzyko) może to być wzrost wartości kapitału (Capital Appreciation), uzyskanie stałego dochodu (Income), bezpieczeństwo kapitału

(Safety of the Principal). Od celu inwestycji będzie zleżał wybór środków inwestycji czy będą to papiery wartościowe krótko lub długo terminowe, obligacje rządowe czy spekulacyjne akcje na giełdzie. Na ogół należy pamiętać, że im większy oczekiwany zysk tym większe ryzyko i na odwrót im mniejsze ryzyko tym mniejszy zysk. Ryzyko w głównej mierze dotyczy małej ilości danych na temat danej inwestycji jak np. w przypadku nowopowstałej firmy, która może osiągnąć niebotyczny sukces lub wkrótce splajtować. Jeśli ktoś kupił akcje np. IBM w momencie kiedy firma ta dopiero startowała, zyskał na tym setki procent. Jeśli ktoś zainwestował w firmie, która w niedługim czasie zbankrutowała, poniósł stratę. Nabycie udziału w funduszach zbiorowych (Mutual Funds) zmniejsza ryzyko poprzez lokatę pieniędzy w akcjach wielu rozmaitych przedsiębiorstw. Ponadto niewielkie kwoty np. \$50.00 miesięcznie lub \$500.00 jednorazowo pozwalają na nabywanie udziałów. Tak samo jak przy wyborze indywidualnych inwestycji, przy wyborze poszczególnych funduszy ważne jest określenie celu inwestycji, jak i czy jest to inwestycja długo czy krótkoterminowa, pomoże wybrać nam odpowiedni fundusz do spełnienia naszych zamierzeń, a także ułatwi dokonanie decyzji kiedy kupić udziały (shares), kiedy je sprzedać, a kiedy zacząć z kupnem lub ze sprzedażą. Na przykład, jeśli nabędziemy akcje funduszu zbiorowego (Mutual Fund) za np. \$10.00 za akcję (share) to możemy z góry założyć, że sprzedamy naszą inwestycję w momencie kiedy po wzroście wartości do np. \$16.00 cena zacznie spadać do np. \$14.00. Nasz zysk netto wyniesie \$4.00.

Mimo wahań rynku, na przestrzeni długiego okresu czasu, posiadacze akcji dobrej jakości wygry-

wają, np. jeśli ktoś zainwestował \$1.00 w roku 1950 w papiery wartościowe (T-Bills) to w roku 1990 miał \$12.00. \$1.00 zainwestowany w tym samym czasie w długoterminowe obligacje (bonds) to uzyskał \$9.00, a jeśli zainwestował tego \$1.00 w akcje na giełdzie, to po tym okresie czasu uzyskał \$64.00. Określenie parametrów zanim się zainwestuje pozwala zachować zimną krew i przytomność umysłu do podejmowania optymalnych decyzji, zwłaszcza w sytuacjach, których na giełdzie nie brak, kiedy emocje odbierają rozum.

Jednym ze sposobów na uzyskanie możliwie korzystnej przeciętnej ceny akcji jest tzw. Dollar Cost Averaging. Oznacza to, że w regularnych odstępach czasu inwestujemy tę samą kwotę pieniędzy. Jeśli akcje idą w dół za tę samą kwotę kupimy więcej akcji, jeśli idą do góry, oczywiście kupimy mniej akcji. Jeśli chcemy zainwestować np. \$1,200.00 rocznie, to możemy ponieść mniejsze ryzyko i zwiększyć szansę uzyskania lepszych rezultatów, jeśli co miesiąc zainwestujemy po \$100.00 niż jeśli zainwestujemy całe \$1,200.00 od razu.

Na pytania dotyczące planowania finansowego, ubezpieczeń na życie, zdrowie, planów emerytalnych RRSP i RRIF, funduszy szkolnych RESP oraz funduszy inwestycyjnych Mutual Funds odpowiadam na łamach ECHA lub indywidualnie tel.: (416) 740-7463 lub (416) 622-1115.

Redaguje:
**HALINA BARANOWSKA
M.A. A.I.I.C.**

Wszystkie naprawy samochodowe

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29,95
Hamulce tylne - \$59,95
Hamulca przednie - \$84,95
Tłumiki od \$40,05
(Installed, Lifetime Guaranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
  - Konserwacja przeciwkorozyjna
  - Większość napraw w 30 minut
- Bezpłatna Inspekcja*
- 251-2203, po polsku 274-8229**
Thruway Muffler & Brakes Centre
3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto

Druga lokalizacja w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

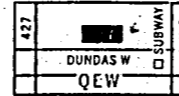
Islington

CHRYSLER PLYMOUTH
5476 Dundas Str. West, Islington, Ont. M9B 1B6
TEL. biuro: 239-3541, dom: 429-5494

ADAM MEDYNA

Sales & Leasing Consultant

Sprzedaż i leasing samochodów nowych i używanych
Golf, Dodge - Plymouth, samochody osobowe, vany, pick-ups

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

Inż. **ANDRZEJ BOGUCKI**   **ANDRZEJ KOZIARSKI**

Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZASWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

Naprawa hamulców (przód lub tył) + części   **\$49.99**   Wymiana oleju + filtra (do 5 litrów oleju)   **\$24.99**

POLEGAMY: Przy pomocy najnowocześniejszych dodatków do olejów i paliw:

- przedłużanie żywotności silników i skrzyń biegów
- obniżanie zużycia paliwa
- przywracanie utraconych osiągnięć silnikom

1541 - A The Queensway,
Toronto, Ontario M8Z 1T8

252-0226

Najlepiej zadzwoń
o silnik - używając

**UNICAR
AUTO
COLLISION
& Paint Centre**

- naprawy powypadkowe
  - prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
  - Bezpłatne kosztorysy napraw
  - rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi • Holowanie
  - samochody zastępcze
  - Kompletna malowanie
- TYLKO \$ 600**

Południowe Etobicoke,
81 Shorncliffe Rd.,
TEL. (416) 239-7377

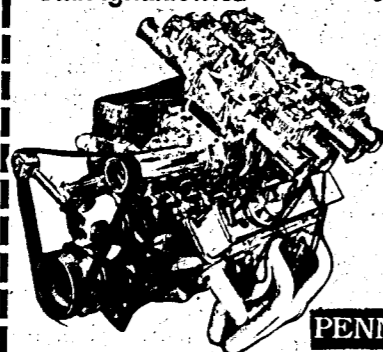
KAPITALNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem

objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz   30 LAT PRAKTYKI   Leszek Kraska

**KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH**

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowym i kierowniczych
- przebudowa transmisji
- okazjna sprzedaż części zamiennych do silników

PENNZOIL ZABEZPIECZY TWÓJ MOTOR

537-2529   483 DUPONT STREET (przy Bathurst)   537-5857

**UWAGA
Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.**

2150 Bloor St. W.

(wejście od wschodniej strony budynku)

TEL. 762-9523

codziennie od 10:00 po poł. I od 7:30 - 9:00 wiecz., we wtorki tylko od 10:00 - 2:30 po poł., soboty od 10:30-12:30 po poł.

OFERUJEMY:

- Konta czekowe - bezpłatne
- Konta oszczędnościowe
- Depozyty terminowe
- Pożyczki personalne
- Pożyczki "ciągłość kredytu"
- Pożyczki hipoteczne
- Czeki podróżne (Traveller's Cheques)
- Czeki gotówkowe (Money Orders Can.\$ US\$)
- Master Card
- Przyjmujemy opłaty za gaz, telefon oraz elektryczność

Otwarte codziennie od 10:00 do 2:30 po poł.
wieczorem od 7:30 do 9:00 (bez wtorku),
w soboty od 10:00 do 12:30

**ZAPEWNIAMY MIŁĄ I SZYBKĄ OBSŁUGĘ
ZAPRASZAMY**

UWAGA POLSCY IMIGRANCI!

Centrum Pomocy Polskim Imigrantom przyjmuje nowe zapisy do klas jęz. angielskiego na poziomie podstawowym. Lekcje odbywają się w Domu Polskim - 206 Beverley St., Toronto, od poniedziałku do piątku w godz. 9 - 14:30 lub 10 - 14:30. Kurs wieczorny odbywa się w godz. od 19:00 - 21:00 w poniedziałki i środy. Program dostosowany do potrzeb osób starszych prowadzony jest w Wawel - Villa - 1926 Bloor Str. West w godz. 10 - 14:30 od pon. do piątku. Klasa popołudniowa w godz. od 15:00 - 18:00 z opieką dla dzieci w wieku przedszkolnym odbywa się 4 razy w tygodniu od pon. do czwartku w Bickford Centre, 777 Bloor St. W., w pokoju nr 306.

Od 25 marca zostaną otwarte nowe klasy dla początkujących w North York - 98 Shoreham Dr. (Steeles and Jane) - Szkoła St. Augustine, w godz. 9:30 - 12:00 w soboty oraz we wtorki i czwartki w godz. od 19:00 - 21:00. Zapisy przyjmowane są w poszczególnych szkołach.

Udzielamy także informacji odnośnie kursów jęz. angielskiego na terenie całego miasta.

Christopher KUJVID - Koordynator kursów jęz. angielskiego przy Centrum Pomocy Polskim Imigrantom, tel. 979-9634, 979-9639

BIURO PODRÓŻY

AUTORYZOWANY DEALER

SAVE-O-WAY

OVERSEAS SERVICES

A division of 547319 Ontario Ltd.

WORLD WIDE TRAVEL

331 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. Canada M6R 2M8
TEL. (416) 532-3042, 532-3794 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)
720 Burnhamthorpe Rd. W., Unit 17, Mississauga, Ont., Canada L5C 2R9
TEL. (416) 896-2832, Fax 273-5993 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)

Każdy klient kupujący bilet lotniczy o wartości powyżej \$500 może wysłać bezpłatnie paczkę morską o wadze do 10 kg do Polski lub innego kraju na świecie!

Już z górną 9 lat firma Save-O-Way wysyła co tydzień regularnie kontenery z paczkami do Polski.

- BILETY LOTNICZE DO POLSKI I INNYCH KRAJÓW • PRZELOTY CZARTEROWE DO POLSKI SAMOLOTAMI
- ZAPROSZENIA I NAJTAŃSZE UBEZPIECZENIA DLA OSÓB ODWIEDZAJĄCYCH KANADĘ
- WYSYLKA SAMOCHODÓW • SŁONECZNE WAKACJE W CIEPŁYCH KRAJACH

PACZKI DO POLSKI

LISTA TERENOWYCH PRZEDSTAWICIELI SAVE-O-WAY

Kitchener, Ont. Kazan Overseas Parcels 83 Shanley St. Tel. 743-7653	Woodstock, Ont. Holy Cross Church 169 Ingersoll Rd. Tel. 539-1050	Delhi, Ont. Aleksander Bozek R.R. 1, Delhi Tel. 582-1058	Brantford, Ont. Polonaise Deli 24 Dalhouse St. Tel. 753-7550	Mississauga, Ont. L4Y 4H4 POLMAR TRAVEL INC. 3615 Dixie Rd., Unit 11 Arkadiusz Grabara Tel. (416) 238-6683 Fax 238-8783
DANA PARCEL 55 Thornhill Dr. Guelph, Ont. N1H 8C7 Tel. 836-4672	Oshawa, Ont. Barbara Rzeźniczek 869 Capri Court Tel. 435-0600	Hamilton, Ont. Save-O-Way 747 Barton St. E. Tel. 545-6788	Thunder Bay, Ont. Frank Customs 519 Simson St. Tel. 622-3885	Sault Ste Marie, Ont. Edward Glowik 324 Whitney Ave. Tel. (705) 253-7240
				St. Catharines, Ont. St. Joseph's Bakery 53 Facer St. Tel. 937-4411

INCOME TAX CONSULTANT

Członek Kanadyjskiej Federacji Konsultantów Podatkowych

CZESŁAW KĘPA

1768 Pagehurst Ave.
Mississauga, Ont.
TEL. 238-0447

	Burnhamthorpe Rd.E.	
Dixie Rd.	Havenwood Dr.	Pagehurst Ave.
	Fieldgate Dr.	1768

Prowadzi jedną z najdłuższych istniejących w Ontario i najsprawniej działających polskich firm konsultacji podatkowych. Dokonujemy usług w zakresie: sporządzania zeznań podatkowych i księgowości, odwołań do Ministerstwa Finansów, listów i sprawozdań finansowych, otwierania, kupowania i sprzedaży biznesów, całoroczne konsultacje z prawa podatkowego.

INCOME TAX RETURNS

Jan Popławski

Income tax consultant

Profesjonalna, tania, szybka usługa w domu Klienta
TEL. 455-7956

INCOME TAX

507-3545 Biuro
568-4768 24 godziny

JACEK REMBECKI

Rem-Tax Service

WRÓŻENIE Z KART

Masz problem? Nie wiesz jak go rozwiązać? Może pomoże Ci wróżba z kart. TEL. 926-0270

Manulife Financial

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

Halina Baranowska
M.A., A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
Suite 625, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8

TEL. 740-7463

MUTUAL FUNDS

Mutual of Omaha Insurance Company

na życie • biznesu

UBEZPIECZENIA dla odwiedzających w razie choroby lub wypadku
plany finansowe zabezpieczające dzieci
plany emerytalne RRSP

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO

Planowanie finansowe i ubezpieczenia

- LIFE INSURANCE - na życie
- DISABILITY - chorobowe
- MORTGAGE - hipoteczne
- GROUP, BUSINESS - handlowe
- RRSP, ANNUITY - emerytury
- VISITORS - dla odwiedzających

Po bliższe informacje proszę dzwonić
Biuro: 226-6515 Dom: 858-0129

Andrzej Krysiak

WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH -
100 dni TYLKO \$ 135.00
BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

185 Roncesvalles Ave. TEL.: 588 - 0039

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

TEL.: 531 - 4647

FAX: 531 - 2396

INSURANCE NA:

DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION

Instalacje elektryczne, renowacja łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212 lub 742-1302

Dr. JOLANTA JASTRZEBSKA

LEKARZ OGÓLNY

- Choroby skóry
  - Choroby dzieci
- Przyjmuje w poniedziałki i czwartki w g. 10 - 18, wtorki, środy, piątki w g. 10 - 20, w soboty w g. 9 - 13 (Pierwsza i trzecia sobota miesiąca gabinet nieczynny)
TEL. 588-7878

2333 Dundas St. W. 404

Dr. WANDA HEMPEL

Lek. dentysta
TEL. 466-7777

Godz. przyjęć:
Poniedz. i piątek 10 - 18
Środa 12-19, sobota 9:30-14
696 Danforth Ave.

Suite 202
(stacja kolejki Pape)
AKCEPTUJEMY
DENTAL INSURANCE

ARNOLD PENK

GOLD MASTER SALESMAN

SALES & LEASING

od 10.9%

FINANSOWANIE
lub RABAT do \$750
NA NIEKTÓRE

MODELE SAMOCHODÓW!

ARNOLD PENK jest przedstawicielem firmy sprzedającej samochody produkcji GENERAL MOTORS znajdującej się w tym samym miejscu od 1932 roku.

- Szeroki wybór nowych i używanych samochodów.
- Nowe samochody roczniki 1990/1991 posiadają gwarancję na wszystko przez 3 lata lub na 80 tys. km jak również bezpłatną gwarancję antykorozyjną na 6 lat lub 160.000 km.
- Bezpłatna klimatyzacja na niektóre modele.
- Na używane samochody można nabyć roczną lub dwuletnią gwarancję.

ARNOLD PENK specjalizuje się w sprzedaży i finansowaniu samochodów już od 20 lat. Jest jednym z najlepszych w Kanadzie w swej dziedzinie. Zwracając się do PENKA możesz liczyć na pomoc w znalezieniu najlepszego samochodu dla siebie i swojej rodziny.

ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki kupna i finansowania samochodu: załatwiająca na miejscu sprzedaż, pożyczkę i pomoc w znalezieniu taniego ubezpieczenia.

Osobista opieka pana PENKA przez cały okres posiadania samochodu. ARNOLD PENK został odznaczony przez G.M. jako GOLD SALESMAN. A także jest znany jako społecznik. Czy jeszcze ktoś może tyle zaoferować? Pamiętaj! Zakup samochodu jest poważną transakcją, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję.

Doświadczenie, wiedza i uczciwość jest podstawą biznesu ARNOLDA PENKA. Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 770-6595, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto Ont. (przy College St.)

Zbigniew Obrębski

Artysta- fotograf. Współpracownik ECHA

Wykonuje na zamówienie zdjęcia portretowe oraz ślubne
tel (416) 694-3792

LOGO PROJEKT ZNAKU FIRMOWEGO (Graficzna kombinacja liter)

PIECZATKA (4 linijki) \$499 + GST PST

NAPIS NA SAMOCHÓD (40 samoprzyl. winyl. 4" liter-dowolny kolor)

5000 ulotek kolorowa farba biały papier

500 wizytówek (Logo, biały papier, kolorowa farba)

500 kopert (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)

500 papierów listowych (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)

100 rachunków bezkalkulacyjnych (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)

100 formularzy do wycen bezkalkulacyjnych (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)

200 nalepek adresowych (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)

Business Starter Special

761 9659

Master Printing Inc., 2965 dundas St. W. Fax 761 1933 8AM-6PM M-F

LOTUS 1-2-3 oraz Word Perfect niezbędne w pracy biurowej programy komputerowe POZNASZ na KURSACH PROWADZONYCH PO POLSKU
Adres: Arkadia Training Centre
1600 Bloor St. West
TEL. 533-8011

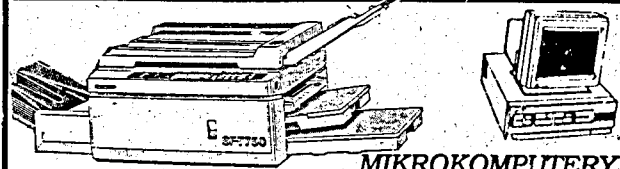
ZESPÓŁ BIOENERGO-TERAPEUTÓW oferuje bioenergetyczną diagnozę i pomoc w zakłóceniach układu krążenia i przewodu pokarmowego, migrenach, nerwobólach, reumatyzmie, niedomaganiach kręgosłupa, chorobach lokomocji, usuwa dretwienie i niedowład kończyn, etc.
TEL. 279-5623

TIPS

Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

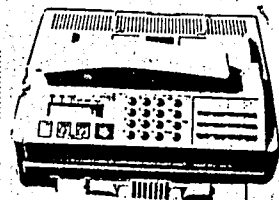
Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do Waszych potrzeb biurowy sprzęt elektroniczny klasy światowej!

MIKROKOMPUTERY

KOPIARKI

- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

SHARP FAXY

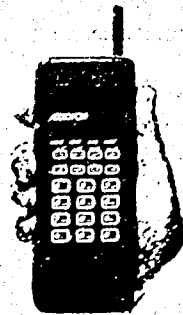
TIPS

Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

Oferujemy pełny wybór telefonów przenośnych i samochodowych najlepszych światowych firm!

- 5-letnia gwarancja na wybrane modele
- gwarantowane najlepsze ceny i serwis
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe (Trade in)
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

CANTEL APPROVED AGENT

ADWOKACI

MALICKI and MALICKI
Marek S. Malicki
Adwokat

3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Załatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki

... przychodzi z pomocą każdemu, kto ma problemy z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat
KRYSZTOF PREOBRĄŻŃSKI

dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:

99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

FIRMA ADWOKACKA

MICHAEL CZUMA ASSOCIATES

Oferuje doświadczenie i efektywną pomoc w sprawach KARNYCH

- Prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym (impaired driving)
- Napaści (assaults) • Kradzież (theft)
- oraz we wszelkich sprawach podlegających kodeksowi karnemu, włączając sprawy sądowe i apelacje na wszystkich szczeblach sądownictwa

Mec. Michał Czuma, L.L.B.

599 - 5799

481 University Ave., Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

SOUTH ETOBICOKE COMMUNITY LEGAL SERVICES

udziela porad prawnych po polsku, wyłącznie w czwartki od godz. 14:00 do 16:00 dla osób mogących wykazać się niskimi dochodami

- sprawy emigracyjne • problemy z właścicielami domów • sprawy związane z zasiłkiem dla bezrobotnych • zasiłek społeczny i rodzinny • emerytura
- Usługi przysługują jedynie mieszkańcom Południowego Etobicoke.

TEL. 252-7218

2970 Lakeshore Blvd.W. # 303
(Blisko Islington)

PROFESSIONAL RESUME WRITING

Piszę resume i cover letter. Przygotowuję do interview.

EWA DUBISKA
TEL. 925-8128

PROFESJONALNE PRZYGOTOWANIE RESUME, OFICJALNYCH URZĘDOWYCH PISM, WYPELNIANIE WSZELKIEGO RODZAJU PODAN I APLIKACJI (np. na pobyt stały) PO BARDZO PRZYSTĘPNYCH CENACH.

TEL.: 251-1800

codziennie po godz. 19:30, w soboty od godz. 10:00-16:00 lub proszę zostawić wiadomość na maszynie

PACZKI do POLSKI

- Można dowolnie zestawiać skład paczki.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kilogramów.
- Ceny w dolarach kanadyjskich.
- Czas dostawy - około 14 dni od daty otrzymania zamówienia.

Nazwa towaru Jednostka Ilość C\$ Razem

Pomarańcze.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Cytryny.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Grejpfruty.....	1 kg	@ 2.90 =	.....
Banany.....	1 kg	@ 3.40 =	.....
Mandarynki *.....	1 kg	@ 3.40 =	.....
Ananas.....	1 szt.	@ 2.90 =	.....
Orzech kokosowy.....	1 szt.	@ 2.90 =	.....
Kiwi.....	1 szt.	@ 0.80 =	.....
Czekolada orzechowa 100 g		@ 1.30 =	.....
Czekolada mleczna.....100 g		@ 1.30 =	.....
Czekolada gorzka.....100 g		@ 1.30 =	.....
Guma do żucia 20szt 125 g		@ 1.80 =	.....
Chalwa.....	1 kg	@11.20 =	.....
Miód -Dziki Kwiat.....500 g		@ 2.40 =	.....
Kawa ziarnista.....250 g		@ 4.00 =	.....
Kawa Nescafe.....100 g		@ 4.40 =	.....
Herbata syпка.....250 g		@ 4.80 =	.....
Herbata ekspresowa 100 szt.		@ 4.80 =	.....
Czekolada w proszku 800 g		@ 6.40 =	.....
Rodzynki.....250 g		@ 1.60 =	.....
Figi.....200 g		@ 2.20 =	.....
Migdały.....200 g		@ 2.20 =	.....
Wiórki kokosowe.....200 g		@ 2.20 =	.....
Pasta "Nutella" .....450 g		@ 3.20 =	.....
Kabanosy.....1 kg		@12.00 =	.....
Poledwica wedzona.....1 kg		@14.00 =	.....
Baleron.....1 kg		@12.00 =	.....
Szynka w puszcze.....454 g		@ 4.80 =	.....
Szynka mielona.....340 g		@ 2.60 =	.....

Dostawa do domu i ubezpieczenie C\$ 5.50

Zalaczam: ... Czek ... Money Order Total C\$.....

* Od 1 czerwca do 30 września mandarynek nie wysyłamy.

Nadawca: .....

Adres: .....

.....

Odbiorca: .....

Adres: .....

.....

EuroPak International®

1547 Merivale Road, Merivale Depot, Box 5554
Ottawa, Ontario K2C 3M1 Tel.: (613) 722 2767

MANICURE, PEDICURE

MAKE UP
ARTYSTYCZNY
w Twoim lub moim domu

TEL. 766-3664

ECHO

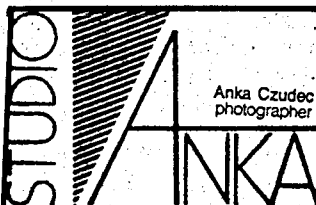
NR 176 • 18 - 24 KWIETNIA 91

"PANI JADWIGA"

Polski Program Radiowy

1250 AM, soboty od godz. 1 - 2 po poł.
TEL. 604-2247

Wiadomości, publicystyka, muzyka klasyczna

Anka Czudec
photographer

2374 Bloor St. West, Toronto
(416) 769-4488

Lech Prusiński NAJSTARSZE POLONIJNE BIURO POMOCY IMIGRACYJNEJ

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie — niezależnie od ich obecnego statusu — że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

\$ KORPORACJE

\$ PROFESJONALIŚCI

\$ OSOBY INDYWIDUALNE

26 GLENADEN AVE. EAST, TORONTO, ONT. M8Y 2L3
\$ Skorzystaj z wypróbowanych wieloletnich strategii odpisów podatkowych
\$ Zaoszczędź setki dolarów dzięki naszym mało znanym technikom planowania podatkowego

\$ Nie trać czasu na zapoznanie się z przewodnikiem Urzędu Podatkowego, który nie ujmuje wielu dozwolonych odpisów
\$ Zdań się na fachowe i dyskretne usługi firmy Piotra Chwalisza

CHWALIŚZ TAX
& BUSINESS CONSULTING INC.

\$ Stosujemy przepisy prawa podatkowego na korzyść Klienta!
\$ NIE ZWLEKAJ - ZADZWOŃ DZISIAJ!
TEL. (416) 233 - 2804 FAX: (416) 233 - 3583

\$ PROWADZENIE KSIĄG

\$ PRZYGOTOWYWANIE SPRAWOZDAŃ

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

**HENRY
A. RASTON**

Biuro: 588-8950 Dom: 767-4022
1600 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A7

465 PHILLIP STREET
WATERLOO, ONTARIO
N2L 6C7

REALTY LTD. REALTOR

MARIOLA BRODA

oferuje usługi w okręgu Kitchener, Waterloo
• KUPNO-SPRZEDAŻ • WYCENA NIERUCHOMOŚCI
• POMOC W FINANSOWANIU
Dom. (519) 725-1821 Biuro (519) 746-8086

METRO TORONTO

Sprzedaz - kupno -
wynajem domów, interesów
i apartamentów.
Solidna i fachowa pomoc w
załatwianiu formalności
prawnych i finansowych

**Kamil
KOWALCZYK**

TEL. biuro: 536-5000, dom: 247-2658

- Windermere Ave./Bloor St.W. - OKAZJA DLA INWESTORA!!! 3-syp. CO-OP apart. TYLKO \$89,900 tys.
- Eglinton/Scarlett Rd. - luksusowy 3-sypialniowy (Condo-Penthouse), \$20 tys. wpłaty.
- Eglinton/Scarlett Rd. - piękne 3-sypialniowe condominium na 7 piętrze. Niska wpłata. Dobre finansowanie.
- Evans Ave. - duży murowany dom (wybudowany na zamówienie właściciela), 12 pokoi, podwójny garaż, duży parking na 8 samochodów. Cena: \$386,500.
- Dixie Ave. - "POWER OF SALE" - piękny, nowoczesnie wykończony, murowany dom. Cena: \$255,000.
- Annette Ave./Windermere - (Power of sale) nowoczesnie wykończony 3-apartamentowy dom. 2 osobne wejścia, 3 kuchnie, garaż. Cena \$229,000.
- Eglinton/Tomken - "Free hold" - Townhouse. Blisko komunikacji, sklepów, szkół. Cena: \$199,900.
- Fern/Roncesvalles Ave. - 3-syp. dom z garażem i wykończoną piwnicą. Cena: \$239,000.
- Pearson/Roncesvalles Ave. - duża murowana połówka, wykończony basenent. Cena: \$234,750.
- Howard Park Ave. - OKAZJA! OKAZJA! OKAZJA! 2-piętrowy, murowany dom, apartament w basemencie, dochód \$28,080 rocznie! blisko TTC, szkół, sklepów, "polskiej dzielnicy". TYLKO \$266,000.
- Dixie/Rathburn - "Sprzedaż spadkowa", murowany dom w bardzo ładnej części miasta. (Czysto utrzymany). Cena: \$249,000.
- Bloor St.W./Jane St. - duży, wolno stojący dom z garażem i wykończoną piwnicą. Blisko sklepów, szkół, TTC, MUSI BYĆ SPRZEDANY. Cena: \$309,000.

MIESZKASZ W PÓLNO-CNO-ZACHODNIM
TORONTO?

SZUKASZ LEKARZA Z EUROPEJSKIM
PODEJŚCIEM, GOTOWEGO TEŻ ODWIEDZIĆ
CIĘ W DOMU?

Przychodnia lekarska w północnym Etobicoke informuje,
że jest obecnie otwarta w dogodnych godzinach -
pon. - piątek od 2 po poł. do 7 po poł. (z wyjątkiem środy).
Rozumiemy po polsku, mówimy po czesku i słowacku.
TEL. 741-2930, 964 Albion Rd. (blisko Islington)
DR. JAROSŁAW POLASEK

Zie sypiasz, masz bóle głowy,
może Twoje mieszkanie jest w strefie działania
tzw. żył wodnych?
USŁUGI RADIESTEZYJNE, ZABEZPIECZANIE MIESZKAN
PRZED SZKODLIWYM PROMIENIOWANIEM
TEL. 926-0270

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:
zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia,
komputerowa analiza diety

Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.
Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.

1595 Bloor St.W.,
Toronto, Ontario M6P 1A6
TEL. 534-0050

DR. M.J. CELIŃSKI

Registered Psychologist
Usługi w języku polskim.

Badania wypadkowe dla sądu (urazy głowy,
zaburzenia emocjonalne, psychoterapia rodzinna i
indywidualna, bóle głowy i zaburzenia psychoso-
matyczne, terapia relaksująca i hipnoza (fobie,
leczenie odwykowe palaczy i osób z nadwagą)
Badania inteligencji dzieci i dorosłych
TEL. 226-6397

344 Sheppard Ave. East. Willowdale. Ont. M2N 3B4.

DR. TERESA MIRECKA
DERMATOLOG Z POLSKI

Uprzejmie informuje o otwarciu gabinetu
kosmetyki leczniczej i elektrolizy
w Mississauga
2155 Cawthra Rd. (pomiędzy Queensway i Q.E.W.)
TEL. 949-8461

Lepiej z mądrym stracić...

Czy wiesz, że w zeszłym roku nasza Credit Union straciła grube tysiące dolarów?
W jaki sposób? Oto wszyscy pożyczkobiorcy otrzymali ekstra 2% rabatu od wpłaconych
odsetek za pożyczki. Oznacza to, że zapłacili mniej, niż było uzgodnione. Oznacza to,
że zapłacili o wiele mniej niż gdzie indziej.

Jeżeli planujesz podróż do Europy, zakup domu lub samochodu – zrób to mądrze.
Zapłać mniej i zaoszczędź. Trudno, my stracimy jeszcze raz.

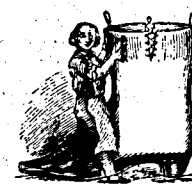
Lepiej z mądrym stracić...

ST. STANISLAUS - ST. CASIMIR'S
POLISH PARISHES CREDIT UNION LIMITED

220 Roncesvalles Ave., Toronto Telefon: (416) 537-2181

Posiadamy
ponad 1500 pięknych
pań zamieszkałych w Polsce,
częściowo na Litwie, Lotwie,
ZSSR i Kanadzie
Piszcie do nas załączając
\$2 na opłaty pocztowe
i borszurę reklamową.
EWAPOL - Box 306
Port Cognito, B.C.
V3C 4K6 Canada

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

**KINGSWAY
MEAT
PRODUCTS
&
DELICATESSEN
LTD.**

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej
produkcji, wyrobionych przez wysoko wykwalifikowanych
polskich rzeźników według tradycyjnych polskich
receptur

CENY KONKURENCYJNE

Ciąg dalszy ze str. 30

nizm, usprawniają, regulują i pobudzają system trawieny.

ALPHA 20 C - została uznana przez chińskich naukowców jako "środek uodporniający", odżywiający organizm i wzmacniający zdolności obronne organizmu.

SUNBREEZE BALM & OIL - usmierzają i łagodzą ból, usuwają napięcie mięśni, przyspieszają proces gojenia się ran. Sunbreeze usmierzają bóle artretyczne, reumatyczne, bóle gardła, zębów, a także łagodzą ukąszenia przez owady.

VITALITE i SLIMPACK - zestaw warzyw, owoców i ziół regulujących wagę ciała; eliminuje nadmiar tłuszczu z organizmu. Jest bogaty w błonnik; usprawnia pracę jelit i reguluje trawienie.

KANDESEN - to zestaw różnych produktów kosmetycznych bogatych w witaminy A, E, kielki pszenicy, aloes i inne. Unikalna kombinacja ziół, witamin, odżywia, regeneruje, upiększa i wygładza skórę. Odżywia i regeneruje włosy.

"Sundrider food" zawiera również zestawy wzmacniające i uspokajające system nerwowy. Są to preparaty: TOP, ESE. W skład "Sundrider" wchodzi również oddzielne, pojedyncze preparaty, jak np. **GOLDENSEAL ROOT** - zawierający berberin, będący naturalnym antybiotykiem. Preparat ten odżywia i wzmacnia organizm, czy np. **KOREAN WHITE GINSENG**, który usprawnia cyrkulację hormonów i wzmacnia aktywność seksualną. Zaś **SIBERIAN GINSENG ROOT BARK** uaktywnia, wzmacnia proces regeneracji kości i tkanek.

"Sundrider food" nie jest "złotym środkiem" na wszystkie choroby. Są jednak dowody na to, że przywraca siły ludziom dotkniętym Multiple sclerosis, nowotworami wątroby, nowotworami kości, osłabionymi przewlekłymi chorobami. Wzmacnia i uodpornia nawet organizm małych dzieci.

MIRA GADZALA

P.S. Informacje można uzyskać po angielsku dzwoniąc do Mrs. Sally Hernandez do Windsor (Ontario), numer tel. (519) 735-8208 oraz po polsku, dzwoniąc do autorki artykułu - tel. (519) 979-0176.

LATO U BABCI, CIOCI, WUJKA,
A MOŻE NA KOLONII???

**TYLKO Z NAMI CZAS CI PŁYNIJE
JAKBYŚ SPĘDZAŁ GO W RODZINIE!**

**R.B. Holiday Travel Ltd.
& Educational Tours**

1310 Dundas Street East, Suite 207,
Mississauga, Ont. L4Y 2C1; TEL. 273-3238

UWAGA! LATO POLONIJNE 1981
R.B.HOLIDAY TRAVEL LTD.
& EDUCATIONAL TOURS
organizuje w sezonie letnim:

- **KOLONIE** w Zakopanem i Piwnicznej dla dzieci i młodzieży w wieku od lat 8 do lat 18, w cenie od \$1400 do 1600, w tym przelot, zakwaterowanie na miesiąc, wycieczki i możliwość przedłużenia pobytu w Polsce.
- **LETNIE SZKOŁY KULTURY JEZYKA POLSKIEGO** na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie oraz na Uniwersytecie Katolickim w Lublinie w turnusach 4- i 6-tygodniowych.
- **STUDIA METODYCZNE DLA NAUCZYCIELI POLONIJNYCH** w Lublinie.

W związku z ograniczoną ilością miejsc prosimy o pilny kontakt telefoniczny z biurem.

**TEL. (416) 273-3238
FAX (416) 949-5606**

Upzejmie zawiadamiamy, że wzorem lat ubiegłych również i w tym roku R.B. Holiday Travel and Educational Tours, pod kierownictwem Pani Jean Dub-Milantak, organizuje kolonie dla dzieci i młodzieży w Zakopanem i Piwnicznej w terminie od 3.07. do 28.07.1991 r. Celem tych wyjazdów jest pogłębienie znajomości języka polskiego w warunkach kolonijnych poprzez codzienne kontakty z językiem, a także poznanie kraju Ojców, jego kultury i przyrody poprzez organizowanie licznych wycieczek turystyczno-krajoznawczych. Program przewiduje między innymi: wycieczki do Krakowa, Wieliczki, Szczawnicy, Doliny Kościeliskiej oraz splay Dunajcem, wyjazd kolejką na Kasprowy Wierch, Gubałówkę, pieszne spacerowanie w góry. Na koloniach nie zabraliśmy również wesołej zabawy, humoru przy wieczornych ogniskach.

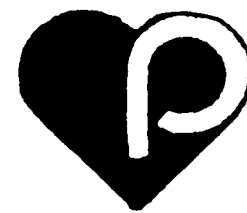
**Gwarantujemy fachową opiekę
i rodzinną atmosferę.**

**W celu uzyskania bliższych informacji
prosimy kontaktować się z naszym biurem.**

PACZKI DO POLSKI

NO GST

na wysyłki paczek do Polski i Z.S.R.R

przez POLIMEX

215 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. M6R 2L6

Tel. [416] 537-7914

7370 Bramalea Rd. Unit 10, Mississauga, Ont.

Tel.[416] 677-4527

**POLIMEX! TO NAJSTARSZA WYSPECJALIZOWANA
FIRMA WYSYŁKOWA Z TORONTO.
KORZYSTAJCIE PAŃSTWO Z JEJ USŁUG.**

OFERUJEMY SZEROKI WYBÓR KSIĄŻEK, KASET MUZYCZNYCH
ORAZ FILMÓW VIDEO PO POLSKU. KATALOGI WYSYŁAMY NA ŻYCZENIE.

UWAGA NEWMARKET I OKOLICE

Nowy przedstawiciel POLIMEX

SELECT

EUROPEAN DELI

250 Main Str. South,
NEWMARKET, ONT. L3Y 4W3